ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 25 augustus 2012

REPORTAGE
Lionfish Elimination Team 5

INTERVIEW
Directeur DBB Arthur Kibbelaar

ONDERNEMEN
Boek Toine Kipping Mind your Business 14

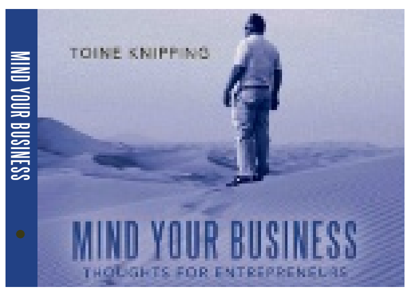

Mountainbiker Stijn Watkis:

Curaçaos fietstalent in de dop

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Barry Brown

Toen hij negen jaar was maakte hij kennis met mountainbiken. Het bedrijf waar zijn moeder, Jeannette van Geest, werkte organiseerde een mountainbike-workshop voor het personeel. Stijn ging mee en na afloop zei hij: 'dit vind ik wel leuk om te doen'. Natuurlijk was fietsen niet nieuw voor hem, want in de rustige buurt Beurs waar hij woont, fietste hij regelmatig in de straten. "Mountainbiken was nieuw voor mij en ook het fietsen in de zoutpannen met de fietsclub had ik nog nooit gedaan", vertelt hij. Dezelfde mensen die de clinic organiseerden hadden ook een kinderfietsclub, Wannabike, en bij die club is Stijn toen gaan fietsen. Elke donderdag fietste hij met de club en na een jaar ging hij ook meedoen aan wedstrijden. In het begin vond hij dat best eng, maar volgens hem was en is de spanning voor elke wedstrijd hem wel wat waard 'vooral als je gewonnen hebt', zegt hij lachend en dat is hem al heel wat keren overkomen.

De organisatie van Wannabike organiseerde na een tijdje extra trainingen voor de 'goede' fietsers en ook Stijn behoorde daar bij. Het fietsen werd serieuzer en het viel ook anderen op dat Stijn een geboren mountainbiker is. Fotograaf Barry Brown fietste ook regelmatig mee met de groep waar Stijn in zat en 'die kon ik bijhouden', zegt Stijn. Toen Stijn te oud werd voor de jeugdclub besloot hij om met een andere groep te gaan fietsen en dat werd een groep bij multisportvereniging TEC (Team Endurance Curaçao), die zich ten doel stelt om diverse duursporten, zoals fietsen, lopen, zwemmen, triatlon, duatlon en andere (combinatie) sporten bevorderen en te beoefenen. Daar kwam hij Barry Brown ook weer tegen en er ontstond een vriendschap die tot op heden bestaat. Brown over Stijn: "De meeste beginnende mountainbikers moeten leren om hun eigen angsten te overwinnen en hoe ouder je bent hoe moeilijker dat is. Stijn heeft geleerd om van grote rotsen, over muren en andere obstakels te springen, waarvan velen zouden zeggen dat dat onmogelijk is. Stijn was bereid om het te proberen en het blijkt dat hij daarvoor een speciale gave heeft. Om op dit niveau te leren mountainbiken is heel moeilijk. Je hebt het of je hebt het niet en Stijn heeft het. Al vanaf het begin. Hij weet ook heel goed wat hij doet."

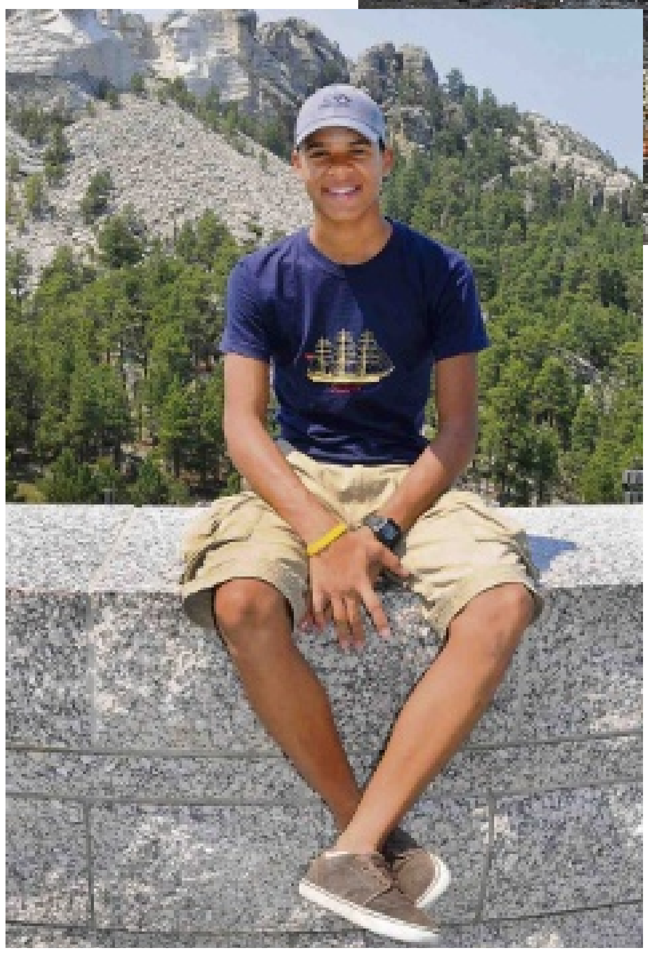

In het begin had de jonge mountainbiker nog geen eigen fiets, maar Sinterklaas verraste hem toen hij tien was. Het hebben van een eigen fiets motiveerde hem nog meer om zijn best te doen en om zich in te zetten voor het fietsen en dit werd hoe langer hoe serieuzer. Al doende leerde hij hoe hij zijn fiets moest onderhouden. Als hij een lekke band had kreeg hij in het begin altijd hulp van een van de instructeurs, maar omdat hij zelf behoorlijk handig is, leerde hij zichzelf aan hoe hij de mountainbike in zijn totaliteit goed moest onderhouden. Behalve tijdrijden doet Stijn ook mee aan wegwedstrijden. Dat zijn 'racewedstrijden'. Het oefenen van het racefietsen deed hij tot voor kort altijd met zijn vriend Huib Smit en Huibs vader. Die vertrokken deze zomer naar Nederland en dus zal Stijn zijn motivatie om een paar keer per week te gaan trainen op een andere manier moeten vinden. Dat vindt hij niet altijd even gemakkelijk. Om goed in vorm te blijven moet hij soms leuke dingen afzeggen, want de meeste wedstrijden zijn in het weekend en de tiener vindt het ook leuk om iets met zijn vrienden te doen. Hij is nog op zoek naar een gulden middenweg. Ook zijn school, hij zit inmiddels in de vierde klas van de havo op het Kolegio Alejandro Paula, vraagt de nodige aandacht, want hij wil wel over twee jaar de wijde wereld intrekken om een vervolgstudie te gaan volgen. Wat hij wil gaan studeren weet hij nog niet.

Afgelopen zomer bracht Stijn een maand door in de Verenigde Staten, op uitnodiging van fietsvriend Barry Brown, die Stijn een fietservaring wilde geven in zijn 'home-country', South Dakota. Het was een maand waarin Stijn kennis maakte met vele aspecten van het leven in het noordwesten van de Verenigde Staten. Behalve veel fietsen reed hij er paard, leerde hij schieten, is hij op zoek gegaan naar fossielen en heeft hij veel mensen ontmoet.

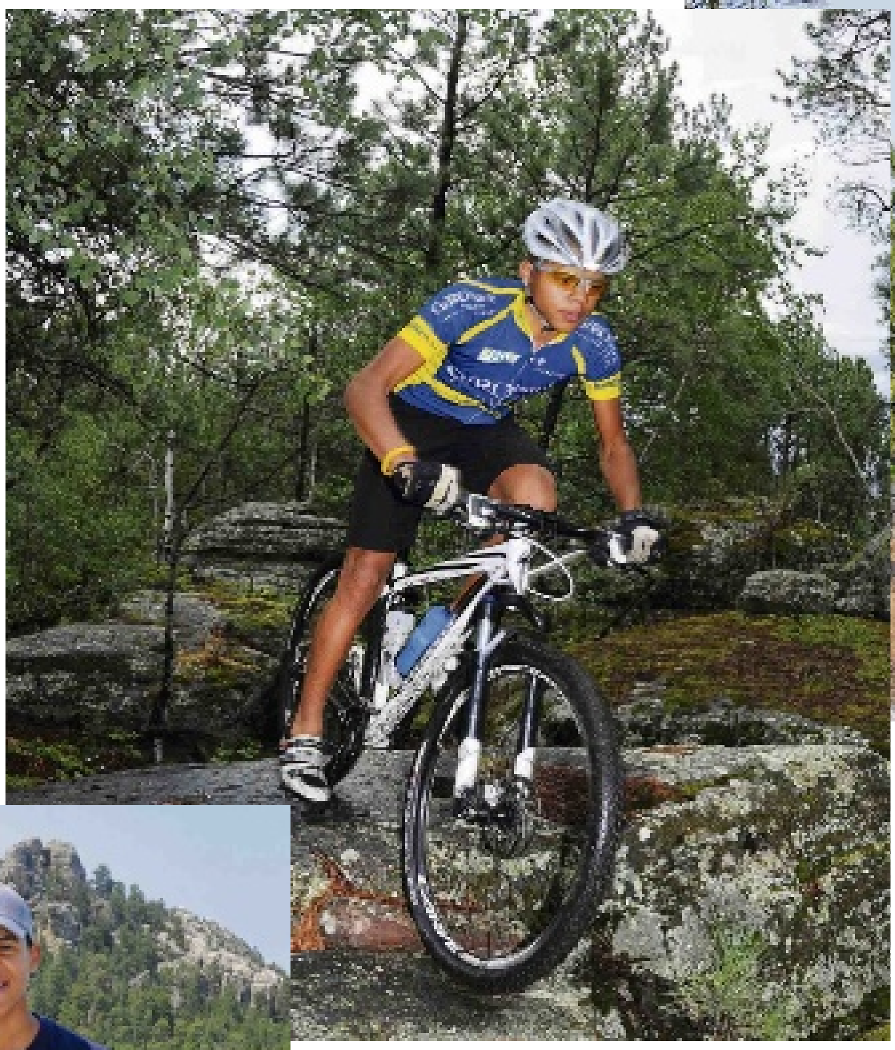

Stijn Watkis

"De mensen daar zijn ontzettend aardig", zegt hij. In de staat Wyoming verbleef hij een week op een farm. "Dat geloof je niet. Die farm bestond uit 140.000 hectare! Ze hadden er koeien voor de Angus beef, schapen en geiten voor shows en daar heb ik ook leren schieten." Het zoeken naar fossielen deed hij onder leiding van Brown, die een fossielenzoeker is en de beste plekken weet om ze te vinden. "Grote ballen opgedroogde modder bevatten fossielen van miljoenen jaren oud en je hoeft niet eens diep te graven om die ballen te vinden. We gingen deze keer gericht op zoek naar fossielen van zeedieren." Stijn laat een paar fossielen zien die hij zelf heeft gevonden. Hij vond het wel een leuke ervaring, maar het heeft niet zijn speciale belangstelling gewekt.

Zijn belangstelling bleef bij het fietsen. Ook het fietsen op grote hoogtes heeft hij in Amerika ervaren. "We zaten op 4000 meter." Veel last van de hoogte had hij niet. Na een week trainen deed hij zelfs mee aan een plaatselijke wedstrijd waar hij als tweede finishte. De prijs bestond uit een speciaal voor die wedstrijd door een lokale kunstenaar met de hand vervaardigde 'mug'. Een herinnering aan een mooie tijd in Amerika.

Het fietsen in het algemeen en mountainbiken in het bijzonder is de laatste jaren populair op Curaçao. Er worden veel wedstrijden georganiseerd en de jonge fietser doet aan de meeste mee. Het gaat om zeker 20 wedstrijden per jaar. Afgelopen juni vonden de Nationale Kampioenschappen mountainbiken plaats. In zijn leeftijdsklasse behaalde Stijn met tijdrijden de eerste plaats en met de wegwedstrijden de derde.

Zijn eerste buitenlandervaring was een wedstrijd op Bonaire en onlangs in Amerika dus. Op 12 augustus vonden de voorrondes plaats van de Caribische Kampioenschappen en zat Stijn in de preselectie. De mountainbiker behaalde daar met gemak de eerste plaats in zijn leeftijdscategorie en dat betekent dat hij dit weekeinde in Santo Domingo fietst en daar uitkomt voor Curaçao. Hij rijdt een tijdrit van 10 km en een afstandsrit van 76 km.

Stijn is dit nieuwe seizoen lid geworden van een andere fietsclub, de Pedal Pushers. "Ik zit overal precies tussenin", zegt hij. Qua leeftijd zit ik in het laatste jaar jeugd van 15, 16 jaar en ik fiets ook mee in het eerste jaar volwassenen." Jaime Perestrelo van de Pedal Pushers ziet een grote toekomst voor de jonge mountainbiker. "Hij is net 15 en nu al heel sterk. Hij heeft echt een racementaliteit, want hij geeft nooit op."

Hoe de toekomst er voor Stijn gaat uitzien weet hij niet. Eerst de Caribische Kampioenschappen en daar heeft hij veel zin in.

Op Curaçao zijn er diverse fietsclubs en is er op ieder gebied van fietsen veel informatie te vinden op de website www.cyclingcuracao.com.

Mountainbiken als sport

In de jaren 80 is de sport mountainbiken uit de Verenigde Staten komen overwaaien naar de rest van de wereld en werd de sport in korte tijd heel populair. In 1996 werd mountainbiken zelfs een Olympische sport.

De oorsprong van mountainbiken komt uit de jaren 70 van de vorige eeuw en is in Californië ontstaan, vermoedelijk bij de Mount Tamalpais (Mount Tam). De bedenkers van de mountainbike zijn Gary Fisher, Tom Ritchey, Keith Bontrager en Charlie Cunningham. Zij verbonden allemaal hun naam aan een merk. In het begin brachten ze hun omgebouwde 'fietsen' naar de top van de berg om zo met een enorme snelheid naar beneden te denderen. De omgebouwde fietsen werden onder meer in elkaar gezet of aangepast met onderdelen van motorfietsen en brommers. Ze hadden een paar versnellingen, brede banden, een terugtraprem en er werden sommige onderdelen van een BMX-fiets gebruikt. Daardoor waren deze fietsen ook behoorlijk zwaar. De mountainbikers wilden echter ook bergop fietsen. Ze probeerden de fietsen lichter te maken en de fietsen werden uitgevoerd met meer versnellingen. Joe Breeze bouwde in 1977 de eerste echte mountainbike. De fietsen hadden toentertijd 18 versnellingen, de nieuwste modellen hebben er 27 of 30. Omdat de fietsen lichter zijn geworden is het mogelijk om door ruig terrein te gaan en om over obstakels heen te springen. Tegenwoordig zijn er fietsen die slechts 9,5 kg wegen.

ÑAPA 2012
Nr. 29

INHOUD

Mountainbiker Stijn Watkis 1
Spotlight 2
Cultuur 3
Gezondheid 4
Lionfish Elinination Team 5
Culturele Agenda 6
Literatuur: Arnon Grunberg 7
Varia Puzzels 8
Eten en Drinken: Aros Moro 9
Interview: Arthur Kibbelaar 10
Business Columns 11
Business Rubrieken 12
In bedrijf 13
Ondernemen: Toine Knipping 14

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Sarah Kuiper
Aan deze Ñapa werkten mee:
AVVB
CVF
Monique Casimiri
Verele Ghering
Hans de Haan
Margot Hack
Erik van Kampen
Lisette Keus
Brede Kristensen
Sarah Kuiper
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Stimul-IT
Marcel Truyens
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Mineke de Vries
Miriam de Windt
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com

Adverteren?
Bel Marloes Tak
767-2000
advertentienapa@amigoe.com

DushiDeals:

Van idee tot gesprek van de dag

Laptop op tafel, glaasje water ernaast, zo tref ik Marloes Meijer aan bij Ocean Club St. Tropez. Altijd aan het werk. Hoe is dat zo begonnen? "Eigenlijk gebeurde het heel toevallig, ik was doende met mijn Nederlandse leven toen de hectiek mij iets te veel werd. Ik had net mijn eigen appartement gekocht, had een leuke baan, maar iets in mij voelde niet goed. Het leek alsof er iets gebeuren moest", vertelt Meijer (30), eigenaresse en grondlegger van het bedrijf DushiDeals. "Mijn moeder adviseerde mij de chaos van de Nederlandse maatschappij te ontvluchten. Ik wist wel hoe ik dat moest doen."

'Een lekker dagje relaxen, heerlijk dineren bij verschillende restaurants of een dagje shoppen: allemaal met minimaal 50% korting.

Marloes Meijer

Tekst en foto's: Sarah Kuiper

Marloes Meijer ging al jaren naar Curaçao. Soms voelt ze zich stiekem een 'yu'i Kòrsou', omdat ze zich ontzettend verbonden voelt met het kleurrijke en sfeervolle land. "Mijn vriend en ik besloten een weekje uit te gaan rusten, maar die rust deed wat anders met me, het zette me aan het denken. In Nederland bestaan verschillende bedrijven die leuke acties maken, te gebruiken voor verschillende branches - restaurants, spa's, kledingzaken en nog veel meer, acties die zowel voordelig zijn voor de consument als voor de branche zelf!" Deze doeltreffende formule was toen op Curaçao nog niet bekend.

Groupon en Social Deal

Deze bedrijven staan in Nederland beter bekend als Social Deal en Groupon. Je kunt als consument online acties bekijken, dat zijn er soms wel tien per dag! Een gezichtsbehandeling voor twee, een avondje dineren met een groep collega's of een cursus Frans voor jezelf. De mogelijkheden zijn eindeloos. De consument profiteert van hoog oplopende kortingen en het bedrijf, bijvoorbeeld een restaurant, heeft er weer een paar klanten bij! Zie het als een soort van kennismaking met het bedrijf. Het bedrijf investeert hierin met een kleine bijdrage. Simpel idee, zou je zeggen. Maar op Curaçao bestond dit nog niet, terwijl het in Nederland een groot succes is. Daar zag Meijer een uitdaging in. Zij zou en moest dit idee uitwerken, niemand mocht dit van haar afpakken! "Ik kwam eigenlijk voor een weekje rust, maar zat uiteindelijk de hele week te bellen, te e-mailen en te brainstormen om te bedenken of dit idee realiseerbaar was. Mijn vriend heeft me hier ontzettend in gesteund." Marloes Meijer en haar vriend keerden na een week weer terug naar Nederland. Daar kon ze niet wachten om het idee verder uit te werken. Meijer is een echte ondernemer en dat had ze de laatste jaren wel bewezen. Met een eigen bedrijf in de wellness branche deed ze al heel wat ervaring op. Dit was echter geheel nieuw voor haar. Het enthousiasme liet haar vanaf dat moment niet meer in de steek. "Er moest veel gebeuren, ik moest kijken of het idee wel realiseerbaar was. Had Curaçao hier eigenlijk wel behoefte aan?"

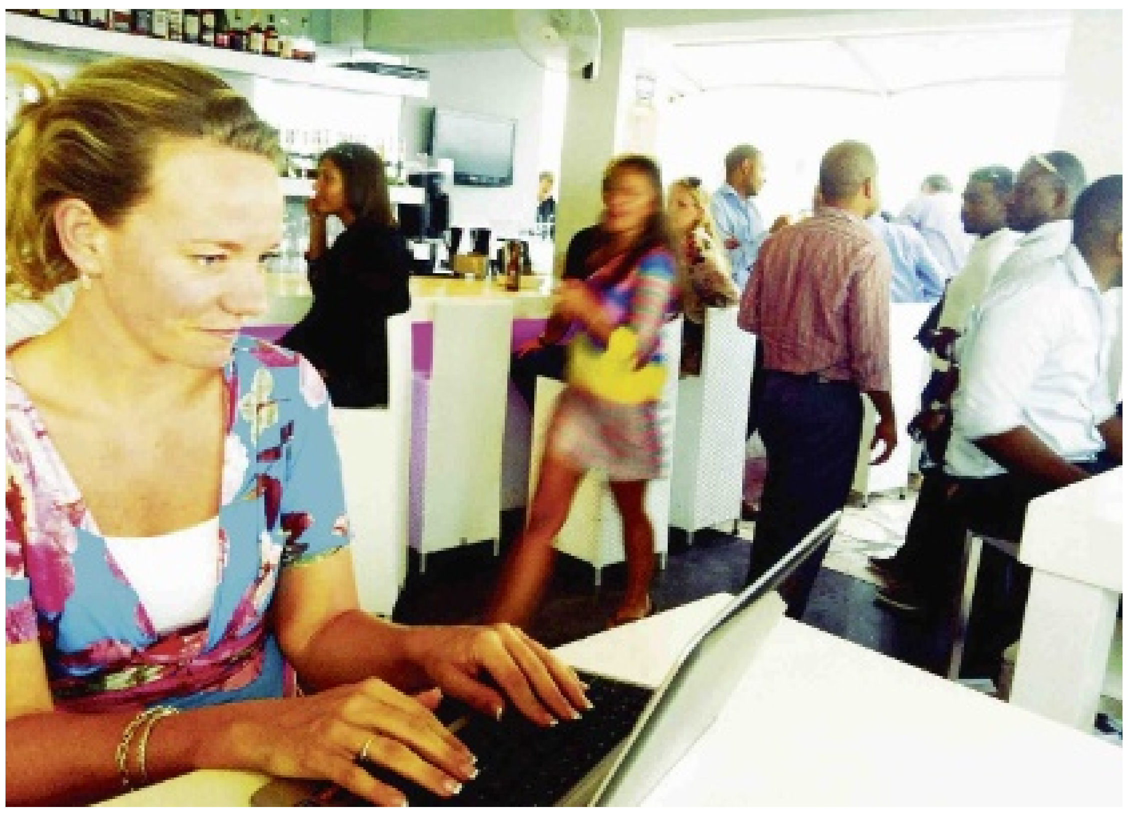

Gelukkig had Meijer door de jaren heen een flink netwerk opgebouwd op het eiland en daar had ze aardig wat baat bij. "Iedereen om mij heen was enthousiast en had een zeer goed gevoel bij mijn idee. Curaçao kon dit wel gebruiken!" Marloes ging al snel weer terug naar Curaçao en toen is het balletje gaan rollen.

Met iPad in de club

Ze ging iedere avond met haar iPad het uitgaansleven in. Er moest natuurlijk een klantenbestand opgebouwd worden. Gelukkig kreeg ze veel enthousiaste reacties. "Het leek wel alsof iedereen hier op zat te wachten, ik kreeg veel positieve reacties en dat maakte mij nog meer gemotiveerd om dit plan zorgvuldig uit te werken!" Op deze manier wist ze 20.000 personen op de mailing list van DushiDeals te zetten. DushiDeals heeft daarmee een ontzettend groot bereik.
Ondertussen heeft Meijer haar appartement in Nederland verkocht en is ze al zeven maanden druk bezig met DushiDeals. "We hebben ons stevig uitgebreid, zelfs naar Aruba en Bonaire en dat gaat hartstikke goed."
Ook via Facebook breiden wij uit en hebben we al 3100 likes in zeven maanden gekregen, dat maakt mij erg trots!" Marloes Meijer merkt dat Dushi Deals mensen aanspoort dingen te doen, die ze anders niet gauw zouden doen. "De DushiDeals zorgen voor spontaniteit. Men ziet de aantrekkelijke DushiDeals online staan en spreekt met vrienden af. Laatst zat ik zelf in een restaurant te eten en hoorde ik mensen om me heen praten over DushiDeals. Ik luisterde naar hun commentaar. Er kwamen steeds meer mensen binnen en ze raakten allemaal met elkaar aan de praat over DushiDeals. Ik moest inwendig wel lachen, mijn idee was opgebloeid tot het gesprek van de dag!"

Eigen leven

Nu is er voor Meijer ook tijd om haar eigen leven op te bouwen. "Zeven maanden lang heb ik keihard gewerkt om DushiDeals van de grond te krijgen. In het begin werkte ik zeven dagen per week en dan is er helemaal geen tijd om aan mijn eigen leven te denken. Dat is ook helemaal niet erg, want nu kan ik met een gerust hart mijzelf meer tijd geven. Ik ben helemaal verliefd op dit eiland en daar kan ik nu ook van gaan genieten. Ik voel me erg verbonden met de bevolking en ben blij dat ik met DushiDeals iets terug kan doen. Ik krijg ook veel feedback van de bedrijven die de DushiDeals aanbieden. Je moet niet vergeten dat klanten vaak terugkregen na een kennismaking door middel van de DushiDeals. Bedrijven maken vaak een DushiDeal aan om publiciteit te verkrijgen en dat werpt zijn vruchten af!"

Gratis inschrijven kan op www.dushideals.com

Foto van de week

Je staat toch even vreemd te kijken als je de tuinslang pakt om de plantjes water te geven en er komt ineens een andere slang uit glibberen. Deze foto van een slang in een slang werd gemaakt door Annelies Stoll.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

35 graden

Tekst: Monique Casimiri

35 graden Celsius in de schaduw in Nederland. We maken het niet elke dag mee. Dus als het warm is willen we allemaal naar de zee. Nu liggen de afstanden hier toch net iets anders dan op Curaçao, dus even snel naar Banda'bou zit er niet in.
Al vroeg stappen we in de auto, koelbox staat op de achterbank. Niet gevuld met ijsblokjes, maar met koelelementen, die de nacht ervoor in de vriezer hebben gelegen. We zijn niet de enigen die naar het strand willen. Met ons rijdt half Nederland richting het westen. Het gevolg is dat we al snel in de file staan. Niet even een kwartiertje, nee, een paar uur.
Drie uur later dan gepland zijn we dan toch bij de zee. Dat wil zeggen, op de parkeerplaats om bij de zee te komen. We halen een kaartje bij de automaat en rekenen vast uit dat dit dagje parkeren minstens vijftien euro zal gaan kosten. Gelukkig staat de auto wel in de volle zon. Die moet toch ook kunnen genieten van het mooie weer?
We lopen het strand op waar de moed je dan in de schoenen zinkt. Half Nederland is naar dit stukje strand gekomen. Er is geen plek meer, is de eerste gedachte. Toch maar even doorzetten. Langs de gegraven kuilen van ongetwijfeld Duitsers zigzaggen we over het strand richting water. En we vinden nog een plekje ook. Tussen een familie met veel kinderen in de leeftijd van 'ik gooi graag met zand' en een groep puberende vrienden die onder luid gejoel veel biertjes wegdrinken waarna het blikje met veel vertoon op een steeds groter wordende stapel wordt gegooid.
Nadat we onze spullen hebben uitgestald lopen we richting water. Het zand is gloeiend heet aan de voeten. Waarom is dat op Curaçao alleen op Playa Pretu en nergens anders? We lopen zo steeds sneller om bij de eerste natte plekken in het zand op onze tenen dansend verder te gaan. De schelpen zijn scherp, ze doen zeer aan onze voeten. Hebben wij nou geen eelt? Dat hadden we wel. Zijn onze voeten inmiddels eeltloos door al die jaren in schoenen? Of zijn de schelpen hier harder en scherper?
Dan hebben we toch eindelijk het water bereikt dat ijzig koud is. Het kan dan op het strand wel ruim dertig graden Celsius zijn, het water heeft minder goed zijn best gedaan. Toch is de afkoeling lekker.
Terug op de handdoek blijken de koelelementen niet opgewassen tegen zoveel warmte en zijn de drankjes lauw en daardoor net niet lekker. Een ijsje bij de ijskraam geeft verkoeling en verarming. We betalen de hoofdprijs.
Rond vijf uur terug naar huis. Weer in de file. Geen bbq op het strand, mag allemaal niet. Geen happy hour. En al zou dat er zijn, met drank op achter het stuur hier is vragen om een peperdure bekeuring of inname van het rijbewijs.
35 graden in Nederland. Yes, heerlijk, het voelt als thuiskomen op een windstille dag. En het leed dat erbij hoort nemen we voor lief. Als we 's avonds thuis zijn en in de hete kolen van de bbq kijken, denken we aan die stranden op Banda'bou waar je in de middag heen reed, geen file, onderweg stoppend bij de snèk om wat zakken ijs in de jug te doen die het drinken de rest van de middag koel hield. Waar je de bbq in het begin van de middag al aanmaakte op het strand, om aan het einde van de middag naar het happy hour te kunnen rijden waar je nog een borrel pakte voordat je naar huis reed. Zucht, 35 graden in Nederland maakt me weemoedig.

De angst nergens bij te horen

‘Naar onbekende kim’ (2)

Reizen en schrijven, een ongekend boeiende en fascinerende combinatie, auteur Jan Brokken (1949) op het lijf geschreven. Jarenlang bracht Brokken quality time door op de Caribische eilanden met Curaçao als een vaste stek, zeg maar zijn uitvalsbasis. Hans Vaders had een gesprek met hem in het Avila. Een verslag over de zoektocht van beide schrijvers naar de onbekende lokkende kim.

Tekst: Hans Vaders

Ook het werk van Silvio ‘Tip’ Marugg en Boeli van Leeuwen, volgens Jan Brokken geschreven in een keurig verzorgd calvinistisch Nederlands, geeft veel inzicht in het eiland. “Voor mij rijst dan het beeld op van het verschrikkelijke gevoel dat de oude blanke families, de eilandelijke aristocratie, de plantagehouders, decennia geleden overvallen moet hebben inzake het absolute einde van een tijdperk, hùn tijdperk. Een gevoel van ondergang, van een tragische, historische vergissing. Ik heb dat gezien bij Jean Rhys op Dominica. Als meisje van een jaar of zeven voelde zij dat al. Op de plantage van haar familie - waar ze de zomermaanden altijd doorbracht - rende ze eens naar buiten en beet in de losse natte vruchtbare aarde terwijl ze schreeuwde ‘van mij, van mij, van mij’. De familie van haar moeder woonde al vijf generaties op het eiland en dan toch dat gevoel hebben dat het land niet van jou is. Dat is een heel triest lot, dat brengt een ontstellende vervreemding met zich mee.”

Hans Vaders: “Die namiddagreis, het is de dag met de Twinotter van Sint Maarten naar groen Dominica, het eiland van Jean Rhys. ‘Wanneer we ‘ditchen’ moeten we zwemmen’, spreekt de bejaarde captain geruststellend, op een zachte vaderlijke toon. ‘En wanneer we eenmaal zwemmen is er ergens altijd nog wel een rubberbootje in de kist of eventueel een aangenaam naburig eiland te vinden’.”

“Er zitten welgeteld vijf passagiers aan boord van wie er drie doorreizen naar tragisch St. Lucia om hun orkaandoden te begraven. De vrouw uit Roseau die volgens zeggen jarenlang op Curaçao in Marchena onder de rook van de raffinaderij woonde en een behoorlijk woordje Papiamentu praat - en die mij bij het inchecken in opperste verbazing had gevraagd: ‘waarom ga jij in hemelsnaam naar mijn eiland?’, wij nemen gezamenlijk een taxi, vergelijk deze maar met een Curaçaose ‘kleine bus’.”

“Dat er toch wel wat problemen zijn in hoofdstad Roseau blijkt tijdens het arriveren aan de einder van een eenzaam cruiseschip, een witte vlek in het azuur van de zee. Toeristen, voornamelijk Amerikanen, worden razendsnel afgevoerd naar allerhande gereedstaande voertuigen die hen massaal door het eco-groen in het regenwoud, langs wat lethargische indianen en een obscure heetwaterbron loodsen.”

“Loop je echter vanaf de pier de smalle tot op het absolute minimum onderhouden straten van het stadje in, dan word je al spoedig geconfronteerd met opdringerige rasta’s en drugsverslaafden die voor de lens van je camera dreigen te springen en een fors geldbedrag van je eisen omdat je zogenaamd een foto van hen hebt gemaakt. En een foto betekent herkenning, een zware inbreuk op de uiterst fragiele privacy van een in drugs geborgen leven. Het lijkt wel wat op Otrobanda, dat Caribische gevoel bij uitstek, waar de onderbuik van de bevolking alles voor niets wil hebben en daaraan zelfs hoge kwaliteitseisen stelt.”

Jan Brokken: “Het interessante voor mij om door het Caribisch gebied te reizen, is het besef dat dit alles natuurlijk ook de toekomst verwoordt van Europa. Diezelfde schizofrenie sluipt namelijk in een waanzinnig hoog tempo Europa en dus ook Nederland binnen. Nederland is Nederland al lang niet meer. Het is niet het land waar ik in het begin van de jaren vijftig ben opgegroeid en school ging. Dat land is verdwenen met de enorme instroom van mensen met een andere godsdienst en cultuur. Ik ben benieuwd hoe dit zich nog verder gaat ontwikkelen. Of er een totaal gevoel van ontworteling en onverschilligheid ten opzichte van medemens en natuur zal ontstaan, een maatschappij waarin niemand zich meer ‘iets’ voelt. De ontkerkelijking is al groot. Wat is er verder overgebleven van het typisch Nederlandse? Een beetje folklore misschien? Het beeld van het tolerante Nederland? Dat klopt van geen kant. Koppel je dit terug naar Curaçao dan is hier ook sprake van een klassenmaatschappij zoals in de polder met zijn herenboeren, de landarbeiders, de dokter en vroeger de onderwijzer.”

Kwaliteit

Op een gegeven moment stapte Brokken - hij werkte bij Trouw en later bij de Haagse Post - van de journalistiek over naar de roman. “Het verschil is dat je bij journalistiek toch altijd aan de feiten vastzit. In een roman moet je de wereld verzinnen en herordenen, een wezenlijk ander werk. De overeenkomst is wel dat het schrijven van een journalistiek verhaal voor bijvoorbeeld de Haagse Post mij evenveel werk gaf als het schrijven van een kort verhaal. Het blijft allemaal even moeilijk. Toen ik schreef kwam juist die beweging van new journalism op. Bij de Haagse Post, met een groep journalisten als Ischa Meijer, Lieve Joris en Martin Schouten, hebben we toen geprobeerd van journalistiek literatuur te maken. Dat was die Amerikaanse stroming met als een van de voornaamste exponenten Tom Woolfe. Dus in die journalistiek was ik ook al snel een buitenstaander. Een heleboel van mijn collega’s zeiden: ‘dat kan dus echt niet’.”

> Hoe beter in een land de kranten zijn, hoe beter economie en politiek functioneren

“Op Curaçao - als klein eiland - lijkt het mij uitermate moeilijk een volwassen vorm van journalistiek te bedrijven. Er zijn heel veel kranten, teveel, en de redacties zijn te bescheiden. Zeker de schrijvende journalistiek van nu is een totaal andere dan de journalistiek van dertig jaar geleden. Het gaat er niet meer om snel stukjes te schrijven of persberichten af te drukken, nee, een krant behoort achtergronden te geven. Helaas krijgen de meeste journalisten op Curaçao hier vaak veel te weinig tijd en ruimte voor. Je kunt niet over alles schrijven - nu eenmaal niet alles blootleggen - zoals ook de provinciale pers in Nederland ervaart, en dat is enorm jammer omdat de kwaliteit van een land in cultureel, politiek en economisch opzicht vooral een kwestie is van goede informatievoorziening. Hoe beter in een land de kranten zijn, hoe beter economie en politiek functioneren. Je moet als land niet bang zijn voor het negatieve. Dat is heel fnuikend voor de maatschappij. Je moet kritisch zijn naar jezelf toe, het doet me soms weleens denken aan Afrika waar de kranten zich alleen maar uitputten in overdreven lofzang op land en leider.”

“Na mijn overstap naar de literatuur gebruik ik toch weer vele elementen uit de journalistiek. Die incorporeer ik, bijvoorbeeld in het zoeken naar feiten en achtergronden. Men noemt zoiets post-modern. Ik wil niet zeggen dat de ‘klassieke’ roman helemaal dood is, maar het wordt toch steeds moeilijker. Dus ik combineer in mijn werk allerlei genres zoals het reisverslag en de biografie. Dat vereist veel voorwerk. Ik documenteer me waanzinnig goed. Ik ben dus geen Franz Kafka die zich op zijn zolderkamertje alleen met zijn eigen hersenspinsels bezighield. Die leefde in zijn eigen wereld, hij hoefde niet naar buiten toe en herhaalt zich dan ook in elk boek dat hij schreef.”

“Niet alles in de literatuur is overigens nieuw onder de zon. Je hebt eigenlijk twee typen schrijvers, Kafka en Goethe. Goethe heeft in het verleden ook letterlijk alles geprobeerd, poëzie, toneel, reisverslagen. Ieder boek van Goethe is een volslagen ander boek dan het vorige, het ademt een totaal andere sfeer. Ja, met zo’n schrijver voel ik mij in zekere zin wel verwant.”

Brel

Behalve door de zee is Brokken gefascineerd door havens. “Echte havens bestaan niet meer.”
We moeten dan denken aan een haven zoals door Jacques Brel bezongen werd in zijn chanson ‘Amsterdam’:
‘Dans le port d’Amsterdam
Y a des marins qui boivent
Ils boivent à la santé
Des putains d’Amsterdam
De Hambourg ou d’ailleurs
Efin ils boivent aux dames’

Een wereld die zich afspeelt in de havenkroegen met slemppartijen, zingen, dansen, nog meer zuipen, de friteslucht, gebakken mosselen en hoertjes.

“Die havens zijn echter steeds meer buiten de steden gedrongen. Ze liggen zo’n dertig kilometer buiten de stad en dat bepaalt de sfeer. Rotterdam, Hamburg, Antwerpen, het zijn geen echte havensteden meer, maar steden aan een rivier waar af en toe nog weleens een aak in de donkere nacht passeert. Dat gevoel van een havenstad kwam bij mij weer terug toen ik jaren geleden voor het eerst Willemstad bezocht. Hier is de haven nog totaal geïntegreerd in de stad. Niet alleen de schepen, je ziet ook zeelieden rondlopen die overigens in het algemeen ongelofelijk goed kunnen vertellen. Zo’n mengeling van filosofisch getinte verhalen en anekdotes tegen een realistische achtergrond. De grote waarheid van het leven.”

> Eigenlijk wil niemand van zichzelf zeggen: ik wil altijd en eeuwig op mijn eigen plek blijven zitten

“En dan de kroegen, bijvoorbeeld La Tasca in Otrobanda, dat was in het verleden toch echt iets voor zeelieden. Je proefde als het ware die zoute, ogenschijnlijk zo ruwe wereld. In het verleden, wanneer er een boot met Noren de Annabaai binnenliep, dan werden alle lokale meiden in huis opgesloten. Al die lange, blonde jongens met hun blauwe ogen in de straten, dat was maar eng en gevaarlijk, een inbreuk op het dagelijkse gezapige leven.”

“Dat reizen, nogmaals, dat is absoluut verweven met mijn persoon. Ik realiseer mij daarnaast toch zo langzamerhand weer die angst om nergens thuis te horen. Het doel van dit alles? Ik vind dat je in de literatuur moet laten zien dat er andere werelden bestaan. En zo’n andere wereld zit ook in onszelf, evenals dat reizen, die nomadische zoektocht naar een onbekende verre kim. Eigenlijk wil niemand van zichzelf zeggen ‘ik wil altijd en eeuwig op mijn eigen plek blijven zitten’. Dat weggaan is toch iets fundamenteels van de mens, al zou het maar het weggaan uit het ouderlijk huis of het vertrouwde dorp zijn. Het is de levensloop. Je moet voortdurend wisselen om jezelf goed te kunnen zien, te kunnen doorgronden. Er is niet één wereld, er zijn er veel meer. Er is niet één waarheid, er zijn er verschillende.”

Medisch

Traditionele Chinese geneeskunde (1)

Weinig mensen in het Westen weten wat precies wordt verstaan onder de traditionele Chinese geneeskunde (TCG) die al duizenden jaren wordt beoefend en nog steeds door miljoenen mensen wordt vertrouwd. Deze is in oorsprong ontstaan en ontwikkeld in China, maar wordt ook toegepast in andere Aziatische landen, met name in Japan, Korea, Maleisië en Vietnam. Het is daarom interessant om kennis te nemen van deze totaal andere benadering van de zieke mens. Hiervoor zijn twee afleveringen nodig.

Moxibustion.

Tekst: Hans de Haan

Diagnostiek en behandeling van ziekten van de TCG zijn wezenlijk verschillend van die van ons. Acupunctuur is eigenlijk de enige Aziatische behandelingswijze die is doorgedrongen tot het Westen. Er zal worden begonnen met een korte beschrijving van hoe een TCG-arts een patiënt onderzoekt. Hierna volgt een poging om uit te leggen waarop de TCG is gebaseerd. Vervolgens worden de belangrijkste methoden van behandeling beschreven. Tenslotte wordt informatie gegeven over de waarde en bruikbaarheid van deze vorm van geneeskunde, gezien vanuit de Westerse stand van de wetenschap. In deel twee worden enkele interessante onderwerpen op dit gebied beschreven.

Op consult bij de TCG-dokter

Het onderzoek van de patiënt bestaat uit vier onderdelen:

1. Inspectie van de algemene fysieke gesteldheid en vervolgens die van de huid en de tong.
2. Er wordt naar het stemgeluid geluisterd, gekeken naar de wijze van ademhalen en naar de eventuele aanwezigheid van hoestneiging en slijmvorming; vervolgens wordt aan de patiënt geroken om typische lichaamsgeuren te ontdekken die mogelijk wijzen op een slechte gezondheid.
3. Er wordt gevraagd hoe de patiënt zich over het algemeen voelt, of hij dorstig is en of zijn ledematen koud of warm zijn. Ook wordt geïnformeerd naar de stemming waarin de patiënt verkeert.
4. De pols wordt op een bepaalde manier gepalpeerd om de kwaliteit van de polsslag te beoordelen om op deze manier de actuele gezondheidstoestand van de patiënt vast te stellen.

Op grond van de hierdoor verkregen aanwijzingen en symptomen kan de TCG-arts de zheng (diagnose) bepalen en zal hij zo nodig een behandeling instellen. Volgens de TCG is het gezonde menselijk lichaam een eenheid in evenwicht. Bij ziekte zijn er stoornissen in zowel de qi (energie) als de yin-yang (evenwicht).

De oorsprong van de TCG

De TCG is onder meer gebaseerd op leerstellingen van Confucius, denkbeelden van het Taoïsme en oude filosofieën uit India over de natuur, het leven en het menselijk lichaam. Er wordt uitgegaan van het holisme. Dit is een biologisch-filosofische theorie die ervan uitgaat dat verschijnselen van het leven worden bepaald door de totaliteit van al het levende die meer is dan de som van de onderdelen. Het tweede uitgangspunt is de methode van differentiatie van symptomencomplexen. Hierbij worden de reeds genoemde concepten van qi en yin-yang toegepast en verder van wuxing, zijnde de 5 elementen waarmee de wereld is opgebouwd (water, vuur, aarde, metaal en hout), plus xue (bloed). Met betrekking tot het lichaam wordt uitgegaan van de zang-fu organen (kernorganen) van weefsels en zenuwen die zijn verbonden met een netwerk van kanalen en collateralen (wat wij bloedvaten noemen).

Er is ook een wisselwerking tussen deze organen en het oppervlak van het lichaam (huid) waardoor een stoornis van dit orgaan zich naar buiten toe kan openbaren.

Dit is slechts een summiere beschrijving van de TCG, want er is wel een boek voor nodig om dit allemaal volledig weer te geven. Het is voor westerlingen vrijwel niet te bevatten hoe je hiermee gezondheid en ziekte kan benaderen.

Behandelingsmethoden van TCG

De voornaamste vormen van behandeling zijn acupunctuur, moxibustion, cupping, bloedafname en het voorschrijven van één of meer kruidenmengsels. Acupunctuur is algemeen bekend en behoeft geen toelichting. Moxibustion maakt gebruik van moxa, wat in Nederland bijvoetkruid wordt genoemd. De wortel ervan wordt gedroogd en verpulverd tot pluisjes die vervolgens worden geperst tot kleine staafjes. Delen ervan worden direct op de huid verbrand ter plaatse van een acupunctuurpunt of indirect via een naald die op dat punt is aangebracht. Dit middel bevordert de bloedsomloop en geeft ook qi. Cupping is zuiging van de huid door middel van glazen of hard plastic halve bollen die zodanig op de huid worden geplaatst dat in de cup een vacuum ontstaat waardoor de huid wordt omhoog getrokken en de doorbloeding ervan toeneemt. Bloedafname vindt plaats aan de binnenkant van het dijbeen, waarin naalden worden gestoken waaroverheen verhitte cups worden geplaatst. Het verlies aan bloed is overigens bescheiden. De meest traditionele therapie is de keuze van één of meer kruidenmengsels die op recept worden aangevraagd en door de patiënt zelf moeten worden bewerkt (dampen, thee ervan trekken, snuiven, op de huid aanbrengen, e.d.).

De toenadering tussen Oost en West

Het belangrijkste verschil tussen de Oosterse en Westerse geneeswijzen betreft de medicamenteuze behandeling van ziekten. Voor de TCG bestaat die medicatie uit kruidenmengsels waarvan de samenstelling en de werking berusten op observaties en ervaringen gedurende duizenden jaren. Al die kennis is vastgelegd in de 'Classic of Materia Medica'. De Westerse medicatie is gebaseerd op de farmacologisch en klinisch bewezen werking, evidence based, zoals men dit tegenwoordig noemt, waardoor men precies weet wat de werking en de bijwerking van het medicijn is.

De laatste jaren is in China ook kritiek te horen van wetenschappers die vinden dat TCG een pseudowetenschap is die beter kan worden afgeschaft. De Chinese overheid heeft echter gekozen voor het tegendeel door grote sommen geld ter beschikking te stellen om TCG te promoten.

Inmiddels zijn door die recente toenadering tussen Oost en West op dit gebied toch veelbelovende ontdekkingen gedaan. De Westerse medicatie is superieur in gevallen van duidelijke ziektebeelden, zoals infecties, maar in gevallen van chronische ziekten, werkt het allemaal minder goed, mede door de bijwerkingen van of resistentie tegen die middelen. De Chinese kruidenmengsels blijken vooral effectief te zijn bij syndromen (complex van ziekteverschijnselen) met minder bijwerkingen. Onlangs werd in de Verenigde Staten met succes een fase II klinisch onderzoek afgerond van de 'danshen dripping pill' tegen angina pectoris, een botanisch product dat - vergeleken met het hiervoor gebruikelijke 'isosorbide dinitraat' - even goed werkt, maar met minder bijwerkingen. We kunnen in dit opzicht zeker nog meer toenaderingen verwachten.

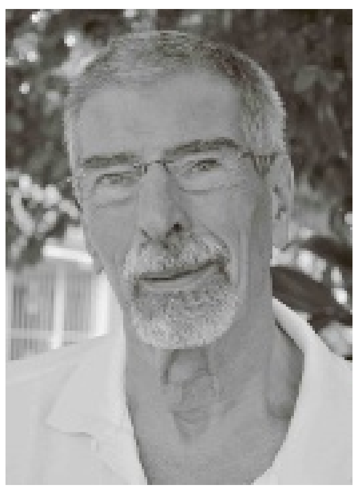

Hans de Haan is arts en wetenschapsjournalist. Hij is jarenlang actief geweest op Curaçao als medischadviseur bij diverse instanties.

Bewegen

Voorkomen beter dan genezen

Bent u weleens bij een fysiotherapeut onder behandeling geweest? Weet u wat voor werk een fysiotherapeut precies doet? Op het eiland zeggen mensen die naar hun fysiotherapeutische behandeling gaan vaak 'mi ta bai massashi', of 'ik ga gemasseerd worden'. In sommige gevallen zal dat inderdaad een deel uitmaken van de behandeling, maar de fysiotherapeut kan meer, veel meer.

Tekst: CVF

De afgelopen jaren heeft het vakgebied een aantal grote veranderingen doorgemaakt en is de rol van de fysiotherapeut binnen de gezondheidszorg steeds groter geworden. Het lijkt erop dat deze trend zich de komende tijd nog verder zal ontwikkelen. Het gevolg is dat de fysiotherapeut steeds vaker ingeschakeld wordt, en in Nederland nu ook rechtstreeks bezoekbaar is voor een consult via de mogelijkheid van de 'Directe Toegankelijkheid Fysiotherapie' (DTF), die in januari 2006 is ingevoerd en erg succesvol blijkt te zijn.

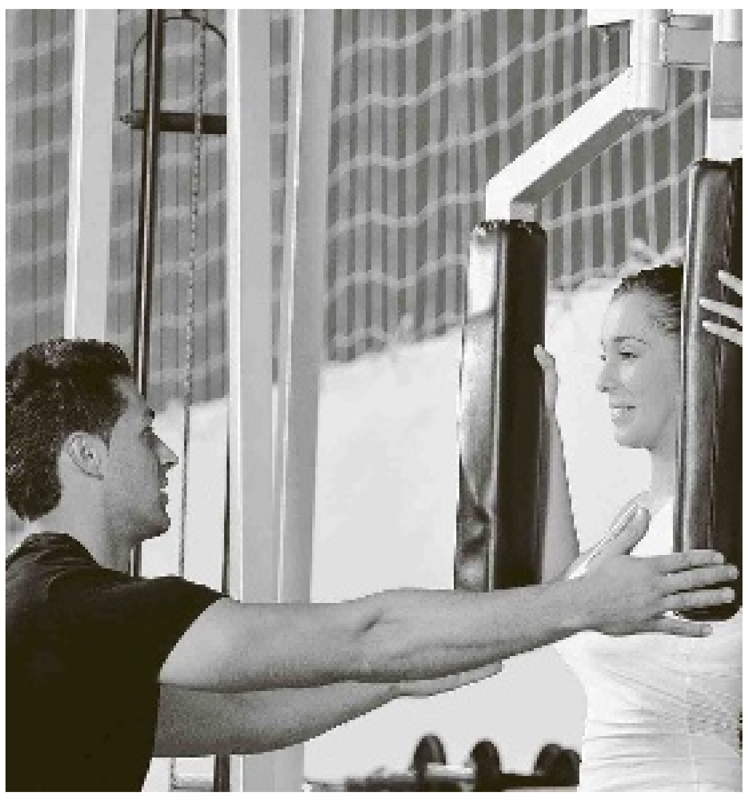

Sinds in de jaren veertig de antibiotica in opkomst kwam is de gezondheidszorg drastisch veranderd. Voor het eerst konden vele ziekten die tot dan toe dodelijk waren genezen worden met behulp van medicatie; een fantastische ontwikkeling. De doeltreffendheid van deze medicatie werd op den duur zo groot dat alles wat tot op dat moment centraal had gestaan in de gezondheidszorg, zoals de relatie met de patiënt, de voeding en houding, weer ter discussie werd gesteld.

Immers, zolang de patiënt zijn medicatie maar zou nemen zou de klacht wel genezen. In het verleden werd iemand met rugklachten vaak verteld een paar dagen of soms zelfs langer bedrust en de nodige pijnstillers en spierverslappers te nemen. Misschien kwam er nog een warmtepakking of massage bij kijken, maar in het verleden stond 'rust' centraal in het herstel van de patiënt. De fysiotherapeut werd dan ook niet altijd als noodzakelijk beschouwd bij veel klachten; rust zou immers wel voor herstel zorgen.

Tegenwoordig worden deze middelen nog steeds gebruikt, maar zowel fysiotherapeut als patiënt hebben een veel actievere rol gekregen in de behandeling. Vele onderzoeken toonden de afgelopen jaren aan dat patiënten die met behulp van oefentherapie gebaseerd op lichaamsbeweging worden behandeld vaak sneller, maar ook kwalitatief beter herstellen, en daarnaast de klachten minder snel terugkomen! De wetenschap is gaan inzien dat in erg veel gevallen geldt dat beweging gezonder is dan rust, wat de laatste jaren het vakgebied van de fysiotherapie heeft gevormd en ervoor gezorgd heeft dat de fysiotherapeut steeds vaker wordt ingeschakeld.

Lichaamsbeweging

In onze moderne wereld, waar wij door de groeiende welvaart de laatste decennia steeds meer gebruik zijn gaan maken van de auto en allerlei elektronische apparatuur om ons werk voor ons te doen, wordt de maatschappelijke noodzaak voor lichaamsbeweging en fysieke arbeid steeds kleiner. Dit heeft als gevolg dat ons lichaam steeds minder hoeft te doen en het zich daar aan adapteert. Het weinig gebruikte lichaam is hierdoor kwetsbaarder voor allerlei aandoeningen: 'Use it or lose it' is het principe wat hier geldt. De remedie is echter simpel: beweeg! Sinds wij dit zijn gaan inzien schieten de sportscholen als paddenstoelen uit de grond, en als deskundigen van het bewegingsapparaat spelen fysiotherapeuten daarbinnen een grote rol. De fysiotherapeut onderzoekt en behandelt klanten met lichamelijke klachten, helpt bij het instrueren van fitness-instructeurs, maar helpt soms ook 'gezonde' klanten zelf. Zo is het begrip 'medische fitness' ontstaan: fitness onder medische begeleiding wat onder meer erg aantrekkelijk is voor voormalig patiënten die zo hun oefentherapie door kunnen zetten om recidive na de behandeling te voorkomen, of simpelweg uit preventief opzicht voor iedereen die graag aan zijn of haar gezondheid werkt. In Nederland wordt dit principe al erg veel toegepast. Sommige werkgevers investeren zelfs in een dergelijk medisch fitnessprogramma voor hun werknemers om op deze manier een groot deel van het ziekteverzuim te voorkomen.

Mede dankzij de welvaart is onze werk- en leefomgeving ingrijpend veranderd wat allerlei problemen met zich meebrengt. Onze werkomgeving is door de afname van fysieke arbeid steeds meer gericht op de langdurige statische belasting die zittend werk met zich mee brengt, en daarnaast steeds vaker achter een computerscherm. Ons lichaam is gemaakt om rechtop te staan en te lopen en niet om urenlang in een stoel te hoeven zitten. Klachten als gevolg van een verkeerde houding en/of als gevolg van repetitief herhaalde bewegingen, zoals bij 'Complaints of Arm, Neck and Shoulder' (CANS) wat voorheen ook bekend stond als 'RSI' of 'muisarm', komen steeds vaker voor. Daarom is houdingscorrectie tegenwoordig een belangrijke behandelmethode van de fysiotherapeut geworden. Soms helpt de fysiotherapeut zelfs bij het efficiënt inrichten van een werkplek, zoals het geval is binnen de arbeidsfysiotherapie.

Waar de rol van de fysiotherapeut in het verleden niet meer was dan het ondersteunen van een arts is deze in Nederland nu een zelfstandige consulent. In januari 2006 is het begrip 'Directe Toegankelijkheid Fysiotherapie', ook wel DTF, ingevoerd. Dit houdt in dat een patiënt met klachten aan het bewegingsapparaat tegenwoordig ook rechtstreeks naar de fysiotherapeut kan gaan, waardoor erg veel kosten aan huisartsbezoek worden bespaard omdat de patiënt niet langer overal een bevestiging van de huisarts voor hoeft te halen en daarnaast onnodige symptoomonderdrukkende geneesmiddelen worden vermeden. De patiënt wordt direct geholpen, de huisarts heeft minder administratief werk te doen en de verzekering hoeft minder kosten te dekken: zo is iedereen tevreden.

Bezuinigd

In tegenstelling tot Nederland wordt op Curaçao juist bezuinigd in de preventieve sector, en dan vooral op de fysiotherapie. Deze ongegronde bezuinigingen hebben als gevolg dat de fysiotherapeut zijn diensten moet verlenen tegen een vergoeding die tot 60 procent beneden de kostprijs ligt. Dit zal mogelijk resulteren in het wegvallen van kwalitatief verantwoorde fysiotherapeutische zorg, maar ook op een nog grotere aanspraak op de curatieve zorg waarvan de middelen nu al ernstig tekort schieten. Het behandeltraject van de fysiotherapeut richt zich erop dat recidief voorkomen wordt, en daarnaast op preventie van mogelijk nieuwe klachten. Een klacht behandelen in een beginstadium kost minder tijd en geld dan de behandeling van een klacht in een verder stadium. Dit, in combinatie met het toenemende aantal klachten gerelateerd aan het bewegingsapparaat, zorgt ervoor dat de fysiotherapie in de nabije toekomst een grotere rol zal moeten gaan spelen in de gezondheidszorg op Curaçao om de ziektekosten binnen de perken te houden.

Op Curaçao is de vraag naar fysiotherapie relatief gezien niet groter of kleiner dan in Nederland. Toch heeft het vakgebied nog niet deze zelfde erkenning gekregen waardoor het nog niet de rol kan aannemen die de laatste jaren is ontwikkeld in Nederland. Dit is een grote gemiste kans voor de gezondheidszorg op Curaçao, zowel op maatschappelijk als financieel gebied. De tijd is er meer dan rijp voor: laat de fysiotherapie en de rest van de preventieve sector bloeien. Gezondheid is niet te koop, maar voorkomen blijft het alternatief bij voorkeur op genezen!

De rubriek 'Beweging' verschijnt om de week in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten. Meer informatie:
www.fysiotherapiecuracao.com
info@fysiotherapiecuracao.com.

Lionfish Elimination Team

Patent op Zookeeper

De lionfish, je hoort er veel over in het nieuws en inmiddels weet iedereen wel dat deze invasieve vissoort veel schade aanricht aan het rif. Niet zozeer dat de vis zelf het rif afbreekt, maar door hun snelle voortplanting, het feit dat deze geen natuurlijke vijanden heeft en zijn enorme vraatzucht (we hebben koraalvisjes nodig om de algen van het koraal te eten), vormt de lionfish een ernstige bedreiging voor de koraalriffen.

De vangst van de dag.

Tekst en foto's: Lisette Keus

De lionfish uitroeien in de Caribische wateren zal niet meer lukken, maar de populatie kan wel meer gecontroleerd worden. Probleempje: de vis heeft in totaal ongeveer 20 giftige stekels en is dus het beste te vangen met een speer. Alleen speervissen is verboden. Tenminste, voor de leek.

Begin vorig jaar werd er namelijk vanuit de overheid een speer verstrekt op naam. Duikscholen en anderen die zich hadden aangemeld konden een speer krijgen om hiermee de strijd aan te gaan met de lionfish. Op eigen initiatief bundelden een paar fanatieke duikers hun krachten en zetten het Lionfish Elimination Team (LET) op.

We hebben afgesproken met Allie Elhage. Hij is niet de oprichter van het LET, maar wel de bedenker van de bijna wereldbekende Zookeeper en een fanatiek LET-lid. Hij duikt bijna elke dag en is enthousiast als we hem vragen om een dagje met hem mee te gaan. Elhage: "Ik heb gisteren op een spot gedoken, met mijn ogen dicht had ik ze nog kunnen raken. Daar ga ik vanmiddag heen, dus als jullie vandaag kunnen?"

Begin

We komen aangereden bij de oude Baya Beach Club bij Caracasbaai. Elhage staat al klaar met zijn duikspullen, gewapend met speren en Zookeepers. Het is vijf uur in de middag, blijkbaar de beste tijd om op lionfishes te jagen.

Elhage begint bij het begin: "LET is opgericht door vier jonge jongens, Willem en Pieter Evertsz, Cival van der Lubben en Jordan Wederfoort, alle vier fanatieke duikers. In het begin gingen zij het water in met een zelfgemaakte speer en een vogelkooi om die vissen te vangen; je moet je voorstellen, ze spiezen een vis, deurtje open, vis er in, deurtje dicht. Maar wat als er al één inzit, die kan er dus zo uit. Uiteindelijk kregen ze een speciale tas met een speciale opening en van speciaal materiaal, dit zou hen beschermen tegen de stekels. Maar de vis erin doen was nog best lastig en de stekels kwamen gewoon door de tas heen. Via een verre neef van mij kwamen ze bij mij terecht en ik heb uiteindelijk de Zookeeper ontwikkeld."
De Zookeeper is een pvc-buis met een speciale opening en een speciale afvoer. De vissen gaan er aan de bovenkant in, maar door een ingenieus systeem kunnen ze er niet meer uit en ook hun stekels kunnen geen kwaad door de buis. Elhage heeft er een patent op, want het systeem werkt als een speer (voor filmpjes met de Zookeeper: http://www.facebook.com/LionfishEliminationTeam).

Onder water

Elhage legt uit wat de bedoeling is, we bouwen onze setjes op en de buddyteams worden gemaakt. "Duiken jullie maar rustig, want ik ga redelijk agressief duiken", zegt Elhage nog. Ik vraag me af wat hij daar precies mee bedoelt, ik zal het zo wel zien. De dag ervoor hadden de mannen ook op deze spot gedoken, maar hun Zookeepers waren vol, dus moesten ze terug. Elhage weet dus precies waar hij moet zijn en wat hem te wachten staat, maar voordat we het water ingaan, legt hij de regels uit: "Het Lionfish Elimination Team heeft twee regels: duikersveiligheid en alléén lionfishes. Het heeft geen zin om jezelf in gevaar te brengen en we doen dit voor het behoud van het rif, dat staat voorop!"

We gaan het water in en zakken af naar ongeveer 25 meter. Meteen zie ik wel vijftien lionfishes nietsvermoedend boven het rif hangen. De lionfish is een territoriaal beestje, hij blijft dus altijd redelijk dichtbij de plaats waar hij geboren is. Zie je er dus één, grote kans dat het dier er morgen nog zit en ook dat er meerdere zitten. Ik zwem erop af en span mijn speer. Al ben ik niet vegetarisch, ik ben best een dierenvriend en wil dus alles wat groter is dan een mug liever niet doden - zelfs een wesp is teveel dier. Maar op het moment dat ik schiet en de punt van de speer het vlees van het dier binnendringt, bekruipt me een soort euforisch gevoel. Het voelt als een overwinning: one down! Op naar de volgende!

Allie Elhage toont een lionfish.

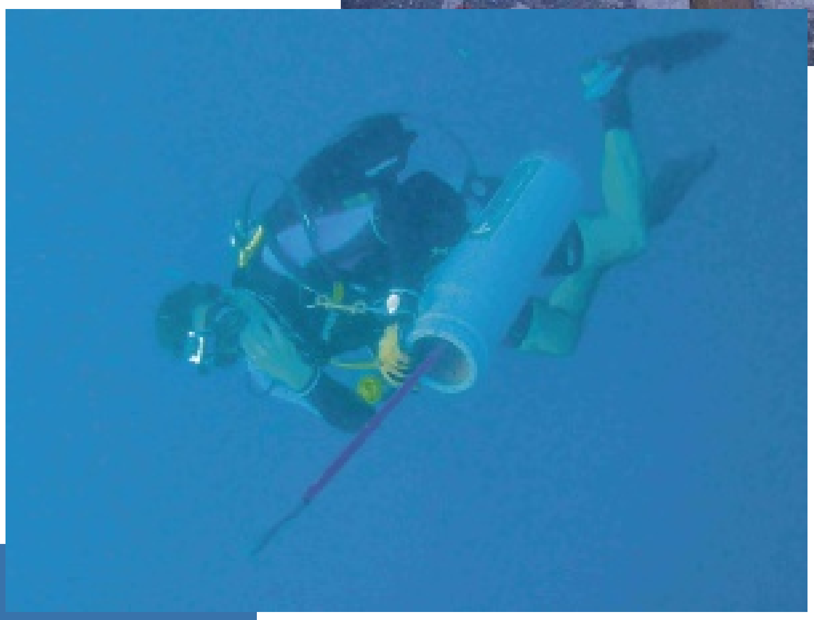

In actie met de zookeeper.

Ook de Ñapa-reporter had beet.

Maar deze gaat minder gemakkelijk. Het dier hangt als verstijfd voor me - zo lijkt dat tenminste - en kijkt me aan met grote ogen, zo van: waarom ik? Ik vind het zielig, dus ik durf het visje niet te schieten. En wat doe ik? Het allerergste dat je in een strijd kunt doen, ik zwem om de vis heen en speer hem van de zijkant. Een van de redenen dat speervissen dus verboden is: het is geen eerlijke strijd tussen mens en dier.

JBL paalspeer

Na er een paar te hebben geschoten heb ik de smaak te pakken. Belangrijk is om je drijfvermogen in de gaten te houden, ze voorzichtig te benaderen zodat ze natuurlijk niet wegschieten en ze zo te raken dat je verder niets anders raakt. "Iemand die iets anders raakt dan een lionfish, kan er meteen uit en komt niet bij LET ", had Elhage gezegd over mogelijk nieuwe leden van het team. Maar behalve dat, moet je natuurlijk ook op je luchtverbruik en op je diepte letten. En belangrijk: niet steeds van diep naar ondiep en weer terug.
Mijn buddy en ik proberen Elhage te volgen, maar hij is gefocust en zwemt als een speer door het water met in zijn hand zijn speer. Een andere speer dan de Elf had Elhage al uitgelegd: "De Elf werkt niet goed, want je moet de speer namelijk met twee handen spannen en kracht gebruiken. Hierdoor is het moeilijker om je drijfvermogen te bewaren. Daarom heeft LET een paar maanden geleden ontheffing gekregen van minister Constancia om de JBL-paalspeer te gebruiken. Deze werkt veel beter. Maar ik zeg altijd dat geen enkele speer koraalsafe is, het is de duiker die de speer gebruikt die koraalsafe is of niet."

De vangst

Elhage is niet bij te houden, dus wij zwemmen rustig door. De lucht raakt langzaam op, de Zookeepers vol, dus we keren terug. Aan land kan ik niet wachten om de vangst te bekijken. Trots kieperen we de Zookeepers om en tellen de vissen: 52! Maar goed, een druppel op een gloeiende plaat als je bedenkt dat die beesten 2000 tot 15000 eitjes per worp kunnen leggen - maandelijks.
Toch ben ik blij, dat zijn er in ieder geval 52 minder en Elhage doet ze een voor een voorzichtig in een coolbox. Elhage: "Elke vis die we schieten, nemen we mee van het rif. Sommige duikers laten ze liggen of voeren ze aan de murenes, maar dat moet je niet doen. Ten eerste kunnen ze hiervan doodgaan, omdat hun stekels hun magen kunnen perforeren - en ze zijn giftig. En ten tweede omdat murenes gewend raken aan duikers die ze voeren, dan zijn het net honden en gaan je dan achtervolgen. Dus we nemen ze altijd mee. Ook schieten we niet om te schieten en om de vis weg te gooien, maar we eten ze ook. Als wij ergens zijn, komen er vaak mensen kijken en dan vertellen we over de vis. Soms leggen we dan ook uit hoe ze de lionfish moeten schoonmaken en geven we de vissen aan de mensen mee om ze te laten proeven hoe lekker ze zijn."

Schoonmaken blijkt helemaal niet moeilijk, want als je de stekels er voorzichtig afknipt, blijft er niets over dan een stevige witte vis. "We verkopen ze ook aan restaurants. De restaurants op het eiland die ze serveren zijn Fishalisious, Iguana Café, Seasons, Landhuis Classics, Tinto en Zest. Met het geld dat we daarmee verdienen betalen we de tanks, de benzine en de materialen. We zijn allemaal vrijwilligers, dus hiermee kunnen we een deel van de kosten dekken. En ik ga bijna elke dag het water in op verschillende plekken over het hele eiland."
Of het werkt? "Ja zeker! Het is niet zo dat we de lionfish kunnen uitroeien, maar sinds we zijn begonnen met duiken zien we wel dat het er minder worden."

Vergunningen uitgeven

"We moeten hier beseffen dat het echt een heel erg groot probleem is. Je ziet ze overal en het zijn er veel. Het is echt alarmerend, maar wij alleen zijn niet genoeg. De duikscholen zouden veel meer betrokken moeten worden bij de strijd tegen de lionfish, zij zijn degenen die het beste kunnen duiken. Zij zijn degenen die er hun geld mee verdienen. Maar zij willen er natuurlijk hun vingers niet aan branden, speervissen is vooralsnog illegaal en zij willen niet in de problemen komen. Aan de andere kant kan je ook weer niet zomaar speervissen legaal maken omdat mensen er misbruik van zullen maken. Je zou wel vergunningen kunnen uitgeven en dit dan heel goed controleren. En als iemand gepakt wordt met het speervissen op andere soorten krijgt diegene een hele hoge boete en verliest zijn of haar vergunning."

Het zou mooi zijn, maar zover zijn we echter nog niet. Wel heeft LET al twee keer een soort viswedstrijd gehouden, 'Eat them to beat them', wie kan de meeste lionfishes vangen. Van deze wedstrijden zijn voor- en tegenstanders, want aan de ene kant wil iedereen die beesten weg hebben, maar niet ten koste van het rif. Elhage: "Aan de wedstrijden doen mensen mee die het vaker doen, van hen weten we dat zij volgens de regels van LET duiken." En weer benadrukt Elhage de twee 'golden rules': duikersveiligheid en rifbehoud. Hij voegt er echter een derde aan toe: "En zoveel mogelijk lionfishes."

Hoeveel er in totaal al zijn geschoten is onbekend, maar zo veel mogelijk lukt in ieder geval zeker bij de challenge: de eerste keer werden er op één dag 1048 lionfishes van het rif gehaald, de tweede keer zelfs 1570!

Een dagje mee

Al is het eiland nog zo klein, wat de buurman de hele dag bezighoudt is voor velen een raadsel. Wat doet nu iemand die bij de kustwacht werkt, hoe ziet iemands dag eruit die in haar vrije tijd zwerfhonden verzorgt of wat doet iemand nu precies die vrijwillig gaat jagen op lionfishes? Ñapa gaat steeds een dagje mee met een mede-eilandbewoner en beleeft voor even zijn dagelijkse bezigheden. Deze week het Lionfish Elimination Team.

Kunst

Colors of Curaçao

Jongerenkunstexpositie 'Colors of Curaçao' in de bogen van het Renaissance Rif Fort. Feestelijk geopend om 11.00 uur 's ochtends op zaterdag 25 augustus, inclusief activiteiten voor de jongste bezoekers, zal het werk enkele weken blijven hangen. Zoveel kleuren als er gebruikt zijn, zoveel jongeren hebben er ook meegewerkt aan deze tentoonstelling. Colors of Curaçao laat zien hoe ontzettend creatief de jeugd van Curaçao is.

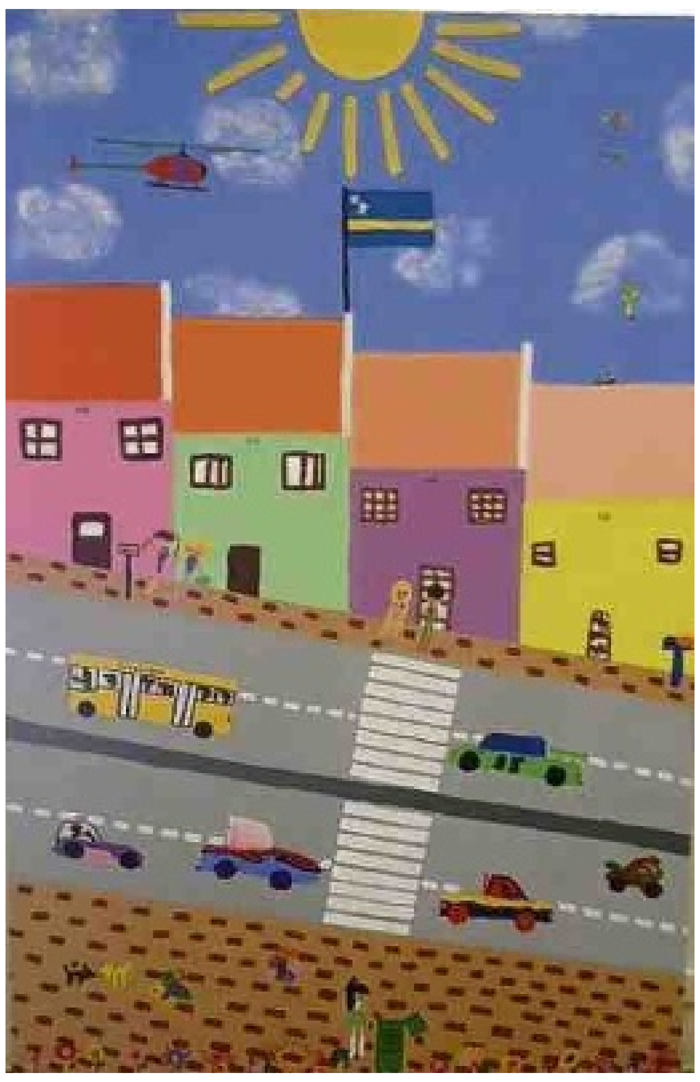

De initiatiefnemers daagden zeven scholen en een naschoolse opvang uit om hun fantasie los te laten op het thema Colors of Curaçao om samen een schilderij te maken. De samenwerking tussen de jongeren resulteerde in zestien grote, bontgekleurde panelen over de Curaçaose natuur, maar ook over mode. De deelnemende scholen zijn de Pipitaschool, Oranjeschool, Marnix Basisschool, Skol Basiko Elis Juliana, Pedro Luis Brionschool, het Vespucci College, Klein College en de naschoolse opvang NSO Alles Kids.

Mon Art Gallery en Fundashon di Artista zien Colors of Curaçao als een belangrijke aanvulling op het huidige aanbod van kunst en cultuur. Beeldende kunst wordt vaak als hoogdrempelig ervaren, waardoor veel kinderen er weinig mee in aanraking komen. Door dit project worden ze gestimuleerd om hun fantasie te gebruiken, samen te werken en zelf iets te creëren. Een expositie van hun eigen werk zal ongetwijfeld hun interesse wekken in andere kunst.

De schilderijen zijn tot het einde van de maand te zien.

Boek

Idealisering en ontkenning van de eigen huidskleur

Kleur Bekennen

Met meer dan vijftig nationaliteiten en een flinke etnische vermenging zou Curaçao een ideale samenleving kunnen zijn waarin huidskleur geen rol meer speelt. Helaas lijkt dit anders te liggen en blijkt kleur maar al te vaak verbonden met waarde- en vooroordelen.

Nog steeds wordt kleur gekoppeld aan culturele dominantie, economische waarde en toekomstperspectief. In 'Kleur bekennen - Idealisering en ontkenning van de eigen huidskleur' (Caribpublishing, 2012), wordt dit treffend geïllustreerd door een verzameling interviews met eilandbewoners. Door de etnografische interviewmethode te hanteren, geven de auteurs een beeld van de sociale werkelijkheid op Curaçao, vanuit de betekenis die de mensen daar zelf aan geven.

De auteurs Valdemar Marcha, Paul Verweel en Jacqueline Werkman schreven samen eerder diverse publicaties.

Paul Verweel is hoogleraar bestuur en organisatiewetenschap, in het bijzonder organisatie en management van cultuurverschillen en zingeving in organisatie aan de Universiteit Utrecht. Daarnaast bekleedt hij de endowed chair in het kader van de Richard Krajicek Foundation aan de Universiteit Utrecht.

Valdemar Marcha is rector van de Inter-Continental University of the Caribbean (ICUC), voormalig rector van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) en emeritus hoogleraar multiculturaliteit en sociale cohesie aan de Universiteit Utrecht.

Jacqueline Werkman voert vanaf 2007 samen met Valdemar Marcha jaarlijks antropologische projecten op Curaçao uit. Tevens is zij vanaf 2007 in het ziekenhuis in Delft werkzaam als psycholoog.

Het boek is verkrijgbaar bij de lokale boekhandel, het Maritiem Meseum en bij uitgeverij Caribpublishing. Meer informatie: http://www.caribpublishing.com/boek/850242/kleur-bekennen/

Titel: Kleur bekennen. Idealisering en ontkenning van de eigen huidskleur.
Auteurs: Valdemar Marcha, Paul Verweel en Jacqueline Werkman
Uitgeverij Caribpublishing, Curaçao
ISBN: 978 90 8850 309 2

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

Colors of Curaçao
Jongerenkunstexpositie 'Colors of Curaçao' in de bogen van het Renaissance Rif Fort. Zeven scholen en een naschoolse opvang maakten 16 kunstwerken. De expositie is een initiatief van Mon Art Gallery en Fundashon di Artista met steun van het Prins Bernhard Cultuur Fonds Caribisch Gebied.
Zie kader

Pa bo, ku amor
In Galeria Kas di Kultura zal op zondag 26 augustus tussen 16.00 en 19.00 uur de opening plaatsvinden van de eerste expositie van werken van Nataly Pas, met als titel 'Pa bo, ku amor', gebaseerd op het onderbewustzijn in de mens. De gallery is te bezoeken via de portier van de CPA-parkeerplaats tegenover Villa Maria. Deze expositie zal nog tot 1 september te bezichtigen zijn van maandag t/m vrijdag van 08.00 – 12.00 uur en van 14.00 - 16.00 uur.

Art Brut in Mon Art Gallery
Spontaan, inventief en niet volgens de gangbare regels van de kunst: Mayra de Jongh, Ivar Pieternella en diverse kunstenaars van de Caprileskliniek. De tentoongestelde werken zijn ontstaan in het Open Atelier van de beeldende therapie of bij het kunstinstituut Instituto Buena Bista, dat gevestigd is op het terrein van de kliniek.
De gallery is non-stop geopend van maandag t/m zaterdag van 10.00 - 19.00 uur.

Fo'i Laman
Bij Landhuis Bloemhof is de expositie 'Fo'i Laman' te zien, met lampen, schilderijen en collages van Rahim Abraham, Annemieke Zwikker en Glenda Tdlohreg. Op zaterdag 8 september is er een 'meet & greet the kunstenaars' vanaf 10.00 uur. Landhuis Bloemhof is open dinsdag t/m zaterdag van 09.00 - 14.00 uur.

Small People, a tribute to humility
Op zaterdag 25 augustus van 17.00 - 19.00 uur is een ieder uitgenodigd om een 'magische tour' te maken gegeven door Philippe en Giovani Zanolino in Het Curaçaosch Museum als afsluiting van hun tentoonstelling in het museum. Na afloop van de tour, zal Kunstuitleen Curaçao u de mogelijkheid bieden een kunstwerk te huren. Entree is gratis.

Who more schi-fi than us
Tot 26 augustus is in de Kunsthalkade in Amersfoort de expositie 'Who more schi-fi than us' te bezichtigen. Op deze expo van hedendaagse kunst uit de Cariben is Curaçao vertegenwoordigd door David Bade, Tirzo Martha en Tony Monsanto. Voor meer info: www.kunsthalkade.nl

MUZIEK

CD Rudolf Palm
De Maduro Muziek Stichting op Curaçao heeft zeer recent een cd uitgebracht met een 18-tal werken van de Curaçaose musicus en componist Rudolf Palm (1880-1950). Rudolf Palm is een kleinzoon van Jan Gerard Palm (1831-1906) en de vader van de Curaçaose componisten Albert Palm (1903-1958) en Edgar Palm (1905-1998). De composities worden op de cd vertolkt door de Curaçaose medicus-musicus-componist Robert Rojer.
De cd is nu op Curaçao te koop bij Boekhandel Mensing's Caminada. In Nederland is de cd te bestellen via de website van de Palm Music Foundation. http://www.palmmusicfoundation.com/
Volgende week in de Ñapa een artikel van Joop Halman over deze cd.

Curaçao North Sea Jazz

Vrijdag 31 augustus
Hershell and Friends featuring Luis Salinas, Sergio George' All Star Salsa Friends, Dizzy Gillespie™ All-Star Big Band lead by Paquito d'Rivera, Jill Scott, Buika, Rubén Blades, Caro Emerald, Allen Toussaint's 'The Bright Mississippi' featuring Don Byron & Marc Ribot, Santana.

Zaterdag 1 september
Marcus Miller, Joshua Redman met Aaron Parks, Matt Penman en Eric Harland: James Farm, Alicia Keys, Waylon, Siudy, Randy Crawford en Joe Sample Trio, Maná, Paquito D'Rivera Septet, India.Arie.

Locatie: World Trade Center
Meer informatie: http://www.curacaonorthseajazz.com/

NIEUW & OPMERKELIJK

Theaterspelen onder leiding van Milushka Birge
Op zaterdag 1 september start in Landhuis Bloemhof de workshop 'Theaterspelen'. Voor mensen die graag in hun vrije tijd acteren of dit willen leren. De workshop richt zich op spelelementen om scènes te kunnen spelen en personages op te bouwen. De basisvaardigheden van het toneelspelen komen eerst aan bod zoals aanwezigheid op toneel, waarnemingsvermogen, spelplezier, lichamelijke handelingen en de verbeelding van de toneelspeler. Vervolgens wordt er gericht gespeeld vanuit een vaste tekst.
Locatie: Landhuis Bloemhof
Tijd: 12.30 tot 14.00 uur
Kosten: 240 gulden ex. OB voor 12 lessen
Voor meer informatie of inschrijving: info@bloemhof.an of bel 737-5775

Paint to Relax
Workshop: Anti-stress, anti-depressie, anti-eenzaamheid. Een ochtend of middag met kunstenares Nena Sanchez in haar drie uur durende workshop 'Paint to relax'. Leer schilderen voor uw plezier en creatief omgaan met kleur. Ervaring niet nodig.
Datum: zondag 26 augustus
Tijd: 1e workshop 09.30 uur tot 12.30 uur, 2e workshop 14.30 uur tot 17.30 uur.
Plaats: Landhuis Jan Kock, Willibrordus.
Voor meer informatie of reserveren: email info@jankokcuracao.com of bel tel 738.2377 tussen 10.00 en 17.00 uur.

Atelier Art2gether:

Workshop voor volwassenen
Maak kennis met een kunstenaar. Op verzoek weer een workshop met de stijl van Chirag Bangdell, een kunstenaar uit Nepal. De workshop bestaat uit mixed media-technieken. Incl. materiaal, hapjes en drankjes in de sfeer van de kunstenaar.
Datum: zaterdag 8 september
Tijd: 16.30 - 18.00 uur
Kosten: 45 gulden incl. pompoensoep, vegetarische hapjes en kruidenthee.

Schilderlessen
Het plezier van schilderen ontdekken in 4 lessen.
Start: dinsdag 4 september van 10.00 tot 11.30 uur en 's avonds van 19.30 - 21.00 uur
Kosten: 150 gulden incl. materiaal, koffie, thee,
Vervolglessen in oktober en november, steeds in combinaties van 4 lessen.

Meer informatie: Astrid van Dorp, Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel), Tel. 515-3141 www.art2gether.com of www.facebook.com/AtelierArt2gether

DANS & THEATER

Gobiernu a kai?
Een moderne stand-up comedy van Boskwiri & Friends met Chokoy, Loloy, Dibo Doran, Boy, Robby Juliana en Boskwiri. Een voorstelling vol humor waarin verschillende politici en mensen uit de wereld van de media worden neergezet.
Zaterdag 25 augustus 21.00 uur
Zondag 26 augustus 20.00 uur
Plaats: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden

Luna Yen:
La Tentashon begint binnenkort met de audities voor Luna Yen, het 'open podium' oftewel de talentenjacht voor jongeren. In de categorieën dans, zang, acteren, rap, breakdance, hiphop, spoken word en stand up comedy mogen 15 jongeren en/of groepen laten zien wat ze kunnen.
Er zijn vier audities, de eerste is op 10 september. Het seizoen loopt tot december. Daarna volgt de 'nazorg'.
Eerste editie: maandag 10 september. Met Chris Strick, dj Carlito, Slick en el Beat & The Best of Luna Yen 2011.
Locatie: La Tentashon
Entree: 15 gulden
Voor meer informatie: bel Teatro Luna Blou 462-2209 of mail naar latentashon@gmail.com

FILM

Filmhuis Openbare Bibliotheek
11 en 13 september: If I want to whistle I whistle.
9 en 11 oktober: Tous les Soleils.
Plaats: Auditorium, Nationale Bibliotheek, Scharloo
Tijd: 19.00 uur

BOEKEN & LITERATUUR

Boekpresentatie In de Knipscheer
Op 16 september presenteert uitgeverij In de Knipscheer een aantal boeken.
Als eerste: 'Pierre Lauffer. Het bewogen leven van een bevlogen dichter', een biografie geschreven door Bernadette Heiligers. Tevens 'Na final di kaminda', een speciale bundel met de laatste acht gedichten van Pierre Lauffer in 5 talen, door verschillende vertalers, onder wie August Willemsen. Verder worden gepresenteerd 'Woestijnzand', het prozadebuut van Elodie Heloïse en 'Terug tot Tovar', de nieuwe novelle van Hans Vaders.
Met medewerking van de auteurs Bernadette Heiligers, Elodie Heloïse, de vertalers Lucille Berry-Haseth, Fred de Haas en met Robin Akkerman, Sidney Joubert, Franc Knipscheer, Wim Rutgers en Peter de Rijk. Muziek van Alma Latina (onder meer drie liedjes van Pierre Lauffer).
Na afloop signeren de auteurs voor belangstellenden hun boeken en is er gelegenheid tot napraten in de foyer.
Locatie: Podium Mozaïek, Bos en Lommerweg 191, Amsterdam
Datum: 16 september
Zaal open: 14.30 uur
Programma: 15.00 tot 17.00 uur
Toegang: gratis
Reserveren noodzakelijk: http://www.podiummozaiek.nl/ 020-580 0381 (++ 3120 580 0381) of via e-mail aan indeknipscheer@planet.nl. De kaarten liggen dan voor u klaar op de dag van de voorstelling vanaf 14.00 uur bij Podium Mozaïek. Op zondag is het in de directe omgeving van Podium Mozaïek gratis parkeren.

The Portuguese Immigrant in Curaçao
Charles do Rego analyseerde het proces van immigratie, participatie en integratie in het kader van zowel de verzendende als de ontvangende landen. Inzicht op de uitkomst van de strijd om de eigen cultuur te behouden én om zich tegelijkertijd aan te passen en te gedijen in een nieuwe samenleving.
Het boek is verkrijgbaar in de lokale boekwinkels en bij Caribpublishing.

Vuurwerk in mijn hoofd
Het eerste boek voor kinderen (11/12 jaar) van Roland Colastica met de titel Vuurwerk in mijn hoofd (ISBN 978 90 258 5998 5 - 30 gulden) is uitgegeven bij Leopold en op Curaçao te verkrijgen bij Bruna en Mensing's Caminada. Roland Colastica, geboren op Curaçao (1960), was de jongste van 9 broers en 1 zus. Zijn moeder was sopraan in het kerkkoor en zijn vader een gepassioneerd verteller van filosofische verhalen. Roland (Roj) groeide dus op met muziek, zang en 'storytelling'. Hij kwam er al jong achter dat ook hij niet zonder creatieve expressie kon. De bekende kinderboekenschrijver Sjoerd Kuyper begeleidde Roland in het schrijversproces (www.rolandcolastica.com / www.leopold.nl).

Soliman Reys, De Veenboer, groot-admiraal & renegaat & zeerover
Nel Casimiri-Veenboer dook de geschiedenis in en schreef een boek over een van haar voorvaderen. Het boek is getiteld Soliman Reys, De Veenboer, groot-admiraal & renegaat & zeerover en voor 29,50 gulden verkrijgbaar bij Bruna en Mensing's Caminada.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Yoga voor 55 + vrouwen
In september start de cursus Yoga voor 55 + vrouwen: eindelijk een uur voelen en ervaren wat yoga voor u kan doen. Ervaring met yoga is niet nodig, tijdens de les ontstaat er bewustwording van de adem, voel de rust van het lichaam + de ontspanning van het denken. Draag gemakkelijk zittende kleding en neem een badhanddoek mee voor op de yogamat. De cursus bestaat uit 12 lessen op de vrijdagochtend van 10.00 - 11.30 uur of zaterdagochtend van 09.00 - 10.30 uur voor 255 gulden. Telefoon info: 528.3029; info@yogacentrumcuracao.com

NOTEERT U ALVAST

Marshe di Artesania
Gallery Alma Blou houdt op zaterdag 8 september haar maandelijkse Marshe di Artesania en op 15 september is de opening van de expositie van George Struikelblok getiteld Bosi's en Brasa / sunchi i Brasa. De kunstenaar komt met de Sana Budaya Dance Company, een dansgroep die tijdens de expositie als het ware uit de doeken van Struikelblok tot leven komt. Sana Budaya Dance Company is een dansgezelschap dat via podiumkunsten de Surinaamse cultuur wil behouden, promoten en exposeren. Hun kracht en inspiratie putten zij daarom ook uit de verschillende culturen, die op een eigentijdse vorm worden gepresenteerd.

'A breast or Two'
Expositie en kunstagenda over borstkanker. In oktober zal in de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort de expositie 'A breast or Two - Celebration of Life' te zien zijn en de uitgave van de unieke Art Desk Dairy 2013, een kunstagenda met teksten van Nicole Grimmelt-Pieternella en illustraties van Wilson García. Meer dan veertig kunstenaars, waaronder José Maria Capricorne, Tirzo Martha, Ria Houwen, Evelien Sipkes, Yubi Kirindongo, Ellen Spijkstra, Hortence Brouwn en sieradenontwerpster Rebecca Paz, hebben zich laten inspireren door de teksten van de door borstkanker getroffen Curaçaose Nicole.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa.
Stuurt u alle info s.v.p. naar:
agenda.cultuur@gmail.com

CARIB publishing

Kleur bekennen
Idealisering en ontkenning van de eigen huidskleur

Met meer dan vijftig nationaliteiten zou Curaçao een ideale samenleving kunnen zijn waarin huidskleur geen rol meer speelt. Helaas wordt kleur nog altijd gekoppeld aan culturele dominantie, economische waarde en toekomstsperspectief.

Prof. Valdemar Marcha heeft voor deze studie eilandbewoners uit verschillende etnische groepen geïnterviewd om meer inzicht te krijgen in de betekenis van kleur en de onderliggende emoties.

Het resultaat is een veelkleurig verslag dat zal ingaan op de betekenis van het verleden, waarom het nog steeds bestaat en welk effect dit heeft op de persoonlijke ontwikkeling.

Verkrijgbaar bij de boekhandel, Maritiem Museum of via www.Caribpublishing.com
Kaya Jombi Mensing 27A (Zeelandia)| Tel: 4657777 | Email: Office@Caribpublishing.com

Arnon Grunberg: k = t – n

In ieder boek komt ergens wel een zin voor waar de lezer onwillekeurig bij stil blijft staan, terwijl het besef doordringt dat hier vermoedelijk de sleutel tot de essentie van het verhaal wordt aangereikt. In de laatste roman van Arnon Grunberg, 'De man zonder ziekte', die je, zoals de meeste romans van Grunberg, aan een stuk door uitleest, zijn dat volgens mij deze merkwaardige zinnetjes: 'De kracht van een architect is zijn talent, waarvan je zijn naïviteit moet aftrekken. Je kunt er een vergelijking voor opstellen: k = t – n'. Vaak zegt zo'n zin ook iets over de auteur zelf.

Arnon Grunberg

Tekst: Brede Kristensen

De hoofdpersoon, Samarendra Ambani, wordt 'de man zonder ziekte' genoemd. Omdat 'neutraliteit' zijn meest opvallende eigenschap lijkt te zijn, kan het bijna niet anders of Grunberg verwijst naar de grote roman van Robert Musil, tussen 1921 en 1941 geschreven: 'De man zonder eigenschappen'. Dat boek werd opgenomen in de lijst van belangrijkste boeken uit de wereldliteratuur. Of Grunbergs laatste roman, waaraan hij vast niet langer dan enkele maanden zal hebben gewerkt, ook op die lijst wordt gezet, weet ik niet. Maar het is wel een erg goed geschreven boek, spannend, recht-toe-recht-aan, zonder omhaal van woorden, stilistisch subliem. Iedere zin is raak. Alsof hij een lesje van Poeshkin heeft geleerd. Dat Grunberg een schrijfwonder is, betekent niet dat hij helemaal ongestraft in haast het ene boek na het andere kan schrijven. Sinds hij in 1994 debuteerde met de 'Blauwe Maandagen' heeft hij al een stuk of 12 romans geschreven (ook onder de pseudoniem Marek van de Jagt), plus toneelwerk, essays en journalistiek. Niet alle puntjes worden op de 'i' gezet. Ook in deze roman komen sommige gebeurtenissen en personen plompverloren uit de lucht vallen om daarna betekenisloos op de grond te blijven liggen. Zoals Lankford bijvoorbeeld. En de lezer zich maar afvragen of er nog een vervolg komt. Maar de grote lijnen zijn altijd glashelder en bovendien ingenieus.

Het verhaal

Samarendra, Sam genoemd, is de zoon van een Indiase vader en Zwitserse moeder. Hij is in Zwitserland geboren en getogen en trots op zijn Zwitserse paspoort dat in zijn ogen garant staat voor veiligheid, neutraliteit en goede voorzieningen. Dat hij een ongeneeslijk ziek zusje heeft, aan wie hij overigens meer gehecht is dan aan zijn vriendin Nina, zet hem niet aan het relativeren. Als Zwitser kan je in deze wereld niets overkomen. Dat staat voor deze naïveling als een paal boven water. Zoals dat voor heel veel andere Zwitsers en Europeanen als een paal boven water staat. Het is dit fundament van westerse naïviteit waarin Grunberg al geruime tijd met zichtbaar genoegen gaten boort. In deze nieuwe roman is het weer goed raak. De wereld lapt zonder enige noemenswaardige gewetenswroeging alle principes van een rechtstaat en beschaafde omgang schaamteloos aan zijn laars.

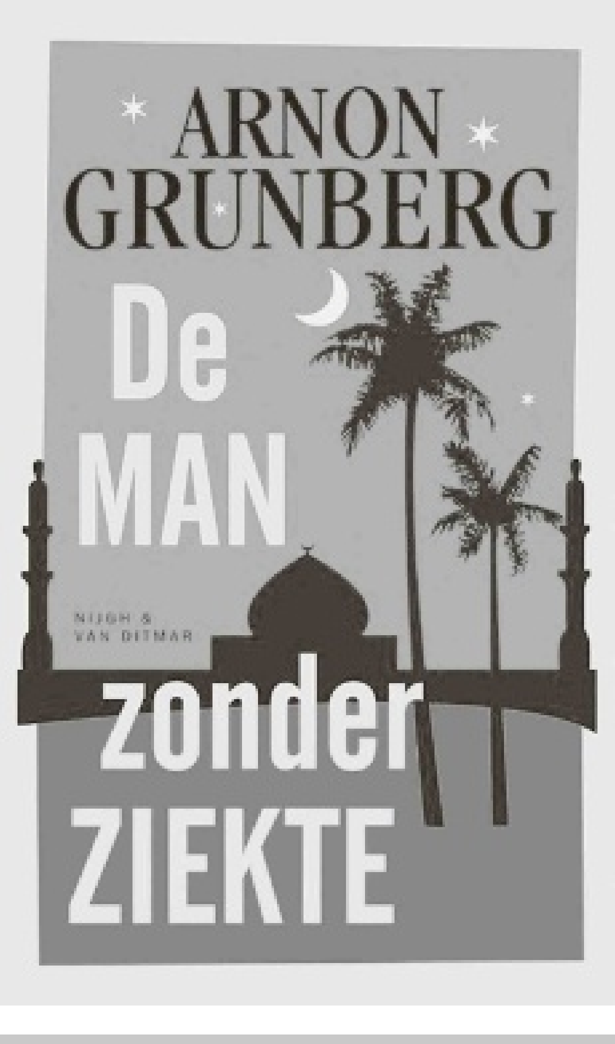

Sam is een jonge architect die als professional denkt in termen van 'opdrachtgevers en gebruikers' en ervan overtuigd is dat daarmee de machtspolitiek, waarvan hij geen kaas heeft gegeten, buiten de deur wordt gehouden. Op een dag komt hij in contact met een in Engeland woonachtige, rijke en onduidelijke Irakees, die een operagebouw in Bagdad wil bouwen. Als de Irakezen naar Puccini gaan luisteren zal het leven een andere dimensie erbij krijgen en zal alles in Irak uiteindelijk goed komen, zo legt hij uit. De opera 'Madame Butterfly' - nota bene - zal hen goed doen...

Dat spreekt Sam aan en hij gaat aan de slag met een ontwerp. Er is weinig voorstellingsvermogen nodig om de afloop van dit ontwerpavontuur te voorspellen. Als Sam in Irak aankomt, ontfermen enkele louche veiligheidsagenten zich over hem en zijn prachtige Zwitserse paspoort. Het avontuur eindigt in een cel waar bewakers een intieme relatie met hem aangaan door hem royaal met hun urine te beregenen, nadat ze eerst zo nodig zijn neus moesten breken. Niemand die in de gaten heeft dat ze met een onnozele hals te maken hebben. Hij wordt als een spion gezien, verhoord en behandeld. 'Niet liefde, maar haat is blind', merkt Grunberg fijntjes op. Soms neemt een nette geuniformeerde figuur het verhoor af. Tijdens een zeldzaam moment van helderheid valt het Sam op dat zijn blik op die van een arts lijkt: een 'mengeling van medelijden en walging', uitdrukking van de standaard 'professionele onverschilligheid'. Professionals zijn over de hele wereld gelijk. Verwacht niets van hen, is Grunbergs boodschap. Zo realistisch is Sam ook wel. Gelukkig weet Zwitserland hem wonder boven wonder te bevrijden.

Terug in de veilige thuishaven begint misschien wel het beste deel van het boek. Zijn onvermogen om, terug in Zwitserland, conclusies te trekken wordt door Grunberg effectief en subtiel beschreven. Onbeholpen en zonder veel inlevingsvermogen worden door zijn omgeving wel pogingen in die richting ondernomen. Maar dat haalt niets uit. Verder dan de verzuchting dat 'hij het aan zichzelf te danken heeft' komt hij niet. Sam voelt niet de behoefte 'het verleden te begrijpen, in de ijdele hoop dat het dan zou veranderen'. Tegenover de een of andere geheime agent die contact met hem zoekt, verklaart Sam nogmaals dat 'onwetendheid de bron van alle vitaliteit is' en dat hij 'graag een vitale architect wil zijn'. Voor alle op rood staande alarmlichten sluit hij dapper de ogen. Diezelfde agent geeft hem een cynisch lesje in vertrouwen, waarin, naar ik vermoed, Grunberg zichzelf weer even bloot geeft: mensen vergeten dat vertrouwen net als 'een blikje tomatensoep een houdbaarheidsdatum heeft'.

Enige tijd later krijgt hij een prestigieuze opdracht om in het moderne Dubai een bibliotheek met daaronder een onduidelijke bunker te ontwerpen. De opdracht wordt aangenomen en zo vertrekt Sam naar Dubai. Alle tekenen die wijzen op een vervolg van zijn Irakees avontuur ten spijt. Nina, zijn partner, vraagt zich vertwijfeld af of hij zijn 'lesje dan niet geleerd heeft'. Nee, volgens Sam valt er voor een professional met dergelijke ervaringen waar zij kennelijk op doelt, weinig te leren. Hij is gewoon architect. Dubai, schone betonstad in de woestijn, stad zonder 'butterflies', maar met veel mensen en kakkerlakken. Dubai blijkt voor Sam een nog grotere hel dan Bagdad te zijn, met fatale afloop.

Nieuw gat

Zo boort Grunberg een zoveelste gat in het mooie fundament van de westerse zekerheden. Maar wat wil hij verder nog zeggen met deze roman? Sam was naïef. In alle opzichten mislukt zijn leven, als broer die zich over zijn zieke zus wil ontfermen, als partner van Nina die een kind van hem wil en tenslotte ook nog eens als architect met een vroegtijdig afgebroken loopbaan. Leren over het leven acht hij overbodig. Daags voor zijn executie is hij nog met het perfectioneren van zijn ontwerp voor een operagebouw in Bagdad bezig... De afloop was gemakkelijk. De voltooiers van zijn lot vonden hem 'een sympathieke man'. Zoals ze dat vermoedelijk in het algemeen van Europeanen zouden zeggen. Zolang het Westen naïef blijft dromen, zal het in de reële wereld aan het kortste eind trekken. Dit gaat fout aflopen, lijkt Grunberg ons onder de neus te wrijven. Naïviteit en kracht gaan niet samen.

Vraag is of de gemiddelde lezer zich in een persoon als Sam herkent. Zoals in andere boeken van Grunberg hebben zijn personages iets Facebook-achtig karikaturaals. Behoorlijk onwerkelijk dus. Grunberg lijkt te suggereren dat wanneer we ons ontdoen van onze naïviteit, wij aan kracht winnen. Ongetwijfeld is hij met zichzelf begonnen en nu lijkt hij het als zijn levensopdracht te zien ook zijn medemensen te 'ont-naïviseren'. Om het zo maar eens te zeggen. Dat sluit goed aan bij ons postmoderne cynisme waar vertrouwen en vriendelijkheid hoe langer hoe vaker als kenmerken van onnozelheid gelden en in ieder geval slechts een beperkte houdbaarheid hebben. Maar zijn de mensen in werkelijkheid ook zo Facebook-achtig als Grunberg doet voorkomen: een portie talent met of zonder naïviteit, of laten we zeggen met of zonder naïef idealisme van maakt niet uit welke signatuur? De lezer mag de karikaturen leuk vinden en als verrukkelijk object van spot beleven, maar of hij zich erin herkent is een andere zaak. De werkelijkheid is altijd minder eenvoudig dan we denken en mensen zijn altijd gecompliceerder dan we voor mogelijk houden.

Grunberg en Poeshkin

Inderdaad zie ik bij Grunberg een verwantschap met Poeshkin. Allebei weergaloze wonderschrijvers, dynamisch, realistisch, scherpzinnig en ongeremd. Maar er is ook een groot verschil. Poeshkin observeerde scherp en had, behept met een zekere onbevangenheid, een fantastisch oog voor zieleroerselen en relationele dynamiek. De lezer herkent zichzelf nog altijd in veel van zijn personages en dat is ook de reden dat tot op de dag van vandaag veel Russen en veel niet-Russen simpelweg van Poeshkin houden. Ook voor mij is vrijwel iedere pagina Poeshkin een feest der herkenning. Gelukkig dat ook andere mensen aan allerlei afwijkingen, naïviteiten, obessies en ziektes lijden. Desalniettemin beschikt ieder persoon over altijd weer verrassende dimensies, vermogens en gekkigheden. Wie de wereld bevooroordeeld tegemoet treedt, merkt weinig op en legt veel op. Poeshkins onbevangenheid stelde hem in staat veel op te merken en veel te ontdekken. De auteur ontpopt zich als ontdekkingsreiziger en de lezer ontdekt mee.

Terug naar de Grunberg-vergelijking. Laten we een eenvoudige wiskundige bewerking toepassen. We draaien hem om en krijgen: talent = kracht + naïviteit. Wat zou Grunberg daarvan vinden? Niks natuurlijk. De vergelijking klopt niet. De werkelijkheid is kennelijk anders. Onbedoeld maakt de roman van Grunberg dat in feite ook duidelijk. Met vooroordelen zitten we er altijd naast. Ten onrechte wanen Europeanen zich overal veilig. Ten onrechte gaan Arabieren ervan uit dat iedere Europeaan in Irak of Dubai een spion is. De gevolgen zijn uiteraard navenant. Maar toch. De dingen lopen nooit synchroon en niemand kan zich helemaal aan de zachte dwang tot reflectie onttrekken. Beulen en slachtoffers niet uitgezonderd.

Paul Valery heeft eens gezegd dat het 'onmogelijk is iets te maken zonder in de illusie te verkeren dat men iets anders aan het maken is'. Een man zonder ziekte bestaat niet. Ook de personages in het nieuwste boek van Grunberg hebben verborgen dimensies die de lezer aan het denken zetten, zij het anders dan Grunberg het vermoedelijk bedoelde.

Dat neemt niet weg dat een vleugje onbevangenheid à la Poeshkin ook Grunberg niet zou misstaan. Onbevangenheid - wat een prachtig woord eigenlijk - brengt ons dichter bij de menselijke werkelijkheid. Minder bevooroordeeld zullen we er een minder cynisch maar wel tragischer beeld van krijgen.

Arnon Grunberg, 'De man zonder ziekte', Nijgh & Van Ditmar, Amsterdam 2012.

Leesvoer

De gevangene van de hemel

Fermín Romero de Torres staat op het punt te trouwen met zijn geliefde Bernarda. Een bezoekje van een duistere persoon, kreupel en met slechts één hand, die een peperdure editie koopt van De graaf van Montecristo, zet alles op losse schroeven.

Barcelona, 1957. Daniel Sempere en zijn vriend Fermín Romero de Torres, de helden uit De schaduw van de wind, moeten er opnieuw op uit om de grootste uitdaging van hun leven het hoofd te bieden.

Net nu het leven hen schuchter begon toe te lachen, duikt er een verontrustende figuur op in de boekwinkel van de heer Sempere en hij dreigt een gruwelijk geheim te onthullen dat al decennia ligt begraven in het duistere geheugen van de stad.

De gevangene van de hemel is het derde en een-na-laatste deel in het vierluik rond het Kerkhof der Vergeten Boeken. Een fantastisch verhaal vol intrige en emotie dat ons naar het Barcelona van de jaren veertig en vijftig transporteert en waarin de betovering van boeken, liefde en vriendschap weer net zo'n belangrijke rol spelen als in de voorgaande twee. In De gevangene van de hemel komen de verhaallijnen van De schaduw van de wind en Het spel van de engel samen en leiden naar het mysterie dat zich schuilhoudt in het hart van het Kerkhof der Vergeten Boeken.

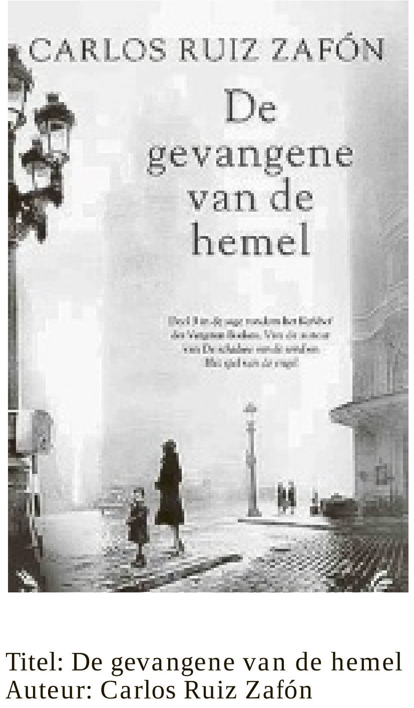

Titel: De gevangene van de hemel
Auteur: Carlos Ruiz Zafón
Uitgever: Signatuur
ISBN: 9789056724559

Ars Poëtica

Another Reason Why I Don't Keep A Gun In The House

The neighbors' dog will not stop barking.
He is barking the same high, rhythmic bark
that he barks every time they leave the house.
They must switch him on on their way out.

The neighbors' dog will not stop barking.
I close all the windows in the house
and put on a Beethoven symphony full blast
but I can still hear him muffled under the music,
barking, barking, barking,

and now I can see him sitting in the orchestra,
his head raised confidently as if Beethoven
had included a part for barking dog.

When the record finally ends he is still barking,
sitting there in the oboe section barking,
his eyes fixed on the conductor who is
entreating him with his baton

while the other musicians listen in respectful
silence to the famous barking dog solo,
that endless coda that first established
Beethoven as an innovative genius.

Billy Collins

Huntu Kòrsou

Keerzijde van de medaille (1)

Onze demissionaire minister-president Schotte heeft zijn zinnen gezet op het bevorderen van het gebruik van duurzame energie. Dit is te zien aan de aandacht die hij geeft aan verschillende initiatieven die tot stand komen.

Tekst: Aroena Lakhi

Zo promoot hij duurzame energie via zijn eigen 'Gerrit Schotte Foundation': middels twee rondrijdende bussen, die voorzien zijn van computers die op zonne-energie werken, kunnen bewoners uit verschillende wijken computervaardigheden leren. Onlangs heeft hij tijdens het BPM's Eco-Vehicle Seminar 2012 bekendgemaakt dat er geen invoerheffingen betaald meer hoeven te worden voor energieproducerende en -besparende technieken, zoals zonnepanelen en elektrische auto's.

Sinds 1 januari 2012 mag je als consument energie opwekken middels zonnepanelen en die terugleveren aan het net. Elke teruggeleverde kWh levert geld op. En in maart 2012 werd in samenwerking met Bureau Telecommunicatie Post & Utiliteiten een driedaagse conferentie en expo 'Durable Energy' georganiseerd in het kader van kennisuitwisseling. Verschillende internationale sprekers die gespecialiseerd zijn op het gebied van alternatieve energie deelden hier hun expertise met de aanwezigen.

Bovenstaande initiatieven dragen in mijn ogen zeker bij tot een schonere en goedkopere manier van leven, maar het lijkt wel alsof duurzame energie bijna heilig is verklaard. Is dit terecht? In dit artikel laat ik u de keerzijde van de medaille zien. Deze keerzijde is dat sommige technieken niet zo duurzaam zijn als zij op het eerste gezicht lijken. Aan de hand van drie praktijkvoorbeelden zal ik dit toelichten. Laat ik bij het eerste en één van de meest bekende alternatieven voor energie beginnen: de zonnepanelen.

Eén van mijn favoriete rubrieken in de Amigoe is 'Mensen'. Hier vind je leuke, grappige maar ook 'shocking' informatie over van alles en nog wat. Op een dag werd mijn aandacht gelijk getrokken door een korte, maar krachtige titel te weten 'Zonne-energie is gevaarlijk'.

Oh jee, was mijn eerste reactie. Wat nu? Ik ging meteen lezen. In het artikel werd verwezen naar de septembereditie van het blad 'Energy Policy' waaruit blijkt dat 'deze - schone - technologie zwaar leunt op loodbatterijen'. Deze systemen zijn afhankelijk van loodbatterijen om energie op te slaan. Verder komt in het artikel naar voren dat tijdens de winning van lood, de productie van de batterijen en het recyclen van lood, grote hoeveelheden in het milieu terechtkomen. Het is alom bekend dat lood een giftige stof is die allerlei gezondheidsproblemen met zich meebrengt, zoals schade aan het centrale zenuwstelsel en de nieren. Bij kinderen wordt een hoge loodconcentratie in het bloed in verband gebracht met onder meer leerproblemen, hyperactiviteit en gewelddadig gedrag.

Dus het is maar goed dat wij onze elektriciteit terug kunnen leveren aan het net en geen gebruik hoeven te maken van batterijen om deze op te slaan. Maar als u wel van plan bent om batterijen te gebruiken, dan adviseer ik u nogmaals bij uzelf te rade te gaan of dit echt nodig is. Volgende week ga ik in op een ander praktijkvoorbeeld, waarvan ik denk dat de 'andere kant' het waard is met u te delen.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een 'better quality of life' op Curaçao. Meer lezen over dit initiatief: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou

Spotlight op dieren

Coccidiose (2)

Vorige week heeft u kunnen lezen dat coccidia eenkelvoudige organismen zijn die vooral bij jonge dieren diarree kunnen veroorzaken. Meestal zijn ze aantoonbaar in een ontlastingsmonster dat onderzocht wordt onder de microscoop. Het is een veel geziene besmetting op plaatsen waar veel (jonge) dieren bij elkaar komen, zoals kennels en petshops.

Tekst: Margot Hack

Gelukkig is deze besmetting goed te behandelen. Dat behandelen gebeurt onder meer met een antibioticum dat coccidiostatisch is, wat inhoudt dat het de reproductie van de coccidia remt. Wanneer het aantal zich niet langer vermenigvuldigt kan het immuunsysteem van de patiënt zelf weer op niveau komen en de infectie uitroeien. Dit betekent ook dat de tijd die nodig is om van de infectie af te komen afhankelijk is van het aantal coccidia dat aanwezig is en hoe sterk het eigen immuunsysteem is.

Meestal zal het nodig zijn om één à twee weken te behandelen, maar het is belangrijk om door te behandelen totdat er geen diarree meer is, en dan nog een paar dagen erna. Sowieso moet er minimaal vijf dagen behandeld worden. In uitzonderingsgevallen kan de behandeling een maand duren.

Een probleem hebben we bij een geïnfecteerd zwanger dier omdat de antibiotica die nodig zijn voor de coccidiose-infectie geboorte-afwijkingen kunnen geven.

In Amerika wordt er momenteel onderzoek gedaan naar een ander medicijn dat bedoeld is voor productiedieren (koeien en schapen) en pups en kittens in een asiel en tot nu toe zijn daar geen nadelige effecten van gezien. Dit zou een veilig en erg effectief middel zijn om te gaan gebruiken, maar het probleem blijft dat het alleen in pasta voor paarden wordt gemaakt en erg lastig is om te verdunnen tot een oplossing die voor pups en kittens bruikbaar (en veilig) is. Omdat er in een asiel en kennel vaak veel besmette dieren aanwezig zijn, kan het voor hen wel kosteneffectief zijn om dit te proberen, maar voor eigenaren met slechts enkele dieren is het (nog) geen optie.

Er zijn coccidia-soorten die besmettelijk zijn voor de mens (toxoplasma en cryptosporidium bijvoorbeeld). De isospora-soorten van de hond en kat waar ik het tot nu toe over had, zijn niet besmettelijk voor de mens. Andere huisdieren zouden wel besmet kunnen raken door blootstelling aan besmette ontlasting, maar het is belangrijk om te weten dat het met name de jonge dieren zullen zijn met een nog niet volledig volgroeid immuunsysteem, die besmet kunnen raken. Bij volwassen dieren met een volgroeid immuunsysteem zullen de coccidia nooit de kans krijgen om zich dusdanig te vermenigvuldigen dat ze een probleem worden. Meestal zal een nieuwe pup of kitten in het gezin dus niet de aanwezige volwassen dieren besmetten.

CURAÇAO ANIMAL RIGHTS FOUNDATION

Verbetert het lot van zwerfdieren...

www.carf.an

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
3. Zijrivier van de Rijn; 5. berg op Mindanao; 10. kinderdagverblijf; 12. geleed dier; 13. belediging; 16. Griekse alcoholische drank; 17. allengs; 18. razernij; 20. lof; 22. arbeider; 26. boter maken; 29. agavesoort; 30. vreemde; 31. min of meer muf; 34. atelier; 37. uitroep van schrik; 39. belasting; 40. dorpsplein; 42. draagtoestel; 43. door snel varend schip veroorzaakte golf; 45. brede hoofdstraat; 46. vruchtje; 47. kwaadaardige vrouw; 48. Europeaan.

VERTICAAL:
1. Schoorsteenmantel; 2. vorstelijke titel; 3. uitroep van herkenning; 4. greep; 6. glas bier; 7. voorvoegsel; 8. kreunen; 9. een steek toebrengen; 11. leger; 14. sprookjesfiguur; 15. grondsoort; 19. enigszins geel; 21. politieke groepering; 23. water (Fr.); 24. korenafval; 25. vis; 26. broeibak; 27. mannelijk dier; 28. bijbelse figuur; 31. gummistok; 32. kweken; 33. kleur; 35. bovendien; 36. gejaagdheid; 37. zwaardwalvis; 38. dochter van Cadmus; 40. mannetjesvarken; 41. leerjaar; 43. aansporing; 44. modegek.

JP371

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

J. Delany-Wever
Pos Chiquito 301
Aruba

L.W. Huizer
Irenelaan 24
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

1. Figuur van Shakespeare, waakzaam, speels;
2. dierenverblijf, monsterlapje, voorlopig;
3. lust, mannelijk dier, randinkerving;
4. pluim, angst, namiddagdienst;
5. ladder, vent, fair;
6. knevel, Spaanse titel, de oudste;
7. korte tijd, geest, gulzigaard;
8. kier, soort appel, rank;
9. wagenvracht, gebladerte, lofwaardig;
10. lol, zeer buigzaam, verschansing.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

Horizontaal:
5. Door dit oplosmiddel is de vertraging voorbij (7);
Ze zijn elastisch genoeg voor de oversteek (5);
6. Weerkundige race in de dampkring (8);
Geen ruimte genoeg om te griezelen (3);
7. Door hem wordt de jacht vlotter (6);
Hierdoor wordt een file strafbaar (8);
8. Maling aan een vrouw? (7);
Kritiek hebben in de slaapkamer (5);

Verticaal:
1. Het verleden is inderdaad glorieus (6);
Taaie studie? (7);
2. In vorm volgens het boekje (5);
Grondwerkers maken een slons poëtisch (7);
3. Een grotere hoeveelheid water (4);
College ten aanzien van een advies (7);
4. Hart en hoofd met atoomkracht (7);
Neergeslagen via een afnemer (5);

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	S	S	A	M	N	E	K	L	O	W	L	R
T	D	L	E	H	N	O	L	A	S	A	A	R
N	S	E	J	T	E	I	R	G	T	A	O	D
T	E	E	W	U	E	I	N	E	W	T	I	E
S	N	T	E	L	I	O	E	Z	A	U	E	I
I	L	E	B	F	C	W	E	T	R	G	D	V
N	E	R	R	M	T	B	O	K	O	L	X	IJ
E	M	E	A	E	A	R	L	L	E	T	O	D
P	M	K	R	G	C	E	O	E	A	A	B	N
R	O	IJ	E	T	G	I	B	P	M	L	G	A
A	H	W	E	N	M	T	F	N	P	F	I	L
H	IJ	O	I	E	S	R	D	I	I	A	L	U
Z	N	B	D	R	E	N	B	O	T	E	R	R
K	L	I	O	D	A	U	C	C	A	A	R	K
A	P	B	D	IJ	T	H	C	U	R	V	R	T
E	G	A	V	E	E	T	T	E	U	Q	A	M

Accu
Adder
Bezwaar
Bingelkruid
Borstbeeld
Epidemiologe
Feest
Flat
Grietje
Harpenist
Hommel
Knoet
Krulandijvie
Ligbox
Maquette
Nieuw
Oil
Rapport
Ratificeren
Rotator
Salonheld
Treinbeambten
Tweetal
Vrucht
Vijand
Wolkenmassa
Zijweg
IJker

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

1. Citrusvrucht; 2. kielspit; 3. tropische boom (Afr.); 4. bouwwerk in Brussel; 5. piekeren.

© Puzzelland/120825

SUDOKU

4			5	7		8		
						2	4	
	7	6			1			
	3		4		5	9		6
			9	3	8			5
9							2	4
		5	8		6			9
7			3				1	2
		1		9			5	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

1	4	8	5	3	9	7	2	6
3	6	2	8	7	1	5	4	9
9	7	5	4	2	6	8	3	1
5	9	4	6	8	7	3	1	2
8	2	7	9	1	3	6	5	4
6	3	1	2	4	5	9	7	8
7	8	3	1	6	4	2	9	5
2	1	9	7	5	8	4	6	3
4	5	6	3	9	2	1	8	7

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Bagger; 4. barbados; 10. vijg; 11. ato; 12. tablet; 14. terlenka; 17. rei; 18. rak; 19. alp; 20. neus; 22. iel; 24. rad; 26. gen; 27. emmer; 30. opener; 32. fraude; 33. tuner; 34. per; 35. aai; 36. bon; 38. klit; 39. ach; 41. eer; 42. bok; 44. theemuts; 47. futiel; 48. leo; 49. eau; 50. peddelen; 51. gloren. VERTICAAL: 1. Betonrot; 2. gebeuren; 3. eter; 4. bijt; 5. ageren; 6. balk; 7. ate; 8. dona; 9. snap; 13. ter; 15. ral; 16. kleed; 21. sanel; 22. iepen; 23. smaak; 25. der; 27. era; 28. muildier; 29. reutelen; 31. punch; 34. portee; 36. beu; 37. hof; 39. atap; 40. held; 41. emoe; 43. kuil; 45. eed; 46. san. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. prijzender; 6. waslapers; 7. kwakennis; 8. drinkerst. Verticaal: 1. Braamwerk; 2. ezelfkant; 3. knopennen; 4. meerminst. Anagram: 1. nood-rondo-Condor; 2. enig-gezin-Lezing; 3. piet-optie-Utopie; 4. kiel-bliek-Blikje; 5. geel-eloge-Gejoel; 6. teer-etser-Eerste; 7. teen-lente-Nestel; 8. eren-oneer-Onweer; 9. raat-traan-Tartan; 10. veer-oever-Eervol. Eindoplossing: CLUBGENOTE Woordzoeker: ENTOMOLOOG Puzzelslang: 1. Dito; 2. opkoper; 3. ruim; 4. mozaiek; 5. klieven. Het sleutelwoord luidde: DOORMAKEN

‘Volwaardig vegetarisch’

Aros moro is één van de meest populaire gerechten die wij hebben overgenomen van de Latijns-Amerikaanse keuken.

Tekst: Miriam de Windt

De ‘black turtle bean’ oftewel ‘caraota negra’ in dit recept van aros moro wordt heel veel gebruikt in heel Latijns-America. Onder meer voor ‘pabellon crioyo’ in Venezuela, moros in Cuba en Santo Domingo en niet te vergeten, voor de ‘refried beans’ voor de Mexicaanse burrito.

De zwarte bonen worden gebruikt voor verschillende gerechten. Ook het kookwater wordt gebruikt om soep te maken (‘black soup’). Gekookt heeft deze peulvruchtensoort een vrij stevige consistentie, waardoor deze geschikt is voor veel vegetarische gerechten. Voor ‘gehaktballetjes’ of ‘hamburgers’ van zwarte bonen hoeft u niet veel bindmiddelen te gebruiken en toch vallen ze niet uit elkaar.

Voedingswaarde per 1-persoonsportie (zie tabel)

Zoals u in eerdere afleveringen van deze rubriek heeft kunnen lezen, geven de percentages van de dagelijks aanbevolen hoeveelheden (percentages DAH) voedingsstoffen van dit gerecht, aros moro met zwarte bonen, een beeld van de bijdrage aan uw behoefte per dag. De percentages zijn berekend op basis van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag, voor een gezonde volwassene.

Aros moro van zwarte bonen is gezien de percentages DAH, een goede bron van plantaardige eiwitten, koolhydraten, voedingsvezels en ijzer. Opmerkelijk is het aantal vitamine C dat dit gerecht bevat. Rijst en bonen zelf bevatten geen vitamine C. Dit is voornamelijk afkomstig van de paprika in dit gerecht. Wat een bijdrage wanneer u verse specerijen gebruikt om te koken! Dit is echter geen reden om géén groente met dit gerecht te serveren. Een gedeelte van de hoeveelheid vitamine C gaat door de hitte verloren.

Plantaardige eiwitten

Het totaal aantal eiwitten dat uw lichaam dagelijks nodig heeft, dient een combinatie te zijn van plantaardige en dierlijke eiwitten. Tweederde deel van het aantal eiwitten per dag dient plantaardige eiwitten te zijn. En alleen eenderde van dierlijke afkomst.

Goede bronnen van plantaardige eiwitten zijn peulvruchten en noten. In mindere mate leveren brood en graanproducten ook plantaardige eiwitten. Dierlijke eiwitten vindt u in vlees, gevogelte, vis, zeevruchten, zuivelproducten en eieren.

Eiwitten zijn opgebouwd uit aminozuren. In de spijsvertering worden de eiwitten uit de voeding opgesplitst in aminozuren. Het zijn de aminozuren die uw lichaam gebruikt voor opbouw, onderhoud en aanmaak van lichaamscellen en andere stoffen in uw lichaam. Het aminozurenpatroon bepaalt of het eiwit van volwaardige kwaliteit is of niet. Hoe meer het aminozurenpatroon lijkt op dat van het lichaamseiwit, hoe volwaardiger het eiwit.

Het aminozurenpatroon van dierlijke eiwitten komt beter overeen met dat van het lichaamseiwit. Plantaardige eiwitten hebben een minder gunstig aminozurenpatroon. Echter, wanneer u bepaalde plantaardige eiwitten met elkaar combineert, krijgt u toch de aminozuren die uw lichaam nodig heeft. Alsof u volwaardige eiwitten heeft gegeten. Aros moro is hiervan een uitstekend voorbeeld.

Door peulvruchten met rijst te combineren, krijgt u een volwaardig aminozurenpatroon. Aros moro met groenten is al een complete maaltijd. Vlees is dan eigenlijk overbodig.

Iedereen doet er goed aan om tenminste eenmaal per week geen vlees te eten. U hoeft geen vegetariër te zijn om af en toe een vegetarische maaltijd te nuttigen. Dit is ook een manier om de hoeveelheid vlees en dierlijke eiwitten te minderen. In de Westerse wereld eten we toch al teveel dierlijke eiwitten, meer dan goed voor ons is.

Aros moro is een lekker gerecht en gemakkelijk te maken. Behalve met zwarte bonen, kunt u aros moro maken van nagenoeg alle soorten bonen. ‘Bonchi wandu’ (‘pigeon peas’), kidney beans oftewel rode bonen en bruine bonen maken ook een heerlijke moro. De Surinaamse moksi alesie van ‘black eye pesie’ is in feite ook een soortgelijk gerecht.

Met andere woorden, u heeft keus genoeg om in een handomdraai een vegetarische maaltijd te presenteren die lekker en volwaardig is. Bovendien is deze ook budgetvriendelijk!

Wilt u er toch een vleesgerecht bij geven, dan behoeft de portie vlees niet groot te zijn. Zoals eerder vermeld in dit artikel, verschaft de combinatie rijst en bonen alle aminozuren al die uw lichaam nodig heeft.

Voedingswaardetabel Arroz Moro

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/ kJoules	291/ 1222	15%
Eiwitten	14g	19%
Vetten	6g	11%
Verzadigde vetten	0	
Cholesterol	0	
Koolhydraten	51g	20%
Voedingsvezels	7g	41%
Natrium	51mg	3%
Kalk	34mg	5%
IJzer	1.9mg	13%
Vitamine A	59mcg	7%
Vitamine B1	0.1mg	10%
Vitamine B2	0.07mg	5%
Vitamine C	21mg	30%

Miriam de Windt is diëtist en natural nutricionist.
Zij is te bereiken via:
T: 889-1788
C: 520-6932
E: mdewindt@scarlet.an

Kook mee met May

Aros moro

Ingrediënten:

1 cup gekookte zwarte bonen (vers gekookt, kookvocht bewaren of uit blik goed afspoelen in een zeef onder stromend water)
2 eetlepels extra virgin olijfolie
1 ui schoongemaakt en klein gesneden
2 tenen knoflook, schoongemaakt en klein gesneden
1 kleine groene paprika, zaden en zaadlijsten verwijderd, klein gesneden
½ promèntè, zaadjes verwijderd, heel fijn gesneden
2 eetlepes passata (tomatenpasta)
1 cup ongekookte rijst
1 eetlepel gehakte verse cilantro
2 cups kookvocht van de bonen of water als er bonen uit blik zijn gebruikt
zout en vers gemalen zwarte peper

Bereidingswijze:

In een braadpan de ui, knoflook, paprika en promèntè bakken tot ze gaar zijn.
De passata toevoegen. Goed mengen.
De bonen toevoegen en dan de rijst, de cilantro en het kookvocht of het water.
Met de deksel op de pan op een laag pitje de rijst droog laten koken.
Afmaken met zout en peper.
Als bijgerecht met gebakken banaan serveren.

Voor 4 personen

Eet smakelijk!
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Baron Philippe de Rothschild, Cabernet Sauvignon Rosé, Frankrijk

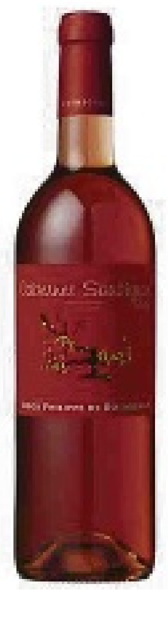

Druivensoort: Cabernet Sauvignon
Streek: Zuid-Frankrijk
Kleur: Diep roze/lichtrood
Geur: Rode bessen
Smaak: Vol en fruitig

Bij deze klassieke Antilliaanse rijst-bonen-schotel moeten we natuurlijk opletten dat de wijn niet gaat overheersen. De zwarte bonen geven vooral een bloemige en neutrale smaak af en daar concentreer ik me dan ook op.
Als we kijken naar deze dieproze roséwijn gemaakt door het befaamde wijnhuis Baron Philippe de Rothschild, valt direct de intensiteit van de kleur op veroorzaakt door de Cabernet Sauvignon-druif.
De smaak is aangenaam ‘bloemig’ en vol zoals je dat ook ervaart bij een aantal groentes zoals aubergines, paddenstoelen, aardappelen en zwarte bonen!
Door dit rustige smaakprofiel is een dergelijke Zuid-Franse rosé zeer geschikt om te combineren bij rijke groenteschotels zonder enorme smaakuitschieters in de vorm van zuurgraad, kruiden of specerijen.

Santé!

LICORES MADURO

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Op bezoek bij de Hongaren

Samen met een aantal andere sommeliers was ik op een stralende maandagochtend uitgenodigd op de Hongaarse ambassade in Den Haag om Hongaarse wijnen te komen proeven. Dit kon ik natuurlijk niet laten schieten op deze bijzondere locatie en een voor mij vrij onbekend wijnland. In de redelijk gevulde, statige ambassade waren tien wijnimporteurs aanwezig om te laten proeven waartoe het hedendaagse wijnland Hongarije in staat is.

Tekst: Erik van Kampen

Het was mij bekend dat Hongarije tegenwoordig met het veelvuldig aanplanten van internationale druivenrassen succesvol mikt op de export. Chardonnay, Sauvignon Blanc, Cabernet Franc, Merlot, Pinot Noir of Syrah verkopen is vermoedelijk gemakkelijker dan Furmint, Hárslevelü of Kékfrankos. Maar ik wilde vooral de inheemse rassen proeven. Dus liet ik bewust alle bekende druiven links liggen en ging ik op zoek naar het inheemse Hongarije. Noem het een ontdekkingstocht...

Dat Hongarije zo’n twintig jaar later het veertigjarige communistische juk van zich heeft afgeworpen en tegenwoordig heel verdienstelijke wijnen kan maken, was voor mij meteen duidelijk te proeven. Moderne wijnen in een authentiek jasje. Of authentieke wijnen in een modern jasje. Wat u wilt.

In elk geval wijnen die appelleren aan een hedendaagse smaakstijl zonder stoffigheid of een ouderwets karakter. Ik proefde wijnen van diverse witte druivenrassen, zoals Furmint en Hárslevelü, de Zenit, Juhfark, Irsai Olivér, Olaszrizling. Van de rode ging het me vooral om de zeer karakteristieke blauwe Kékfrankos en de Kadarka-druif.

Ik heb er een paar voor u uitgelicht:

Furmint (wit)

Furmint is ontegenzeggelijk de meest bekende inheemse druif van Hongarije. Maakt in het gebied Tokaj-Hegyalja - gebotrytiseerd - samen met Hárslevelü en een beetje muscat lunel het belangrijkste deel uit van de blend voor de vermaarde edelzoete Tokaji Aszú en komt ook veel voor in Somló, waar de wijn mineraliteit vertoont. Doet het ook goed als droge witte wijn en komt goed tot zijn recht op vulkanische bodem. Tegenwoordig is er meer en meer aandacht voor de droge variant. Hoge zuurgraad, daardoor bewaarpotentieel. Complexiteit. Finesse. Appel. Peer. Soms citrus.

Juhfark (wit)

Ik had nog nooit van dit druivenras gehoord. De vertaling is ‘schapenstaart’, naar de vorm van de druiventros. Voor de druifluisramp kwam dit ras overal in Hongarije voor, maar nu bijna alleen nog maar op de vulkanische bodem van Somló die mineraliteit aan de wijn geeft. Full-bodied. Kalkachtig/mineralig. Gele steenvruchten. Vuursteen. Walnoot. Soms met agressieve zuren. Lange afdronk. Kan goed ouderen.

Menoir (rood)

Menoir is de nieuwe naam van Kékmedoc. Het druivenras kwam rond 1900 in Hongarije na de druifluis-epidemie. Het is een gevoelig druifje met dikke vruchten maar een dunne schil. Daardoor is het ras gevoelig voor edele rotting. De Menoir rijpt vroeg en heeft een geparfumeerde neus. De wijn van Menoir is aromatisch en heeft niet zelden een alcoholpercentage boven de 13 procent. Wijn van Menoir is meestal lichtrood, maar onder goede omstandigheden geeft deze bijzondere druif een mooie diepe kleur.

Het was een aangename en leerzame ochtend en als u de kans krijgt om Hongaarse wijnen te proeven kan ik u dat zeker aanraden.
Over het zeer beroemde en tot de verbeelding sprekende Tokaji Aszú besteed ik op een later ogenblik nog eens aandacht, want hier wil ik u nog veel meer over vertellen.

À Votre Santé

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business

25 augustus 2012

‘Succesvolle landen begrijpen de keten’

Arthur Kibbelaar: ‘Onszelf scherp en kritisch bevragen’

Volgende week komt hij naar Curaçao, Arthur Kibbelaar, de nieuwe directeur van de Directie Buitenlandse Betrekkingen (DBB). “Ik heb een groot geloof in internationale samenwerking en wil Curaçao intern verankeren als het gaat om internationale betrekkingen.” Hij roept op om als eiland ‘interconnected’ te zijn. “Natuurlijk is het lastig, maar de beste dingen zijn lastig.”

Arthur Kibbelaar

Tekst en foto: Mineke de Vries

De bevlogen Arthur Kibbelaar woonde en werkte in vele landen en deed een ongelofelijke dosis ervaring op. Hij komt nu terug naar zijn geboorte-eiland en gaat zijn mondiale ervaring inzetten in zijn nieuwe functie, waarin hij de belangrijkste adviseur voor de Curaçaose premier wordt op het gebied van buitenlandse betrekkingen.

Als echte Curaçaoënaar verhuisde hij op zijn derde jaar vanwege de studie van zijn vader (biochemie en later klinische chemie) naar Nederland en kwam vanwege diens werk op zijn vijftiende terug, waar hij naar het toenmalige Peter Stuyvesant College ging. “Als scholier al werd ik geraakt door vraagstukken over oorlog en vrede, ik maakte werkstukken over mensenrechten, over de apartheid.” Ook in huize Kibbelaar werd veelvuldig gediscussieerd over politieke en maatschappelijke vraagstukken die zowel Curaçao als Nederland aangingen: Curaçaose studenten in Nederland, Curaçao als ex-kolonie. “Mijn ouders waren geëngageerd en bevlogen; mijn vader Mac zat in het bestuur van vele Antilliaanse organisaties, zat dicht op de politiek, we luisterden naar veel politieke radioprogramma’s; mijn moeder Thelma was betrokken bij sociale problematiek: ze was onderwijzeres, pedagoog, zorgde voor opvang van studenten, trad op als voogd en zette zich in voor moeilijk lerende kinderen.” Arthur groeide met zijn zussen Dana en Paula op in een intellectuele omgeving in het progressieve, liberale Nijmegen in de jaren zeventig. Ondanks dat hij graag wilde, was het wennen toen hij terugkwam op Curaçao met zijn Nijmeegse tongval. “Hoewel mijn ouders thuis Papiaments spraken, kende ik de taal alleen passief en ik was erg vernederlandst. Op school in Nijmegen waren er van de 1200 leerlingen misschien tien zwart. Op Curaçao voelde ik me op school zowel een insider als een outsider, ik vocht ervoor mijn roots terug te verwerven. Dat lukte, ik maakte goede vrienden en herontdekte mijn familie. Wat mij opviel, was de enorme diversiteit in etniciteit, in religie, het onderscheid tussen Shell-mensen, bovenwinds, benedenwinds etc., kortom een gesegmenteerde cultuur en eigenlijk hoorde ik nergens echt bij. Ik ging mij opnieuw identificeren als Curaçaoënaar. Ik begreep de codes nog niet en toen ik ze begon te begrijpen werd ik opstandig: ze beperken de mensen en scheppen afstand tussen groepen. Ik ervoer de samenleving als paradox, gesloten, maar warm, afstand maar ook nabijheid.” Hij ziet deze periode waarin hij de diversiteit van Curaçao aan den lijve ondervond als een pre in zijn verdere leven, omdat hij al in een vroeg stadium leerde omgaan met verschillen en diversiteit. Hij koppelt dat direct aan de identiteit en de ontwikkeling van Curaçao als nieuw land en daarmee aan zijn nieuwe functie.

> Verdraagzaamheid is niet vanzelfsprekend. We hebben het verwaarloosd. Het vergt juist actie

Verdraagzaamheid

“Verdraagzaamheid is namelijk niet vanzelfsprekend. We hebben de verdraagzaamheid verwaarloosd, het vergt juist actie.” De opstand van 1969 was niet voor niets een keerpunt. “Daarmee ontstond voor ‘de kinderen van 1969’, de Afro-Curaçaoënaars, een zwarte middenklasse. De Kibbelaars, broers en zussen van mijn vader plukten de vruchten van de omwenteling en kwamen terecht in de verpleging, het onderwijs, werden lid van de vakbonden, mijn oom werd de eerste zwarte gezaghebber.” Het is in die zin ook interessant te kijken naar de etnische afkomst van onze minister-president: ,,Je ziet ook op dat niveau, in de politieke arena een diversiteit aan etnische groepen ontstaan.” Curaçao was juist vanwege de verdraagzaamheid passief, de opstand markeerde de sociale spanningen. “De effecten van buitenaf voeden relaties, ook als Curaçao ben je niet afgesloten van de wereld. Toen niet en steeds minder, want ook hier treedt verharding door de globaliserende wereld op. In een omgeving die ingrijpend verandert, spelen thema’s als armoede, relatief welzijn en veiligheid er steeds doorheen. Het is bijna een sociaal-economische wetmatigheid dat de werkloosheid en achterstand van decennia lang zich uit in wat je verharding noemt. We hebben het te lang ‘for granted’ gehouden, zijn nu verplicht het te vertalen in actie. Het is een opdracht de sociale verhoudingen te herstellen.” Deze opdracht vat Kibbelaar persoonlijk op. “Je moet beginnen met luisteren naar wat mensen van zichzelf vinden en wat de aspiraties van dit nieuwe land zijn. Wie of wat je wilt zijn vertaal je naar imago. Ik wil graag het kanaal zijn voor de vertaalslag.” Door ervaring in andere landen alsook op Curaçao heeft Kibbelaar een goede voeling met de complexiteit op het eiland. Luisteren is tevens waar hij mee begint in zijn nieuwe functie als directeur van de DBB. “Ik begin in mijn team, ongeveer achttien mensen. Ik ga eerst intern luisteren, daarna breid ik de cirkels steeds verder uit, dat houdt eigenlijk nooit op. Ik ga me verdiepen in de visie op Curaçao en wel in alle verbanden: vanuit ambtenaren, universiteit, vakbonden, politieke partijen, milieuorganisaties, vrijwilligersorganisaties tot de gezaghebbers aan toe.” Ook noemt Kibbelaar in dit verband de kunstenaars die hij ziet als barometers van de samenleving. “Cultuur is één van de belangrijkste pijlers van de identiteit van een land. We zijn ons daar onvoldoende van bewust. Kunstenaars vertellen het verhaal, zijn de vertolkers van de identiteit. Soms leuk, maar soms ook schuurt het.” Te allen tijde moet een ruime communicatie naar alle groepen van de samenleving, de dialoog, het verbindende element zijn. “Het begint thuis: voor Curaçao is het de grootste uitdaging intern beter te leren communiceren. Voor de verhoudingen naar buiten zijn de intermenselijke verhoudingen namelijk essentieel.”

Communicatie

De mateloze interesse in en de open blik voor andere samenlevingen deed Kibbelaar na zijn middelbare schooltijd op Curaçao belanden bij de studie Internationaal recht in Leiden, gevolgd door de diplomatieke opleiding van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat bracht hem, werkzaam bij datzelfde ministerie als eerste ambassadesecretaris bij de vertegenwoordigingen van het Koninkrijk in verschillende landen. Al deze ervaringen vormden hem in de fasen van zijn leven en bieden de toegevoegde waarde bij het werk bij de DBB, waar hij overigens zijn carrière begon. Bij zijn werk in Brussel en Madrid, bij organisaties als de Europese Unie ging het met name om politiek (multilateraal) werk. “Dat waren min of meer de gebaande wegen. Dat wordt een heel ander verhaal in landen als Servië, Nicaragua en Burundi. Daar gaat het om conflictsituaties, heftige processen, landen die verscheurd zijn geraakt. Het land Servië moest opnieuw zijn identiteit uitvinden, in Managua werd ik geconfronteerd met de problematiek rond de sociale cohesie in een samenleving. De ervaringen daar, te midden van oorlog en armoede, maakten me bewust van de noodzaak te investeren in kaders die de samenleving bij elkaar houden. Er staat veel op het spel. Daarbij is zowel de nationale als de internationale communicatie voor een land enorm belangrijk. Het is moeilijk de vertaalslag duidelijk uit te leggen aan mensen, die soms het idee hebben dat je alleen maar achter je naambordje zit bij belangrijke vergaderingen. Toch zijn internationale vraagstukken bepalend bij de blik op eigen land, in de breedste zin van het woord. Welzijn, economie en cultuur zijn communicerende vaten, die je in evenwicht moet brengen. Een conflict als in Burundi is ongelofelijk diep geworteld, maar is verbonden, ‘interlinked’ in de keten. Zo kun je Curaçao ook zien. De kunst van de DBB is om met departementen, actoren, samenleving op één lijn te komen en ons daarbij te realiseren dat wat de één doet consequenties heeft voor het beleid op andere terreinen. Opvallend is dat succesvolle landen zo succesvol zijn omdat ze begrijpen hoe de keten, de schakels in elkaar zitten.”

Rol in de wereld

Ook Curaçao is een land waar culturen samenkomen, waar het verleden een rol speelt in de samenleving. “Ikzelf ben echter het levende bewijs dat culturen kunnen samensmelten.” Kibbelaar vindt het noodzakelijk dat te begrijpen, lastig maar daardoor niet minder interessant en fascinerend. “Curaçao is zo mooi juist door de schakering aan sociale kleuren, door de rijkdom die er in potentie aanwezig is. Er is veel tijd besteed aan het zich verdiepen in staatkundige structuren, de tijd is nu aangebroken om ons echt te gaan focussen op het land, de materiële kant van het land. We dienen kansen te bieden aan nieuwe generaties, vraagstukken op te lossen ten aanzien van onderwijs, gezondheidszorg, veiligheid. Het is niet de vraag of we het gaan doen, maar hoe we het gaan doen. We moeten onszelf scherp en kritisch bevragen, moeten weten wat we willen in een wereld die continu verandert en ons niet blind staren op structuren. Curaçao is niet uniek in zijn problematiek, het is een mondiaal gegeven, ook Brazilië en Colombia zijn opkomende economieën met dezelfde problemen. We kunnen ervan leren hoe andere landen dat doen. Daarbij moeten we gaan voor de ‘incentive’, niet voor het geld, maar investeren in relaties. Van belang is om onze database en onze contacten op orde te hebben en internationaal te denken. Zo is onze Caribische gemeenschap in Nederland, maar zijn ook Curaçaoënaars op posten in de regio, in de Verenigde Staten en waar ook ter wereld van belang voor onze internationale betrekkingen op Curaçao. De directe lijnen zijn cruciaal, op elk gebied hebben we vertolkers, organisaties nodig, mensen die schakelfuncties hebben tussen hier en Nederland, hier en de wereld, maar ook hier in het Caribisch gebied. Want ik geloof in een sterke Caribische samenwerking. We moeten deze Curaçaoënaars die internationaal opereren uitnodigen hun verhaal te vertellen, we hebben hun invloed nodig maar omgekeerd laten we ook zien wat we te bieden hebben.”

> Ikzelf ben het levende bewijs dat culturen kunnen samensmelten

Gepassioneerde inzet

Kibbelaar is een ‘global nomad’, zoals hij zelf zegt. Maar hij is ook een Curaçaoënaar waar het gaat om de passie, de liefde voor Curaçao, het volk, de emotie die loskomt als hij naar Curaçaose kunst kijkt. “Op Curaçao heb ik mijn dierbaarste vrienden en voel ik de onvoorwaardelijkheid van familie, ooms en tantes in allerlei ‘vormen’ met wie ik lief en leed deelde. Nederland heeft me verrijkt in mijn intellectuele vorming. In beide landen voel ik me geestelijk, maar ook fysiek thuis.”

Wat Curaçao kan verwachten van Kibbelaar is een volledige en gepassioneerde inzet voor de taken waar het voor staat, een bijdrage te leveren aan de enorme uitdaging die Curaçao wacht: het vormgeven van een nieuw land. “Ik voel me vereerd, het is een voorrecht dit te mogen doen, tegelijk voel ik de druk van de verwachting. Desalniettemin geef ik mijn volledige kritische inzet. Ik ben niet iemand van de gebaande wegen, het kan namelijk altijd beter, maar ik werk vanuit de liefde en het respect voor iedereen die hetzelfde hart heeft.”

Vanuit New York (waar hij als consul belast was met pers en culturele zaken van het Consulaat-Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden) komt Kibbelaar - na een inwerkperiode in Nederland van een aantal weken - terug naar zijn geboorte-eiland. Hier voelt Kibbelaar de identificatie met zijn ouders in wat ze hem gegeven hebben. Ooit stond zijn vader op hetzelfde punt in zijn leven: gepromoveerd en gespecialiseerd koos hij voor Curaçao, wat Arthur Kibbelaar nooit verwacht had ook te zullen doen, want voor zijn vader was het niet gemakkelijk. Hij doet het nu toch en voelt zijn vader heel dichtbij nu hij deze keuze maakt.

“Afgezegend door mijn moeder, die me motiveerde voor deze carrière, draag ik deze functie dan ook op aan mijn overleden vader, mijn rolmodel en inspirator en ik verwacht dat hij van bovenaf glimlachend op me neerkijkt.”

Arbeidsrecht

Uitbetaling opgebouwde vakantiedagen

Artikel 10 lid 1 van de Vakantieregeling 1949 bepaalt dat indien een werknemer bij het einde van zijn arbeidsovereenkomst opgebouwde maar niet opgenomen vakantiedagen over heeft, hij recht heeft op uitbetaling in geld van die openstaande vakantiedagen. Elke opgebouwde vakantiedag vertegenwoordigt dus een bepaalde waarde.

Tekst: William ten Veen

Als de werkgever en de werknemer niets overeenkomen over het al dan niet (deels) laten uitbetalen van het openstaande saldo aan vakantiedagen per datum beëindiging van de arbeidsovereenkomst, dan geldt de wettelijke regeling ten aanzien van de waarde van die vakantiedagen. Partijen kunnen bijvoorbeeld overeenkomen dat van de 20 openstaande vakantiedagen per einde arbeidsovereenkomst er 10 zullen worden opgenomen - zodat de laatste werkdag van de werknemer twee weken eerder dan het formele einde van de arbeidsovereenkomst zal plaatsvinden - en de overige 10 vakantiedagen uitbetaald zullen worden in geld. De werknemer heeft dan recht op een bedrag in geld ter hoogte van het loon over een tijdvak overeenkomstig de aanspraak op vakantie, in dit geval 10 vakantiedagen (lees: werkdagen). Er ontstaat tussen partijen echter vaak discussie wat nu precies onder 'loon' moet worden verstaan.

Onder loon dient conform de Vakantieregeling 1949 te worden verstaan: elke uitkering in welke vorm dan ook, welke de werknemer voor zijn arbeid gedurende de voor hem geldende arbeidstijd van zijn werkgever ontvangt, uitgezonderd overwerkgelden, premiegelden en vergoedingen voor het tijdelijk verrichten van andere dan de gewone arbeid van de werknemer. Voor de berekening van het loon worden meegerekend ontvangsten van derden, welke van invloed zijn op de arbeidsvoorwaarden van een arbeidsovereenkomst (bijvoorbeeld provisies van een derde die de werknemer toekomen).

Aangenomen dient te worden dat in dit kader onder het loon tevens vallen: vakantiegeld en een 13e maand (kerstbonus). Naar mijn mening behoort tot het loon tevens een structureel toegekende bonus zolang de bonus afhankelijk is van de inspanningen van de werknemer. In het geval een werknemer de afgelopen drie jaren een bonus heeft ontvangen voor door hem gerealiseerde en van tevoren afgesproken verkoopresultaten, dan dient de gemiddelde waarde van de bonus over de afgelopen drie jaren meegenomen te worden in het loon. Als er bijvoorbeeld in de afgelopen jaren een bonus is toegekend van 15.000 gulden bruto (1e jaar), 17.500 gulden bruto (2e jaar) en 21.500 gulden bruto (3e jaar), dan dient in het bruto maandloon een component aan bonus van 1.500 gulden bruto te worden opgenomen. In de praktijk maak ik veelvuldig mee dat de waarde van één vakantiedag wordt berekend door het bruto maandsalaris te delen door 21,75 (gemiddeld aantal werkdagen per maand).

In een uitspraak van de rechtbank Amsterdam die mij laatst onder ogen kwam, is tevens de werkgeversbijdrage van de pensioenpremie meegenomen in het loon met als motivering dat de werkgever die bijdrage ook had betaald als de werknemer gedurende de opgebouwde vakantiedagen nog in dienst was gebleven. De achterliggende gedachte daarvan is dat de werknemer bij de uitbetaling van vakantiedagen niet in een nadeliger positie mag worden gebracht dan bij in dienst blijven en het opnemen van de vakantiedagen. Overigens valt het te betwijfelen of ons hoogste rechtscollege - de Hoge Raad - dezelfde mening is toegedaan, aangezien de Vakantieregeling 1949 expliciet bepaalt dat premiegelden niet vallen onder het loon.

William ten Veen is Advocaat en Partner bij BBV Legal tenveen@bbvlegal.com

Mens & Werk

Voortgang controleren

Een project starten, een rapport schrijven, een verkooptraject ingaan en dan? Dan moet er continu gecontroleerd worden of alle stappen die er gedaan moeten worden ook in werking worden gezet en uiteindelijk gedaan zijn. Dit heet voortgangscontrole.

Tekst: Foto: Archief

Door controle op een goede manier aan te pakken worden problemen voorkomen en wordt een leidinggevende niet gezien als een schoolmeester. In het woordenboek wordt 'voortgangscontrole' als volgt beschreven: 'opstellen en uitvoeren van procedures om de voortgang van processen, taken of activiteiten van medewerkers, alsook de voortgang van eigen functie-activiteiten en verantwoordelijkheden te bewaken en te controleren'.

Waarom is controle zo belangrijk? Bij het werk is plannen, organiseren en controleren een terugkerend onderdeel van de taak van de leidinggevende. Om medewerkers opdrachten te kunnen geven moeten er ook doelen zijn en aan de hand van een goed omschreven doel kan er een plan opgesteld worden. In dat plan staat wie wat gaat doen en wanneer bepaalde taken gedaan moeten zijn. En dan volgt de voortgangscontrole die nauw verbonden is met plannen en organiseren. Plannen en organiseren doet men voornamelijk vooraf en de voortgangscontrole volgt tijdens het verloop van een proces. Voortgangscontrole gaat vooral om praktische vaardigheden zoals afspraken maken en nagaan.

Om de voortgang in een proces te controleren is de werkhouding van belang. Degene die verantwoordelijk is voor de voortgangcontrole, dikwijls de manager zelf, moet ook de innerlijke gedrevenheid en de wil hebben om continu controle uit te oefenen. Mensen die van structuur houden en verantwoordelijkheidsgevoel hebben zullen minder moeite hebben met het ontwikkelen van voortgangscontrole dan mensen die niet zo precies werken en meer de houding hebben van 'wie dan leeft, die dan zorgt'.
Tijdens het proces van de voortgangscontrole zal er regelmatig moeten worden bijgestuurd om uiteindelijk het doel te kunnen bereiken. Regelmatige controle voorkomt problemen en vergroot de kans op succes. Die controle bestaat vooral uit het waarnemen. Hoe wordt het werk gedaan? Hoeveel werk is er af? Is de kwaliteit van het werk goed? Zijn de ingeplande taken op tijd af? De informatie die nodig is wordt door de medewerkers zelf gegeven, maar ook de digitale informatie, zoals spreadsheets die bijvoorbeeld wekelijks worden afgegeven met de stand van zaken.

Het kan ook voorkomen dat er kwaliteitsgericht gecontroleerd moet worden. Bijvoorbeeld bij de productie van artikelen en producten, zoals het maken van taarten. Als duidelijk wordt dat de kwaliteit die men voor ogen heeft achteruit gaat, moet er gekeken worden naar het productieproces. Werken de benodigde machines nog goed? Hoe zit het met de kennis en vaardigheden van de medewerkers die bij de productie betrokken zijn? Bij onvoldoende kennis moet er getraind worden op het gebied van kennisvergroting. Het kan ook voorkomen dat mensen uit laksheid of desinteresse hun werk niet goed uitvoeren. Dan zal er een hartig woordje met die werknemer gesproken moeten worden, want dat heeft te maken met gedrag en daar zal men de werknemers op moeten aanspreken.

De eindverantwoordelijkheid ligt altijd bij de manager en hij zal er alles aan moeten doen om uiteindelijk de gewenste doelen te bereiken. Maar een manager kan niet overal tegelijk zijn en hij moet ook kunnen vertrouwen op de inzet van zijn medewerkers en op de informatie die hij links en rechts opvangt. Als er klachten komen van medewerkers over kapotte materialen waar men mee moet werken of klachten over een medewerker dan moet die manager daar iets aan doen. Klachten kunnen ook van buitenaf komen. Een bedrijf dat producten of diensten levert en veel klachten krijgt van klanten of veel producten geretourneerd krijgt zal moeten onderzoeken waar er iets niet goed gaat. Is het de buitendienst die niet goed functioneert? Is het de binnendienst waar problemen zijn? Zijn er problemen met de techniek?

Controle heeft natuurlijk alleen maar zin als de manager daarna ook ingrijpt door bij te sturen. Zoals eerder gezegd kan een manager niet alles controleren. Daar wordt nog wel eens misbruik van gemaakt. Het komt er eigenlijk op neer dat er vertrouwen in de medewerkers moet zijn. Vertrouwen in hun welwillendheid en ethiek. Er zijn ook managers die te veel controleren, waardoor medewerkers geen vrijheid in werken ervaren. Dat heeft natuurlijk ook invloed op de manier van werken. Samenwerken, een goede communicatie, zowel mondeling als schriftelijk en op elkaar kunnen rekenen zijn de sleutelwoorden om doelen te behalen. En om duidelijkheid te scheppen voor iedereen zijn goede afspraken nodig en deadlines. Dan weet iedereen waar hij aan toe is.
Controle op voortgang wordt dan alleen nog maar gezien als een instrument om gemotiveerd en met plezier het werk te blijven doen.

Marketing

Grote getallen

Mopperend liep het zo te zien net uit Nederland aangekomen echtpaar over de witgoedafdeling van een bekende winkel. Een koelkast en een wasmachine moesten ze hebben. Kennelijk konden ze niet vinden wat ze zochten. De vrouw wilde een Europese wasmachine van een bekend merk en de man zocht zich blind naar een koelkast waarvan ik vermoedde dat het model nog uitgevonden moest worden.

Tekst: Marcel Truyens

Toen de vrouw uiteindelijk iets had gevonden dat leek op wat ze zocht, was het ding haar veel te duur in vergelijking met wat ze in Nederland gewend was en bovendien niet meer nieuw uit de doos leverbaar. Het was de laatste machine van dat model en de volgende container kwam pas over vier weken. Het mopperen sloeg om in het begin van woede en dat zou iedereen weten ook!

We ervaren het allemaal van tijd tot tijd: een lichte teleurstelling in de producten die we op Curaçao kunnen kopen. Middelmatige kwaliteit, slecht ontwerp, relatief hoge prijzen. En dat terwijl we toch nog steeds te maken hebben met een situatie waarin we een voor de regio gemiddeld hoge welvaart kennen, uitgedrukt in een bovengemiddeld BNP, ons Bruto Nationaal Product, ons totale eilandelijke inkomen. Dat BNP bedraagt per hoofd van de bevolking gemiddeld 20.500 Amerikaanse dollar. Oké, de vergelijking met Nederland of de Verenigde Staten gaat niet op: 42.000 dollar in Nederland en redelijk genivelleerd, de VS zit op zo'n 49.000 dollar, maar beroerd verdeeld over de bevolking. Het land met het hoogste BNP is Liechtenstein met gemiddeld een slordige 140.000 dollar per inwoner, in de Democratische Republiek Kongo - dat onderaan de lijst bungelt, plaats 226 - wordt per hoofd van de bevolking gemiddeld 400 dollar per jaar verdiend. Wij op Curaçao bezetten plaats 60 op de wereld.

Naarmate een land meer heeft uit te geven, te besteden, wordt een land als markt aantrekkelijker. Maar Liechtenstein is als markt voor Heineken ook weer niet bijster interessant: er wonen nog geen 40.000 mensen, waarvan er potentieel 50 procent, oftewel 20.000 mensen bier drinken. Als de helft dat inderdaad doet, gemiddeld anderhalve liter per week drinkt en Heineken een marktaandeel van 10 procent zou hebben, is de totale afzet voor Heineken in dat land maximaal 78.000 liter per jaar. Zal Heineken dus volop voor die markt gaan? Ik denk het niet, zelfs niet als ze per glas wat meer kunnen rekenen.

Nee, dan Curaçao: 150.000 inwoners, 50 procent potentiële bierdrinkers waarvan 50 procent het ook drinkt maal twee liter per week (een redelijk lage inschatting) levert bij een marktaandeel van 20 procent al 780.000 liter per jaar op. Dus wij vormen voor een consumptieproduct als bier met een BNP dat 7 keer in dat van Liechtenstein past een 10 keer zo grote, veel interessantere markt, en dan tellen we het toerisme nog niet eens mee.

Overigens - even terug met twee benen op de grond - de totale binnenlandse Nederlandse bierconsumptie bedraagt circa 10 miljoen liter per jaar. Heineken heeft met al haar merken samen ongeveer 50 procent van de markt.

Maar hoe zit dat dan met duurzame consumptiegoederen? In omvang laat Curaçao zich vergelijken met de Nederlandse stad Haarlem die eveneens zo'n 150.000 inwoners telt. Die inwoners samen hebben theoretisch zo'n 150.000 maal 42.000 dollar te besteden, hetgeen neerkomt op zo'n 6,3 miljard bruto. Volgens dezelfde aanname heeft heel Curaçao net iets meer dan 3 miljard te besteden, ongeveer de helft.
Laten we dan eens terugkeren naar de dure Europese wasmachine en de vraag waarom het ding zelden of nooit in de winkel staat. Om te beginnen hebben we op Curaçao dus minder geld uit te geven, dus ook minder geld aan wasmachines, terwijl de vraag naar die apparaten ongeveer gelijk zou moeten zijn aan de vraag in de stad Haarlem. De oplossing is dus een apparaat aan te bieden dat substantieel minder kost. Dat leidt tot het Amerikaanse wasmachinemodel.

Dan is er het probleem van de netspanning en frequentie: we kennen een 'Europees' 220-240V-net en daarnaast een 'Amerikaans' 100-127V-net. De retailers moeten dus ook apparaten inkopen voor twee verschillende netspanningen, waarbij 110V nog steeds het vaakst voorkomt. Dat leidt wederom tot het Amerikaanse wasmachinemodel.

Het totale volume aan wasmachines bij een enkele Curaçaose retailer is laag: in tegenstelling tot Europa waar sprake is van grote witgoedketens met een centrale inkoop, die inkopen bij zeer grote distributeurs en waar enorme volumekortingen worden bedongen. De lokale vestiging van BCC lift dus mee op de inkoop-volumekortingen van BCC Nederland als geheel. Dat soort kortingen zijn voor de gemiddelde Curaçaose retailer op een Europese wasmachine niet of nauwelijks te realiseren. En dat merkt u in de prijs. Transportkosten en invoerheffingen doen tenslotte de rest.

En zo, mevrouw De Wit, komt het dus dat u uw machine niet kunt vinden, of als u hem wel kunt vinden er wat meer voor betaalt. Dat is Curaçao en de wet van de kleine getallen. En daar kunt u over mopperen, maar dat helpt niet en het is bovendien niet zo aardig. De ervaring leert overigens dat het bij de meeste mensen uiteindelijk wel went.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is senior consultant bij Stradius te Curaçao.
E | marcel@stradius.com W| www.stradius.com

Boeken

Imagine: hoe creativiteit werkt

Wist u dat de kleur blauw u kan helpen uw creatieve output te verdubbelen, maar dat brainstormsessies juist géén nieuwe creativiteit opleveren? En dat Bob Dylan zijn beste nummers schreef in een periode dat hij eigenlijk wilde stoppen als muzikant?

In 'Imagine: hoe creativiteit werkt' schrijft Jonah Lehrer over hoe nieuwe ideeën ontstaan. Hij baseert zich hierbij op recent neurologisch en psychologisch onderzoek. Het levert verrassende conclusies op: creativiteit is niet een talent van uitverkorenen en komt ook niet uit het niets. Het is een combinatie van denkprocessen die we allemaal kunnen leren gebruiken. 'Imagine' is een sprankelend boek dat u helpt creativiteit te begrijpen en zelf creatiever te worden.

Jonah Lehrer studeerde aan de Columbia University en in Oxford. Hij schreef eerder 'Proust Was a Neuroscientist' en publiceert regelmatig in onder meer The New Yorker, Nature, The Washington Post en Wired.

Titel: Imagine: hoe creativiteit werkt
Auteur: Jonah Lehrer
Uitgever: Atlas
EAN: 9789025459994

Energie

Waterkrachtcentrale bedreigt Amazonevolk

In het Braziliaanse Amazonegebied worden opnieuw Amazonevolken bedreigd door de bouw van een waterkrachtcentrale. Er komt 95 vierkante kilometer onder water te staan en dat is slecht nieuws voor onder anderen de Kayabi.

De watervallen Sete Quedas, in de Teles Pires-rivier in het centrum van Brazilië, zijn heilig voor het inheemse Kayabi-volk. De watervallen dreigen te verdwijnen wanneer 95 vierkante kilometer onder water wordt gezet voor een waterkrachtcentrale. De Kayabi wonen ongeveer 50 kilometer van de centrale.

"Het is heilig gebied, onze scheppende moeder. De pajé (sjamaan, red.) zegt dat daar de vissen paaien", zegt de 52-jarige João Kayabi, hoofd van het dorp Kururuzinho, waar 106 Kayabi wonen.

Voor nog twee andere volken is het Sete Quedas-gebied belangrijk: voor de Apiaká en de Mundurukú. "De Mundurukú zeggen dat de rivier droog zal komen te staan, dat er geen voedsel meer zal zijn en dat de vissen zullen verdwijnen", zegt João Kayabi. De Kayabi-, Apiaká- en Mundurukú-volken tellen samen 12.000 leden. Ze zijn tegen de onderwaterzetting. "We proberen het te verhinderen", zegt João Kayabi. Maar veel hoop heeft hij niet. "Tegen een plan van de regering valt niets te beginnen, we weten niet hoe we ons ertegen moeten verzetten."

Juridisch gevecht
Rond het project is al maandenlang een juridisch gevecht aan de gang sinds het Openbaar Ministerie begin dit jaar de milieuvergunning wilde laten vernietigen. Volgens het OM werden de getroffen volken onvoldoende geconsulteerd.
Het gerecht heeft de werken al meerdere malen laten stilleggen. Dat gebeurde ook begin augustus. Maar de overheid ging in beroep en de schorsing werd weer opgeheven.
De milieuvergunning vertoont gebreken, zegt advocate Juliana de Paula Batista, die inheemse organisaties adviseert. "Op geen enkel moment is de impact op de inheemse gebieden correct ingeschat. De centrale brengt de vissen in gevaar, de heilige plaats, de kwaliteit van het water, de zeldzame en endemische soorten, de flora in het algemeen en de jacht."
De Companhia Hidrelétrica Teles Pires, dat het project in concessie heeft, zegt in een nota dat 'alle openbare hoorzittingen werden gehouden in aanwezigheid van de geïnteresseerden en dat ze werden opgenomen'. Volgens biodiversiteitsonderzoek door de overheid telt de Teles Pires bijna zevenhonderd plantensoorten en meer dan tweehonderd vissoorten. De Teles Pires heeft de reputatie bijzonder visrijk te zijn.De stammen zelf moeten niet verhuizen voor de centrale. Maar ze vrezen dat het water hun dorpen wegspoelt als zich een ongeval voordoet, bijvoorbeeld door een breuk van de stuwdam.
De waterkrachtcentrale zal een vermogen van 1820 megawatt hebben. Volgens de Companhia Hidrelétrica Teles Pires zal de centrale 2,7 miljoen gezinnen van stroom voorzien.
Teles Pires maakt deel uit van het Programma voor de Versnelling van de Groei, dat door de vorige Braziliaanse president, Luiz Inácio Lula da Silva, werd gelanceerd.
Er is heel wat verzet, onder meer via de rechtbanken, tegen de tientallen waterkrachtcentrales die in het Amazonegebied zijn gepland. Vorige week nog lieten de rechters het Belo Monte-project stilleggen, de op twee na grootste stuwdam ter wereld.

Business Agenda

Curaçao

T/m 31 augustus: Inschrijving UNA
Inschrijvingen voor het collegejaar 2012/2013 kunnen nog in de maand augustus plaatsvinden bij het Student Services Center van maandag tot en met vrijdag, van 08.30 - 15.30 uur.
Meer informatie, onder meer over de benodigde papieren en formulieren: http://www.una.an/

5 september: Cross Media Conference 'Creating New Business'
Georganiseerd door Stimul-IT.
Key note door Akamai, dat 20 procent van het wereldwijde webverkeer afhandelt en daardoor een unieke kijk heeft op wat er op het web gebeurt. Ondernemers uit binnen- en buitenland delen hun succesverhalen en Immovator en TNO tenslotte helpen u op weg om creatieve en innovatieve ideeën te vertalen naar business opportunities.
Tijd: 08.00 - 17.30 uur
Locatie: Renaissance Resort & Casino
Entree: gratis
Voor meer informatie en registratie: kijk op www.stimul-it.com of bel 738-6299.

14 en 15 november: Studie- en Beroepenmarkt Curaçao
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions ook dit jaar weer de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders krijgen de kans om al hun vragen te stellen over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, hbo's en mbo's/sbo's, bedrijven en organisaties zijn aanwezig om ze te helpen bij het maken van een keuze.
Locatie: World Trade Center
Meer informatie: www.curacaostudyfair.com/
Telefoon/fax: +599 9 462 2962.
Email: studieberoepenmarkt@gmail.com

19 september: Gratis workshops voor ondernemers
Vanwege grote belangstelling is er op 19 september nog een gelegenheid om mee te doen aan de gratis workshop voor ondernemers van Action Coach. Thema: 5 Ways to Super Profits
Aanmelden kan via telefoonnummer 737.0956 of via dutchcaribbean@actioncoach.com.
Het aantal plaatsen is beperkt.

TGIM
Eerste maandag van de maand: TGIM.
Thank God it's Monday is een informeel business happy hour. Iedere eerste maandag van de maand, maar nu op een nieuwe lokatie: De Netto Bar, Breedestraat, Otrobanda.
Van 17.00 tot 20.00 uur.

Aruba

8 september: Empowerment Seminar Personal Development
Locatie: Las Palmas Ballroom van het Holiday Inn Resort Aruba
Meer informatie en aanmelding: +297-594-3231 / +297-562-5334.

26 - 28 september: Drug Abuse Congress 2012
Congres met de nadruk op de consequenties van verslaving/psychiatrie op familie, vrienden en omgeving van betreffende personen alsmede het effect op het toerisme. Bedoeling is de expertise te verbeteren van sociaal werkers en anderen die met drugsverslaafden en psychiatrische patiënten te maken hebben. Tevens worden de mogelijkheden van zorgverleners op Aruba besproken.
Locatie: Westin Aruba Resort & Casino, Aruba
Meer informatie: http://www.congresverslavingaruba2012.com/#!home/mainPage

28 - 30 september: Expo Cas
Alles wat u moet weten over bouwen, verbouwen en onroerend goed op Aruba. Deelnemers zijn onder meer 'gated communities', binnen- en buiten-finishing, makelaars, banken. Bijna 70 bedrijven zijn vertegenwoordigd tijdens de beurs. Diverse interessante prijzen. Evenement georganiseerd door Multi Media International N.V.
Locatie: Renaissance Convention Center
Openingstijden:
28 september: 17.00 - 22.00 uur
29 september: 12.00 - 20.00 uur
30 september: 12.00 - 20.00 uur
Meer informatie: www.expocas.net

3 - 5 oktober: Smart & Sustainable Aruba goes green
Thema van de conferentie van dit jaar is 'Smart and Sustainable'. Slim beleid maken, een update met betrekking tot de ontwikkeling van nieuwe 'smart' groene technologie. Met name onderwerpen als het opslaan van elektriciteit, elektrisch rijden en smart technologie om energieverbruik van huishoudens te verlagen.
Nederlandse, Amerikaanse, regionale en internationale experts op het gebied van wind-, zonne- en maritieme energietechnologie delen hun kennis en ervaring op het gebied van nieuwe 'proven technologies' op deze gebieden. De conferentie wil een platform zijn waar kennis wordt gedeeld door verschillende internationale partijen.
Locatie: Renaissance Aruba Resort & Casino, Aruba
Meer informatie: http://www.greenaruba.org

9 - 10 november: Aruba College Fair
De beurs biedt Arubaanse leerlingen informatie over opleidingen, scholen en meer. Georganiseerd door Aruba College Fair Foundation (ACFF).
Locatie : Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubacollegefair.com

Internationaal

4 - 6 september: ARE Green Conference 2012
Milieu, energie, water, recycling, duurzame steden en groene innovaties voor Latijns-Amerika. Belangrijke doelen zijn netwerken en kennismaken, het uitwisselen van kennis en ervaring, diensten en goederen met personen en bedrijven uit de branche die belangstelling hebben voor de Latijns-Amerikaanse markt.
Meer informatie: www.aregreenexpo.com
Locatie: Ciudad del Saber (City of Knowledge), Panama

12 - 14 september: 38e IATTO Forum Global Collaboration
Nieuwe trends en ontwikkelingen in internationale handel, ontmoeting met en leren van toonaangevende professionals en inspirerende keynote speakers, bezoek leidende Estlandse exportbedrijven en geniet bovendien van de prachtige middeleeuwse stad Tallinn.
Locatie: Tallinn, Estland
Contact: Email: karinilves@yahoo.com
Tel. +372 56 853 744

19 september: 2012 Global Services Summit
Thema: The New Agenda
Locatie: Grand Hyatt Washington in Washington DC.
Meer informatie: uscsi.org/about-csi/global-services-summit-2012

20 - 23 september: Caribbean Meeting & Incentive Travel Exchange
De Caribbean Meeting & Incentive Travel Exchange (CMITE) brengt vraag en aanbod op de Caribische incentive markt samen. Deelname aan CMITE is uitsluitend op uitnodiging. Evenement gebaseerd op afspraken.
Locatie: Iberostar Grand Hotel Rose Hall, Jamaica.
Meer informatie: caribbean.incentivetravelexchange.com

28 - 29 september: International Tourism Expo
Promotie en mogelijkheden verkennen.
Locatie: Convention Center Atlapa, Panama City
Contact: expoturismo@panacamara.org
Meer informatie: www.expotur.org

30 september - 2 oktober: JAPEX 2012
Jamaica Product Exchange (JAPEX) is voor Jamaica de belangrijkste beurs op het gebied van toerisme. Twee dagen met vooraf vastgestelde afspraken. Circa 150 Jamaicaanse deelnemers. Locatie: Sunset Jamaica Grande Resort & Spa in Ocho Rios.
Meer informatie: www.japex.org/

28 - 29 september: International Tourism Expo
Deze expo is een goede gelegenheid om toerisme te promoten en de mogelijkheden te onderzoeken in Panama.
Locatie: Convention Center Atlapa, Panama City
Contact: expoturismo@panacamara.org
www.expotur.org

24 - 25 oktober: Green Energy Conference 2012
Locatie: San Francisco, Verenigde Staten
www.greeneconomygroup.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Landbouw

Beleid voedselproductie EU herzien

Het huidige Europese landbouwbeleid waarbij grote hoeveelheden voedsel worden geproduceerd met behulp van industriële landbouwmethoden, moet opnieuw bekeken worden. Deskundigen vinden dat dit model geen toekomst meer heeft in een sector die groener moet gaan denken.

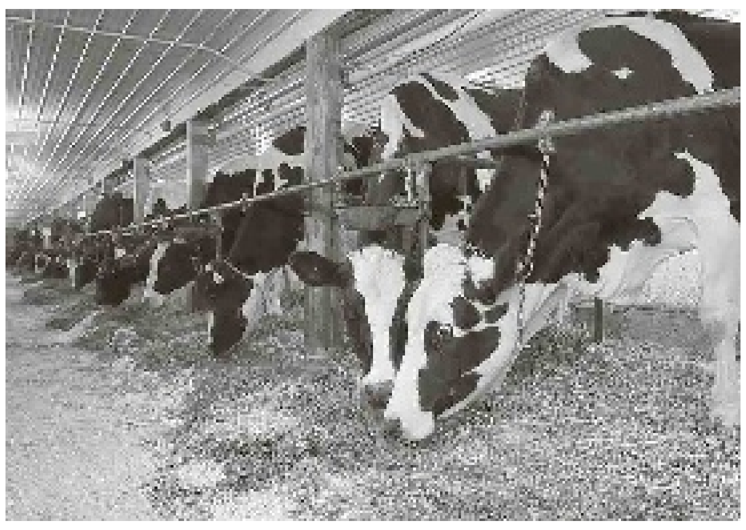

Het huidige Europese landbouwbeleid (CAP) werd zes decennia geleden bedacht door landen die tijdens en na de Tweede Wereldoorlog met ernstige voedseltekorten te kampen hadden.

Voedsel verspild
Honger is iets wat de Europeaan niet meer kent. Gemiddeld eet die twee keer zoveel vlees als het wereldgemiddelde. Het European Environmental Bureau berekende dat per hoofd in de Europese Unie (EU) zo'n 170 kilo voedsel op jaarbasis wordt verspild. Bovendien veroorzaakt de industriële landbouw zoals die sinds jaren wordt gepromoot in de Unie, een enorme belasting voor het milieu.
De landbouw is goed voor een kwart van het totale jaarlijkse waterverbruik in Europa, 100.000 hectare land gaat verloren voor de landbouw als gevolg van erosie en de biodiversiteit daalt. Geholpen door financiële ondersteuning konden onze boeren producten exporteren tegen prijzen die ver onder de productiekosten lagen wat kleine boeren in ontwikkelingslanden in de problemen bracht. Hoewel dergelijke subsidies de laatste jaren aanzienlijk verminderden is Europa tegenwoordig 's werelds grootste importeur en exporteur van landbouwproducten.

Hervorming
Het CAP ondergaat momenteel structurele hervormingen die moeten resulteren in een nieuwe aanpak na 2014.
Vorig jaar heeft de Europese Commissie, het uitvoerend orgaan van de EU, een voorstel ingediend dat tot groenere landbouwmethoden moet leiden.
Per zeven jaar gaat er 350 miljard euro aan publieke middelen naar landbouwbedrijven in de EU. De Commissie stelde voor dat vanaf 2014, 30 procent van de rechtstreekse betalingen aan landbouwers zou afhangen van de implementatie van milieunormen.
Ook werd een plafond van 300.000 euro aan subsidies per landbouwbedrijf voorgesteld.
Verder riep de Commissie boeren op om ten minste drie soorten gewassen op hun land aan te planten met de bedoeling om de destructieve monoculturen tegen te gaan, en zeven procent van het land vrij te houden voor de ontwikkeling van wildlife.

Natuurlijke aanpak
Het voorstel is een poging om de Europese landbouw te herstellen naar een meer natuurlijke aanpak.
Maar de grote industriële landbouwbedrijven die elke centimeter grond willen zien opbrengen, zullen niet toestaan dat het oude agrarische regime zomaar wordt neergehaald.
Het Commissievoorstel werd al onder vuur genomen door industriële landbouworganisaties en nationale regeringen.
"Ik weet dat sommige boeren al veel doen", reageerde EU-commissaris voor Landbouw, Dacian Ciolos. "We bieden ook flexibiliteit als er al vorderingen werden gemaakt. Maar het principe blijft hetzelfde voor iedereen en daarom mogen deze maatregelen niet op vrijwillige basis worden genomen. We kunnen niet over duurzame landbouw spreken zonder verantwoordelijkheden te nemen inzake de bescherming van het milieu en het beheer van natuurlijke hulpbronnen", benadrukte Ciolos.

Met een deadline van iets meer dan een jaar, willen de CAP-onderhandelaars erover waken hun oorspronkelijke voorstellen niet nu al af te zwakken en tegelijkertijd willen ze aan de goedkeuring van onwillige lidstaten werken. Groene NGO's die het Commissievoorstel in eerste instantie een lauw welkom gaven en vonden dat het nog veel verder had kunnen gaan, zijn nu voorstander van de hervormingen en roepen de lidstaten op om de aanbevelingen uit te voeren.
"De begunstigden van het CAP moeten begrijpen dat dit publieke geld geen recht is maar een voorrecht dat ze moeten verdedigen en rechtvaardigen", zegt Trees Robijns, de EU-landbouw beleidsmedewerker bij BirdLife.

De bedrijfsarts

Psychische klachten

Het onderwerp van deze maand is 'psychische klachten'. Waar komen ze vandaan, wat zijn de gevolgen of wat kunnen de gevolgen zijn, wat kan eraan gedaan worden?

In een mensenleven gebeurt veel. Leuke dingen, maar ook minder leuke dingen. Dierbaren overlijden, er ontstaan ruzies tussen mensen privé, er ontstaan ruzies op het werk. Kinderen worden ziek, ontslagen vallen, mensen werken te hard en te veel en worden zelf ziek. Kortom, aan het leven kan niemand ontkomen en een ieder van ons zal hier dus vroeg of laat, in meerdere of mindere mate mee te maken krijgen en mogelijk ook met de gevolgen: psychische klachten. Mochten deze echt vervelend gaan worden, dan noemen we dit ook wel aanpassingsstoornis of surmenage.

Of iemand nu heftig of juist nauwelijks reageert op een belangrijke gebeurtenis in het leven, hangt veel meer van de persoon zelf af, dan van de gebeurtenis. Dat heeft te maken met wie en wat iemand is (karakter), hoe hij of zij geleerd heeft om te gaan met tegenslagen in het leven (copingmechanismen), hoe de steungroep in de directe omgeving is (goede relatie met echtgenoot? Goede relatie met leidinggevende?) en of er nog andere, belastende factoren zijn (ziekte? andere tegenslagen?).

Psychische klachten zijn klachten die ontstaan zijn door 'negatieve stress'. Dat kan zich uiten in hoofdpijn, buikpijn, rugpijn, onrust, slecht slapen, huilen en negatieve gedachten. Voor even zijn deze klachten nog wel vol te houden. Meestal zijn psychische klachten tijdelijk van aard. Mensen leren om te gaan met de nieuwe situatie. Gelukkig, want stel je voor dat we niet een nieuw evenwicht zouden vinden, dan zouden we nooit over het verlies van een baan of een dierbare heen kunnen komen.

De Vereniging voor Verzekerings- en Bedrijfsgeneeskunde werd in 2006 opgericht en bestaat uit verzekeringsen bedrijfsartsen en buitengewone leden (huisartsen) met een grote affiniteit op het gebied van verzekerings- en bedrijfsgeneeskunde. De leden van de vereniging zijn werkzaam op Curaçao en op Bonaire.

Namens de AVVB schrijft iedere maand een lid een informatief artikel over een specifiek medisch onderwerp in relatie met het werk. Deze maand is dat Carola Roeters. Zij woont en werkt op Bonaire, is geregistreerd bedrijfsarts en werkt op Bonaire, St. Eustatius en Saba.Als u vragen heeft naar aanleiding van dit of volgende artikelen, dan kunt u contact opnemen met de AVVB via email avvb.secretariaat@gmail.com.

Wat doet de huisarts?
Stel, u maakt iets mee op het werk dat u bezighoudt. U heeft een functioneringsgesprek gehad dat negatief voor u uitviel. U bent daarvan geschrokken, bent erg boos en u heeft zich ziek gemeld. U slaapt slecht, krijgt hoofdpijn en gaat piekeren. De klachten nemen de overhand en uw dagelijks functioneren wordt steeds lastiger. U gaat naar de huisarts.
De huisarts kan u helpen met een aantal zaken.
Bijvoorbeeld: verwijzing naar een hulpverlener, een psycholoog. Of het voorschrijven van medicatie om rustiger te worden.

Wat doet de bedrijfsarts?
Omdat u zich heeft ziek gemeld komt u, na enige tijd, terecht bij de bedrijfsarts. Deze constateert dat u klachten heeft, veroorzaakt door bijvoorbeeld een moeilijke (probleem) situatie op het werk. Om beter met de klachten te kunnen omgaan, kan het positief zijn om even thuis te blijven en de heftigste emoties ruimte te geven. Om de situatie op te lossen, zullen andere maatregelen genomen moeten worden; immers thuisblijven zal niet bijdragen aan een oplossing van het probleem. De bedrijfsarts zal dus aansturen op een gesprek tussen u en uw leidinggevende, waarin besproken moet worden wat nu de oorzaak van de ontstane problematiek is en hoe die is op te lossen. Mocht nu de situatie tussen u en uw leidinggevende te explosief zijn, dan zo'n gesprek ook plaatsvinden met hulp van een gespreksleider of mediator. Tevens zal de bedijfsarts samen met u een re-integratieplan opstellen. Soms is het te veel om meteen, volledig weer te gaan werken. Dan kan eventueel gestart worden met aangepast werk in aangepaste uren. Tenslotte zal de bedrijfsarts u adviseren over wat u, uw werkgever en/of uw directe leidinggevende kan doen, om weer een goede en prettige werksituatie te creëren.

Wat kunt u zelf doen?
Van groot belang bij psychische klachten is het fysiek bewegen. Trainen en daarbij zoveel zweten, dat u uw hart voelt kloppen. Gebleken is dat fysieke beweging versneld de stresshormonen die zijn ontstaan als gevolg van een moeilijke situatie, afbreekt en daarmee ook de klachten laat afnemen. Tevens helpt het opbouwen van een fysieke conditie, dat de vermoeidheidsklachten sneller verdwijnen. Ook helpt het fysieke bewegen om beter grip te krijgen op uw gewicht.

De klachten maken vaak dat iemand in die situatie 'geen zin heeft' in sporten. Toch is het van belang op dergelijke momenten niet te luisteren naar het eigen lichaam, maar juist die dingen te doen die goed en gezond zijn. Veel bewegen (meer dus dan alleen maar lopen en/of fietsen), gezond eten (voldoende groenten en fruit, matig met vet, alcohol, suiker) en liever niet roken. Met dergelijk gedrag ontstaat weerstand en die zorgt weer voor een afname van de klachten. Proberen voldoende slaap te krijgen en een steunende omgeving helpen ook goed.

Uiteindelijk...
Uiteindelijk leiden al deze maatregelen, deze samenwerking tussen huisarts, bedrijfsarts, uw werkgever, uw sociale omgeving en uzelf, dus tot een nieuw evenwicht wat maakt dat u met minder stress en met minder klachten verder kunt!

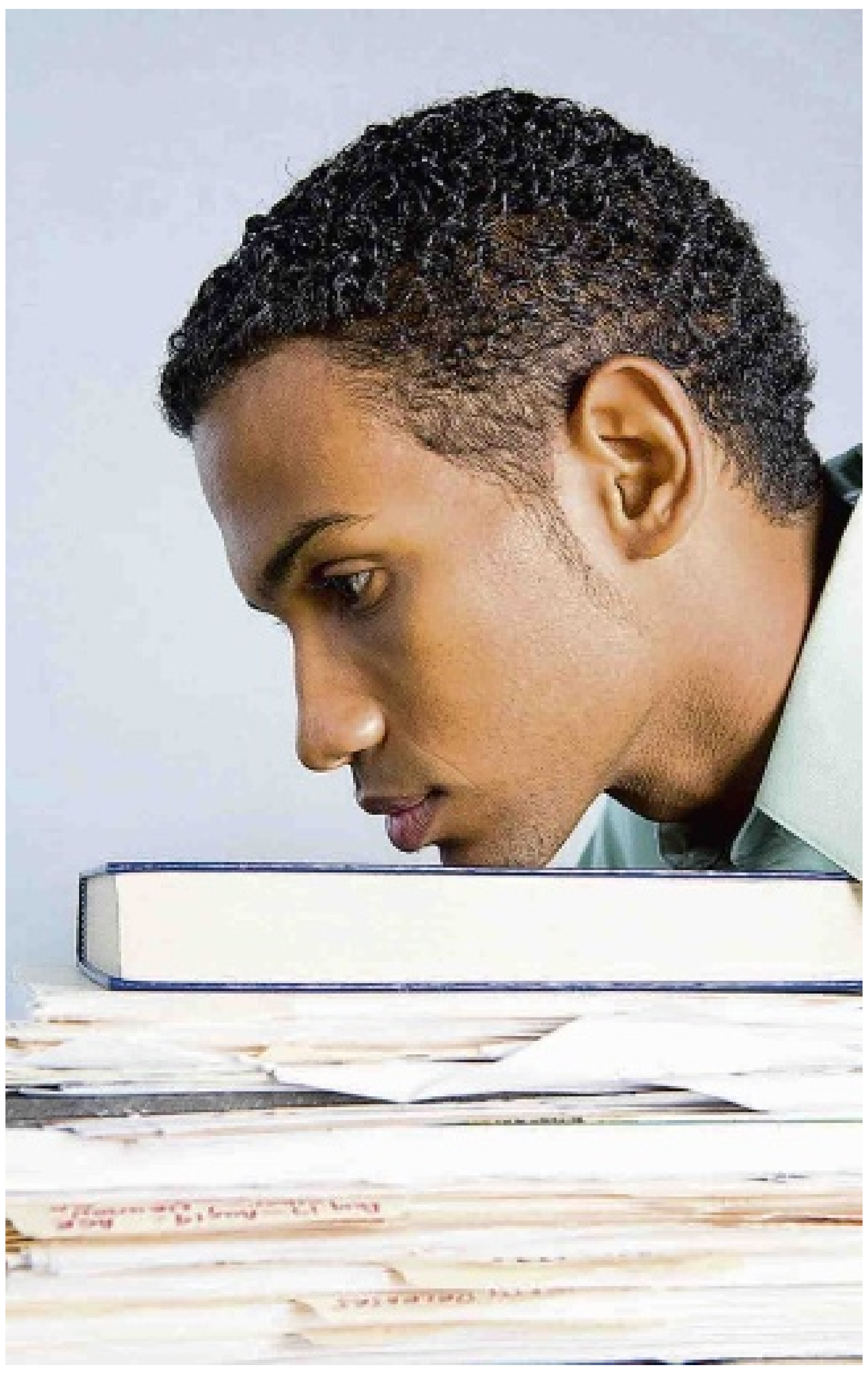

MKB

Hoe de ondernemer de weg vindt op het kruispunt van oude en nieuwe media en traditionele en creatieve technologie.

Einde van 'Business as we know it'?

In de huidige 'digitale economie' waarin wij ons bevinden, is de invloed van nieuwe media en technologie merkbaar in alle aspecten van de bedrijfsvoering. De muziekindustrie is veranderd. De filmindustrie is aan het veranderen. Het winkellandschap verandert, kortom, alle business zijn aan het veranderen. De explosieve groei van social media en apps, de exponentiële groei van beschikbare gegevens ('big data'), de steeds weer nieuwe manieren waarop content gecreëerd, verspreid en gezocht kunnen worden, de ontwikkeling van nieuwe technologie... het is bijna niet bij te houden. Al deze ontwikkelingen hebben niet alleen invloed op de functionaliteit van diensten en producten ('value proposition') maar ook op de communicatie van bedrijven met klanten en de manier waarop zakelijke transacties totstandkomen.

Tekst: Stimul-IT

De cruciale vraag is hoe u daar als ondernemer van kan profiteren en hoe u de juiste combinatie tussen oude en nieuwe media en traditionele en creatieve technologie vindt die in uw bedrijf tot nieuwe bedrijvigheid zal leiden: nieuwe klanten, nieuwe producten en/of nieuwe afzetmarkten.

Hoe ver u gaat inzake de inzet van verschillende media en technologie in uw bedrijf is afhankelijk van vele factoren en wordt bepaald door de (technische en financiële) mogelijkheden in combinatie met de creativiteit. Juist die laatste factor is vaak de bepalende succesfactor voor ondernemers. Daarbij is de grootte van uw bedrijf eigenlijk niet zo belangrijk en al evenmin waar uw bedrijf gevestigd is.

Behangrijk Nederland

IBM concludeert dat succesvolle bedrijven een strategie aanhouden waarin digitale en fysieke elementen gecombineerd worden. Vrij vertaald focussen deze bedrijven op twee elkaar aanvullende activiteiten: het opnieuw definiëren van de toegevoegde waarde voor de klant ('reshaping customer value propositions') en het gebruik van digitale technologie voor een grotere interactie en samenwerking met klanten en partners ('using digital technologies for greater customer and partner interaction and collaboration').
Wat dit in de praktijk betekent laten we hieronder zien aan de hand van een aantal voorbeelden van ondernemers die allemaal vanuit verschillende invalshoeken een succesvolle combinatie maakten tussen oude en nieuwe media en traditionele en creatieve technologie.

vliegendevarkens.nl en 'Behangrijk' Nederland
De creatieve ondernemers van vliegendevarkens.nl zijn continu op zoek naar creatieve oplossingen en bedachten een formule waarbij behang op maat en naar wens gemaakt wordt voor de klant. Online kan de klant kiezen uit bestaande ontwerpen of heeft de mogelijkheid om het behang naar wens aan te passen, met bijvoorbeeld de toevoeging van één of meer foto's. Waarbij deze traditionele wanddecoratie weer net zoals 250 jaar geleden naar eigen wens en op maat wordt geproduceerd. Dit voorbeeld laat zien hoe nieuwe media en technologie een 250 jaar oud product nieuw leven inblazen en weer helemaal van deze tijd maken.

Swipespot

Sanch Electronics & Panadigm Ltd: Digitale Steelpan en 'Pete the Pan Stick' - Trinidad & Tobago
Sanch Electronics, in 1987 de producer van 's werelds eerste cd met authentieke steelbandmuziek, was samen met Panadigm Ltd. betrokken bij de inspanningen van Trinidad & Tobago om de steelpan (weer) aantrekkelijk te maken voor de jeugd en de daaruit voortkomende ontwikkeling van een digitale steelpan. Aansluitend daarop ontwikkelden zij onder meer digitaal lesmateriaal om de steelpan te leren bespelen: 'Pete the Pan Stick'. De digitalisering van dit traditionele instrument maakt het toegankelijk voor een nieuw en breder publiek, wat op zijn beurt weer mogelijkheden voor nieuwe business met zich meebrengt.

Swipespot
'Swipespot' is een voorbeeld van een product waarbij traditionele en nieuwe media wel heel letterlijk geïntegreerd zijn. De Swipespot is een standaard waarbij een tablet geplaatst wordt in een aantrekkelijke standaard en waarbij de look & feel van de standaard en de software die op de tablet draait elkaar versterken. Swipespot biedt daarbij zowel de standaard, als de bijbehorende software als product aan. Maar de rol van nieuwe media gaat verder dan in het fysieke product. Dit product werd praktisch 'overnight' een internationaal succes mede dankzij de inzet van nieuwe media bij de ontwikkeling, lancering en verkoop van dit product.

Inspiratie en ondersteuning
Voor ondernemers die willen beginnen, of al bezig zijn in hun zoektocht naar de juiste oplossing voor hun bedrijf in deze nieuwe, digitale economie, is er goed nieuws. De ondernemers van 'vliegendevarkens.nl', 'Sanch Electronics/ Panadigm Ltd' (compleet met digitale steelpan) en 'Swipespot' zijn, samen met sprekers van een van 's werelds grootste content providers 'Akamai', Webradio Solutions, Kitatin.com, Curacao App, TNO en Immovator als spreker aanwezig bij Stimul-IT's 'Cross Media Conference' op 5 september 2012 in het Renaissance Resort & Casino. Deze conferentie heeft als thema 'Creating New Business' en is gratis toegankelijk. Voor inschrijven of meer informatie kunt u terecht bij www.stimul-it.com of tel. 738-6299. Ook zal Stimul-IT binnenkort de deuren openen van een 'Creative Media & Technology Lab', waarin ondernemers nieuwe media en technologie 'hands-on' uit kunnen proberen.

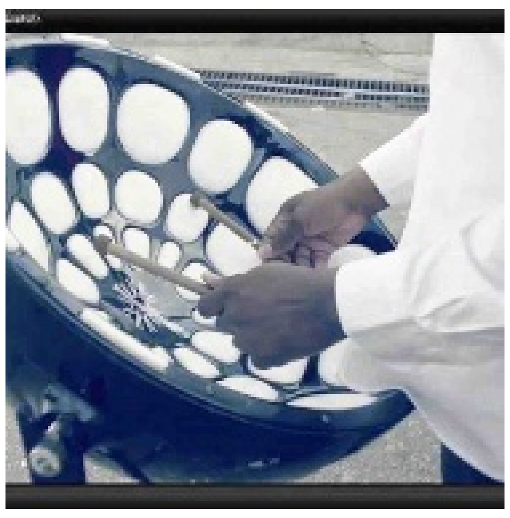

Digitale steelpan

Voor meer informatie over dit onderwerp:
www.stimul-it.com
'The end of business as usual', Brian Solis
'The Mesh: Why the Future of Business Is Sharing', Lisa Gansky
'Business Model Innovation in the Digital and New Media Economy', J. Hafkesbrink, M. Schroll
'Digital Transformation - Creating new business models where digital meets physical', IBM.com

Prijsvraag: Win een tablet

Ook over dit artikel wordt op www.stimul-it.com een vraag gesteld. Aan het einde van het jaar wordt onder alle goede antwoorden een tablet verloot.

STIMUL-IT CURAÇAO Information Technology Institute

Toine Knipping schrijft boeiend boek:

Mind your Business

Succesvol ondernemer en mede-oprichter van de Amicorpgroep, Toine Knipping, schreef het boek ‘Mind your Business’ waarin hij door zijn leven wandelt en alle ontmoetingen met mensen, zijn ervaringen en kennis deelt met de lezer. Hij vertelt over zijn successen en hoe hij die behaald heeft en schrijft open over zijn kwetsbare kanten zoals het niet altijd consistent zijn met zijn eigen overtuigingen en waarden in het leven.

Toine Knipping

Tekst: Judice Ledeboer

De eerste zin in het boek is ‘My life is my story, as your life is yours’. Hiermee zet Knipping direct de toon in het boek, want hij wil in geen enkel opzicht de lezer iets opdringen. Hij wil zijn ideeën over hoe je je met je eigen zaken zou moeten bemoeien en hoe onze geest juist zinvolle zaken kan creëren met de lezer delen. Al bereikt hij maar één persoon die zegt dat enkele ideeën die hij in het boek aanreikt hebben geholpen om om te gaan met zakelijke dilemma’s of innerlijke ‘demonen’ of hoe iemand dichter bij het oplossen van de puzzel van het leven is gekomen, dan is het boek al van waarde.

De succesvolle ondernemer pretendeert niet de wijsheid in pacht te hebben en zegt met nadruk dat het geen autobiografie is, hoewel volgens hem ieder boek per definitie autobiografische aspecten bevat. ‘Ik heb niet alle antwoorden’, schrijft hij, ‘maar we kunnen allemaal veel meer uit ons leven halen. Het boek moet gezien worden als een algemene gids. Het doel van het boek is om ‘te voeden en te vermaken’.

> ‘Elke baan leidt naar nieuwe mogelijkheden, elke business leidt naar nieuwe kansen, die, als je ze neemt, je van het ene niveau naar het andere brengen totdat je de hemel bereikt’.

Het boek bestaat uit 34 hoofdstukken. Ieder hoofdstuk kan apart gelezen worden en Knipping geeft adviezen en suggesties hoe zich op persoonlijk en zakelijk vlak te ontwikkelen. Hoofdstukken met titels als ‘Waar vind je het heldere en goede idee?’, ‘Hebben we echt een businessplan nodig?’, ‘Waar sta je?’, ‘Wat is essentieel in Marketing en Sales?’, ‘Wat is de waarde van tijd?’, ‘Waarom is transparantie belangrijk?’ en ‘Hoe zit het met liefde, verlangen en seks op de werkplek?’ prikkelen de lezer om te lezen. Het laatste hoofdstuk heeft de titel ‘Is dit het?’ Als ondernemer kan je niet alle wereldproblemen oplossen, maar je kan wel proberen om een voorbeeld te zijn voor je directe omgeving. Als alle ondernemers hetzelfde doen zal dit indringende gevolgen hebben voor de wereld.

In het voorwoord maakt de lezer kennis met Knipping die in Nederland opgroeide op een boerderij. Al op jonge leeftijd zag hij in dat als hij iets graag wilde, dat hij daar zelf de verantwoordelijkheid voor moest nemen. Zijn ouders vonden een week vakantie met de padvinderij te duur, maar Knipping ging peterselie en andere kruiden verbouwen die hij verkocht en verdiende zo het padvinderskamp zelf. ‘Vanaf dat moment heb ik nooit meer zonder werk gezeten, omdat ik geleerd had dat het nemen van initiatief tot veel dingen leidt’, schrijft hij. ‘Elke baan leidt naar nieuwe mogelijkheden, elke business leidt naar nieuwe kansen, die, als je ze neemt, je van het ene niveau naar het andere brengen totdat je de hemel bereikt’.
Als rechtenstudent verdiende hij geld door twee oude bestelbusjes aan andere studenten te verhuren en het regelen van die verhuur liet hij al snel aan een ander over. Zo kreeg hij tijd om weer iets nieuws aan te pakken en dat bleek het maken van een reis om de wereld te zijn. Hij reisde bijna een jaar van Europa naar Indonesië over land via Iran, Pakistan, India, Nepal, Myanmar en Thailand, werkte in een kibbutz in Israël, bezocht Egypte ten tijde van de moord op president Sadat en later reisde hij nog eens een jaar van New York naar Tierra del Fuego, het meest zuidelijke puntje van Zuid-Amerika.
In de kibbutz ontmoette hij Toshikuni Doi, een Japanse student, die hem inspireerde om zich te verdiepen in oosterse filosofieën. Door het gehele boek van Knipping wordt duidelijk dat Knipping het advies van zijn Japanse vriend heeft opgevolgd, want het is doorspekt met gedachtes, spreuken en gezegdes van allerlei oosterse filosofen en geleerden. Beroemde uitspraken van onder anderen de schrijvers Mark Twain en Gabriel Garcia Márquez, oud-president van de Verenigde Staten Jimmy Carter en andere groten der aarde zoals Nelson Mandela en Gandhi geven de lezer momenten om even te stoppen met lezen om hun uitspraken te overdenken.

Ook diverse management-goeroes worden in het boek aangehaald, zoals Stephen Covey, auteur van vele bestsellers op het gebied van management en de synchroniteitstheorie van Carl Jung wordt kort uitgelegd.

Knipping haalt ook allerlei levensbeschouwelijke stromingen en religies erbij, zoals het Boeddhisme, Zen en Hindoeïsme en hij gaat bij sommige aspecten dieper de stof in, minicursusjes dus. Ook de gedachte dat er voor iedereen voldoende overvloed is haalt hij aan. Dit houdt in dat dat wat je weggeeft in overvloed bij je terugkomt. Op zielsniveau is er geen schaarste. Hoe meer je iets voor anderen doet en je kennis, ervaringen en contacten deelt, hoe meer je terugkrijgt. Er is geen ‘mijn’ business of ‘jouw’ business, maar ‘onze’ business. Door samen te werken voegen we meer waarde toe dan we ooit alleen kunnen doen.

> Het gaat mij er bij mij vooral om dat de werknemers ook passie hebben voor het bedrijf en behalve goede vaardigheden ook goed gedrag vertonen. Titels en diploma’s betekenen weinig.

Met opzet gaat het eerste hoofdstuk over het doel van het leven. Volgens Knipping is er maar één reis in het leven en dat is de reis naar binnen. Hij verbaast zich erover dat er zo veel mensen zijn die hun leven laten beïnvloeden door anderen en hun creativiteit en mogelijkheden beperken door op een bepaalde manier te denken. Het is volgens hem bewezen dat het idee dat gedachten, karakter of gedrag niet veranderd kunnen worden, omdat ze genetisch zijn bepaald of in de kinderjaren gevormd, ‘vals’ is. Stamcelbioloog Burce Lipton wordt er zelfs bijgehaald. Knipping denkt dat veel mensen bepaalde opgelegde overtuigingen als een excuus gebruiken om geen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leven en de keuzes die ze maken. Volg je hart, zegt hij, en negeer het advies van je vader om rechten te gaan studeren, zoals hij deed, want dat maakt je niet gelukkig en het maakt je ook geen goede jurist.

Zijn ervaringen tijdens het reizen in zijn studententijd zijn hem later goed van pas gekomen. Het zakendoen ging hem behoorlijk voor de wind, maar natuurlijk waren er ook grote en kleine teleurstellingen, maar die wist hij te overwinnen dankzij zijn reiservaringen en werden zijn reizen naar Latijns-Amerika en het Verre Oosten de blauwdruk voor zijn bedrijfsuitbreidingen. Zijn verblijf van een half jaar bij een Indiaanse stam maakte het voor hem gemakkelijker om over culturele verschillen heen te stappen en om juist verschillen te vieren in plaats van er gefrustreerd van te raken. Het levende bewijs is zijn bedrijf Amicorp dat in 27 landen kantoren heeft.

De rode draad door het boek is het belang van zelfonderzoek, jezelf leren kennen en te leren begrijpen wat iemand drijft om iets te doen. In bijna ieder hoofdstuk komt dit naar voren. De auteur zegt kort en bondig: ‘Als je een comfortabel leven wilt hebben en niet te veel moeite wilt doen om financiële veiligheid te creëren, dan is het ondernemerschap niet voor je weggelegd en als je van nature snel in paniek raakt en je zorgen maakt over de toekomst, dan zal je je eerder aangetrokken voelen tot een baan bij een multinational of de overheid, waar anderen de grote beslissingen nemen. Als ondernemer moet je sociaal zijn en je bereikt niet veel zonder continu met anderen om je heen te communiceren.’

Knipping idealiseert het ondernemerschap niet. Het ondernemerschap kan een weg zijn om het doel van het leven dat iemand voor ogen heeft te bereiken. Hij vindt het vooral belangrijk dat mensen hun hart durven te volgen, maar wel met kennis van sociale, emotionele en maatschappelijke zaken in de samenleving en daar geeft hij veel informatie over. Volgens hem moet je, als je iets wilt bereiken gefocust zijn en geen tijd besteden aan dagelijkse irritaties en problemen. Focus met visie terwijl je de waardes van het leven bewaakt, zegt hij.

De ondernemer beseft heel goed dat niet iedereen het eens is met zijn manier van denken. Voor veel bedrijven is het volgens Knipping het doel om zo veel mogelijk geld te verdienen voor de aandeelhouders. Natuurlijk moet er geld verdiend worden, maar het hoeft niet noodzakelijkerwijs bij te dragen aan ‘peace of mind’ en voldoening in het werk en volgens hem gaat het daar in het leven om. Hij houdt niet van de zachte hand. In hoofdstuk 17 ‘Zijn werknemers de meest waardevolle activa voor jouw bedrijf?’ is hij heel duidelijk over het aannemen van personeel. Het gaat er bij hem vooral om dat de werknemers ook passie hebben voor het bedrijf en behalve goede vaardigheden moet vooral het gedrag van de werknemers goed zijn. Titels en diploma’s betekenen weinig. En als iemand niet presteert is het al snel ‘exit’.

Het boek van Knipping is geschikt voor iedereen die belangstelling heeft om ondernemer te worden, ondernemer is, maar ook mensen die geen ondernemer zijn zullen geïnspireerd raken door het enthousiasme om bewust te kijken naar wie je bent en wat je wilt en hoe je een zinvol leven kunt leiden.

Momenteel is het boek er alleen nog in een Engelse editie. Het boek zal verkrijgbaar zijn in diverse boekwinkels op het eiland en het is er ook in elektronische vorm, waardoor er zo min mogelijk papier, inkt en duizenden liters water nodig zijn om een boek te drukken, want milieubewust denken en handelen behoort volgens Knipping ook bij een zinvol en succesvol leven. De netto-opbrengsten van de verkoop gaan naar een project om jonge ondernemers in India te steunen hun bedrijf op te zetten.

Titel: Mind your Business – Thoughts for entrepreneurs
Auteur: Tonie Knipping
Uitgever: Balboa Press
ISBN: 978-1-4525-5496-9

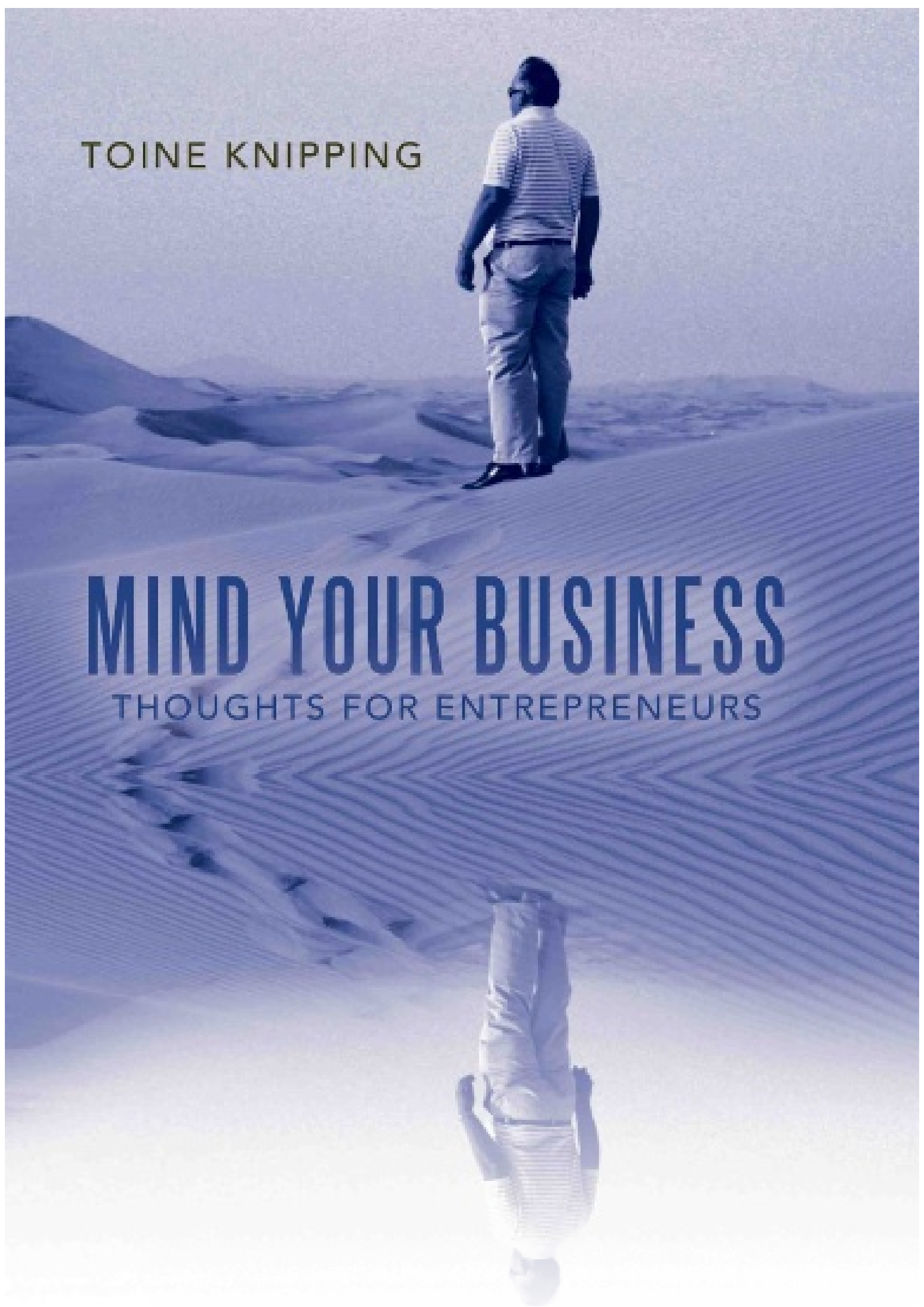

Over de auteur

Toine Knipping is een geboren ondernemer. Hij is co-oprichter van Amicorp, een multi-jurisdictional financiele dienstengroep met veertig kantoren wereldwijd. Hij participeert ook in aloë-vera plantages op Curaçao en Zuid-Afrika waar onder meer huidproducten en gezondheidsdranken worden geproduceerd. Met een paar studenten van INSEAD is hij bezig in Mendoza, Argentinië, een wijngaard op te zetten. Hij woont in Singapore en Zuid-Afrika met zijn vrouw Paula. Hij heeft twee kinderen.